



de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

januari 1976

21

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten



Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!



"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie : P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen : T. Kuik, Populierenstraat 10, Kampen, tel. 05202 - 4180
Postbus 39, Kampen, postgirorekening 25 41 320
abonnementsprijs f 14, — per jaar (5 nummers)

advertentietarieven:

hele pagina : per keer f 70, — of f 300, — per jaar

halve pagina : per keer f 40, — of f 175, — per jaar

kwart pagina : per keer f 25, — of f 90, — per jaar

advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand

VAN BETAALMIDDEL TOT VERZAMELSTUK

'De Florijn' is, zoals de omslag aangeeft, een tijdschrift voor muntenverzamelaars. Daarmee is het lezersbestand ervan geïdentificeerd, de lezers hebben allen één ding gemeen, namelijk de hobby van het verzamelen van munten.

Ten aanzien van functie en hoedanigheid van munten bestonden er een vijftiental jaren geleden nog geen problemen. Het was een ieder duidelijk wat hij onder een munt moest verstaan. De situatie is nu echter veranderd.

Vrijwel dagelijks komen er nieuwe munten uit. Van vele van hen, zowel herdenkingsmunten als gewone munten, is het 'munt-zijn' zeer twijfelachtig. Men spreekt van pseudo-munten, 'controversial issues' en 'non circulating legal tender'. Dit laatste betekent 'niet in omloop zijnde wettig betaalmiddel'. De munten, die dit predikaat dragen, zijn wel wettig, maar zeer zeker geen betaalmiddel en derhalve geen echte munten.

Wat is in onze tegenwoordige tijd dan een munt?

Het Handwoordenboek der Nederlandse Taal van Koenen/Endepols zegt, dat een munt een geldstuk is of metalen geld dat ergens gangbaar is.

Uit deel 13 van de Grote Winkler Prins, waarin men een uitgebreid geschiedkundig overzicht van de ontwikkeling van de munt aantreft, volgt, dat een munt een bepaald soort

betaalmiddel van metaal is.

Wij zijn tot de conclusie gekomen, dat men in de tegenwoordige tijd onder een munt zou behoren te verstaan een geldstuk met een daarop aangegeven en door de Staat gegarandeerde waarde, dat in een zodanige oplage geslagen en uitgegeven is, dat aan de bedoeling, in een behoefte in het betalingsverkeer te voorzien, wordt voldaan. Of korter gezegd een 'wettig betaalmiddel', waarbij aan beide woorden een ruime betekenis moet worden toegekend.

Vooral op het gebied van de herdenkingsmunten nemen de muntauthoriteiten het niet zo nauw. Er zijn maar weinig landen, waar herdenkingsmunten daadwerkelijk in een zodanige omvang circuleren, dat zij aan een behoefte van het betalingsverkeer voldoen.

Een sprekend voorbeeld hiervan zijn de 2-Markstukken van West-Duitsland met de beeltenissen van Conrad Adenauer en Theodor Heuss, de 1-Bahtstukken van Thailand waarvan er vele verschillende typen in omloop zijn, of de Braziliaanse series van grote zonen van het Braziliaanse volk. Het zijn 'wettige betaalmiddelen' in de ware zin des woords !

Daarmee zijn we aangekomen bij de eerste van de groepen, waarin we de hedendaagse munten hebben ingedeeld. De daaropvolgende groepen tonen overduidelijk aan, dat de titel van dit artikel met grote zorg is gekozen.

Groep 1 : (Herdenkings)munten, die normaal in omloop zijn gebracht en algemeen circuleren. Er circuleert tegelijkertijd geen papiergeld van dezelfde waarden als deze munten.



Vargas



Peixoto



Bonifacio



Pres.
Dutra



Maua



Gomes



Barbosa



Anchieta



Cruz



Caxias



Feijo

Enkele voorbeelden van de schitterende serie circulatiemunten van Brazilië met afbeeldingen van grote zonen van het Braziliaanse volk.

Groep 2 : (Herdenkings)munten, normaal in circulatie gebracht, maar slechts sporadisch in omloop. De muntautoriteit speculeert erop, dat ze mettertijd nagenoeg volledig uit omloop zullen verdwijnen en bij buitenomloopstelling niet ingeleverd zullen worden. De muntautoriteit incasseert zodoende een maximale muntwinst.

Naast deze munten circuleren meestal bankbiljetten, die de uitgifte van munten als betaalmiddel overbodig maken. Voorbeelden zijn de Oostenrijkse 25-, 50- en 100-Schillingstukken en ons eigen Nederlands tienguldenstuk, dat ter gelegenheid van het regeringsjubileum van Koningin Juliana in 1973 werd geslagen. Hoewel de munten wettig betaalmiddel zijn, is de functie van betaalmiddel reeds vervaagd.

Tot deze groep kan men ook die munten rekenen, die, teneinde een eerlijke verdeling te bevorderen en speculatie tegen te gaan, door middel van ponskaarten onder het publiek worden gebracht. Het Nederlandse 'Bevrijdingstientje' is hiervan een lichtend voorbeeld.



Wettige betaalmiddelen, waarvan de functie van betaalmiddel reeds is vervaagd.

Groep 3 : (Herdenkings)munten met de hoedanigheid van wettig betaalmiddel, die in twee metaalsoorten worden aangemaakt, b.v. in nikkel en in zilver. De nikkel munten circuleren in grote hoeveelheden en behoren tot groep 1, terwijl de zilveren in gelimiteerde hoeveelheden onder het publiek worden gebracht. Deze zilverstukken kosten vele malen meer dan de daarop aangegeven nominale waarde. Men zou er betalingen mee kunnen verrichten, maar wie zou dat doen ?

Voorbeelden hiervan zijn de nikkel Eisenhower-Dollars van de U.S.A. en de ter gelegenheid van de 10de Spelen van de Britse Gemenebesten voor West-Samoa en Nieuw-Zeeland geslagen Dollars, die ook in zilver werden geslagen.

Ook de door Israël en Hongarije speciaal voor muntenverzamelaars, in van de circulatiemunten afwijkende metaalsoorten, geslagen muntseries kan men tot deze groep rekenen.



Dollarstukken, uitgegeven in zilver en in nikkel, waarvan de zilveren munten wel wettig, maar geen betaalmiddel zijn.

Groep 4 : (Herdenkings)munten met de hoedanigheid van wettig betaalmiddel, uitgegeven door landen, die er geen eigen muntsysteem op nahouden, maar waarin de munten van een nabuurland circuleren.

- a. Er bestaan overeenkomsten tussen de door de betrokken landen zelf uitgegeven munten en het circulerende geld van de nabuurlanden.
Een treffend voorbeeld zijn de munten van San Marino, die men als pseudo-munten kan beschouwen, hoewel ze qua omvang, gewicht, metaalcompositie en tekenwaarde met de Italiaanse munten overeenkomen.
- b. Er bestaan geen overeenkomsten met het circulerende geld van de nabuurlanden. Voorbeelden zijn de munten van Botswana en Swaziland, die alle pseudo-munten zijn. In deze landen circuleert het Zuidafrikaanse geld.



Muntenserie van San Marino, die door de overeenkomst met het Italiaanse geld de (valse) indruk vestigt met werkelijke circulatiemunten te doen te hebben.

Muntenhandel GRONINGANA



A. NAP
Oude Kijk in 't Jatstraat 60
Groningen
Tel. 050 - 135858

Munten, bankbiljetten, antieke prenten en kaarten, oude ansichtkaarten, boeken op elk gebied met een speciale afdeling numismatische literatuur.

Groep 5 : Munten, wier aanmaak door de wet mogelijk wordt gemaakt, maar die geen relatie met het circulatiesysteem hebben en niet als betaalmiddel mogen fungeren. Een voorbeeld hiervan vormt de Nederlandse gouden dukaat.



(Afb. 2 x vergroot) wettig, maar geen betaalmiddel.

Groep 6 : Munten die, behorende tot een serie met oplopende waarde, de hoedanigheid van wettig betaalmiddel hebben, maar met hun hoge denominatie niet voor circulatie bestemd zijn. Voorbeelden kan men aantreffen onder de nieuwe munten van Barbados en de Maagdeneilanden.



Muntenserie van Barbados. De stukken van 10, 5 en 2 Dollar zijn niet voor circulatie bestemd en derhalve pseudo-munten.

Groep 7 : Munten met de hoedanigheid van wettig betaalmiddel en voor dit doel geslagen, doch om bepaalde redenen niet in circulatie gebracht. Pas jaren later ontdekt men, dat ze in de munthandel geld opbrengen. Voorbeelden hiervan zijn de destijds onder Soekarno geslagen muntseries van de Riau Archipel en Nieuw Guinea en de koperen (bronzen ?) 1- en 2-Ørestukken uit Denemarken van de eerste van de zestiger jaren.



Muntenserie, bestemd voor de Riau Archipel en Nieuw Guinea.

Groep 8 : (Herdenkings)munten met de hoedanigheid van wettig betaalmiddel, die wel een relatie hebben met het muntsysteem van het land van uitgifte, doch die door buitenlandse firma's geslagen en aan verzamelaars verkocht worden. De munten worden in eigen land niet in omloop gebracht. Duidelijke voorbeelden hiervan vormen de door Italcambio in het Zwitserse Chiasso geslagen series munten van Albanië, Haïti en enkele Afrikaanse en Arabische staten.





Pseudo-munten pur sang.

Groep 9 : 'Proofs', (pseudo)munten geslagen met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes, die, afgezien van het feit of hun soortgenoten al of geen deel uitmaken van een circulatiesysteem, louter en alleen bedoeld zijn voor verkoop aan verzamelaars.

Groep 10 : 'Patterns', ontwerpen van munten. Er zijn landen, die uit b.v. drie ontwerpen er één kiezen voor verdere aanmunting. Van de overige twee ontwerpen worden toch stempels gemaakt, waarmee enkele duizenden exemplaren worden geslagen, die, tezamen met de munten van het verkozen ontwerp, aan verzamelaars worden verkocht. O.a. Polen brengt muntensets op de markt, bestaande uit één echte munt en twee ontwerpen.



Echte munt

Ontwerp

Groep 11 : Fantasiemunten; munten geslagen door of in opdracht van personen, stichtingen, verenigingen of belangengroepen, die geen muntrecht bezitten. Voorstanders van een Europese eenheid, ook qua muntsysteem, hebben b.v. nikkelen munten ter waarde van 5 Europanos laten slaan.

Een gelijkgerichte groep overhandigde op 9 december 1971 aan de voormalige Britse minister van Binnenlandse Zaken, George Brown, een Europese munt ter waarde van 1 Euro als bijdrage aan de bewustwording van een Verenigd Europa.

En wat te denken van het Esperanto-geld ?

Ook huismunten kunnen tot deze groep gerekend worden, alhoewel zij in sommige gevallen en op beperkte schaal in een behoefte van het betalingsverkeer

kunnen voorzien.

Helemaal fantasieerijk is de door de niet bestaande republiek Minerva uitgegeven munt ter waarde van 35 Minerva-dollars, waarvan de Minervafiguur op de voorzijde in goud is uitgevoerd, terwijl de rest van de munt van zilver is.

Groep 12 : Diversen. Onder de noemer 'Diversen' brengen we een groot aantal munten samen, die alle pseudomunten zijn. Er bestaan bijvoorbeeld munten van de Malteser Orde, een Orde die wel het muntrecht bezit, maar geen land heeft, waarin de munten kunnen circuleren. Voorts behoren tot deze groep circulatiemunten (bijv. van de Tonga-eilanden), die verguld en/of van een instempeling voorzien aan verzamelaars worden verkocht, alsmede de Spaanse munten van 50 Centimos en 1 en 5 Peseta's, waarvan men ter herdenking aan de Numismatische Tentoonstelling, die werd geopend op 2 december 1951 de cijfers '1' en '9' uit het jaartal verving door de letter 'E'.

Indien u, na de hierboven geschetste ontwikkeling in de verworping van betaalmiddel tot verzamelstuk het verlangen voelt uw collectie moderne munten van pseudo-munten te zuiveren, zult u ongetwijfeld voor gewetensconflicten komen te staan.

Yeoman's 'Current Coins of the World' en Krause/Mishler's 'Standard Catalog of World Coins', waarin munten tussen de circulatiemunten geplaatst zijn, die eigenlijk thuishoren in de respectievelijke hoofdstukken 'Controversial Issues' en 'Non circulating legal tender' zullen u niet steeds uit de moeilijkheden helpen, omdat de criteria niet altijd scherp zijn te stellen en bovendien onderhevig zijn aan persoonlijke smaak.

Waar de grenzen tussen betaalmiddelen en verzamelstukken dikwijls erg vaag zijn, heeft Günter Schön in zijn 'Weltmünzkatalog' de gemakkelijkste weg gekozen door alle pseudo-munten bij de normale munten onder te brengen.

'Wat dan?', zult u misschien denken. 'Overgaan op een ander verzamelgebied zoals b.v. Nederlandse provinciale munten?' We raden het u af!

Nieuwjaarspenningen, hele en halve zilveren duiten, gouden afslagen van zilveren en koperen munten en piedfords zijn evenzovele voorbeelden van pseudomunten.

Misschien dat ons overzichtje u bij uw keuze zal kunnen helpen, waarbij u tevens moet bedenken, dat het kleine geld minstens even interessant is als de grote herdenkingsstukken, die (in strijd met de numismatiek) geen totaalbeeld geven van het betalingsverkeer.

Dr. W.G. Mook
J.C. van der Wis

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831
Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

HERALDIEK - I (kleuren)

'Heraldiek in de numismatiek' zou een wat gezwollen titel kunnen zijn voor een serie verklaringen over wapenschilden op munten. Er is mij nu al voor de derde keer gevraagd om daar iets over te schrijven. En aangenomen dat de vraagstellers niet van plan zijn om standaardwerken over dit onderwerp aan te schaffen teneinde daarvan een diepgaande studie te maken, leek mij het beste om deze stof eenvoudig te houden.

Ik wilde beginnen met: kleuren in de heraldiek.

U zult zeggen: wat gek, munten zijn immers niet gekleurd of ingekleurd?

Maar dat is wel degelijk het geval.

Alleen, we moeten dat leren aflezen.

We weten, dat de ridders tijdens de kruistochten hun wapenschilden van bepaalde herkenningstekens voorzagen, de zogenaamde blazoenen. Victor Hugo zei dan ook: 'De ganse geschiedenis van de middeleeuwen staat geschreven in het blazoën'.

Dit herkenningsteken moest van veraf herkenbaar zijn door felle kleuren en deze moesten weer onderling in felle tegenstelling met elkaar zijn. (Net als tegenwoordig de voetbaltruien en -broekjes, al is het levensbelang hier niet zo direct aanwezig).

En elke ridder had zijn eigen wapen op zijn schild, vandaar de naam in de heraldiek: wapenschild. En op dat schild had elke ridder zijn eigen voorstelling met zijn eigen kleurcombinatie.

Er zijn slechts 4 heraldische kleuren en slechts 2 metalen:

keel	= rood
azuur	= blauw
sabel	= zwart
sinobel	= groen
goud	= (geel)
zilver	= (wit)

Voor de toepassing van kleuren in de heraldiek is er één zeer stringente hoofdregel: kleuren en metalen afwisselend, dus *nóóit* kleur tegen kleur en *nóóit* metaal tegen metaal. Ondergeschikte vlakjes natuurlijk uitgezonderd.

Vroeger, toen de schilden nog met dierenvelen waren bekleed (later waren ze immers van metaal) kende men bovendien nog de kleuren van deze vellen: hermelijn en vair (bont), dan wel de omgekeerde vorm daarvan. (Het wapen van de gemeente IJzendijke is van vair).

Muntenhandel

J. VAN MASTRIGT

Botersloot 20
Rotterdam - 3001
tel. 010 - 14 35 80

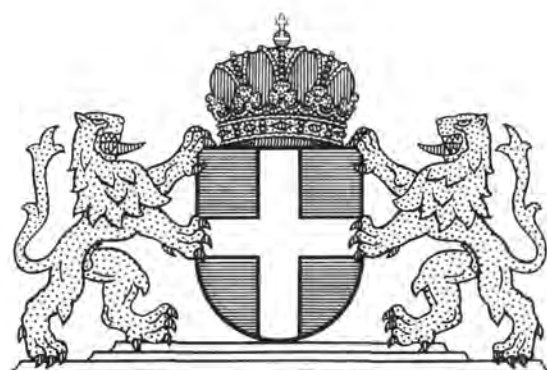
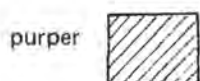
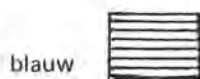
*Wij kunnen U een uitgebreide sortering munten voorleggen.
Wij stellen Uw bezoek aan onze winkel bijzonder op prijs.*

Ook kwam purper als heraldische kleur voor en tegenwoordig wordt oranje als heraldische kleur aanvaardt.

De overige ons bekende kleuren en tinten zijn géén heraldische doch natuurlijke kleuren, zoals vleeskleur, staalkleur, de kleur van water en dergelijke.

Nu heeft men sinds 1650 een afspraak gemaakt op welke wijze die kleuren aangegeven kunnen worden, zonder die kleuren in werkelijkheid aan te brengen. Een soort internationale code dus, toegepast bij zwartwitdruk en ook bij munten.

Deze kleurencode is als volgt:



Het gemeente-wapen van de stad Zwolle:

"in blauw een kruis van zilver". (Let op de 2 groene edelstenen op de kroon.

Welke kleur heeft de kroon van binnen en welke kleur heeft de rijksappel ?)

Als u deze kleuraanduidingen wilt toetsen aan munten, gaat dit reeds dadelijk niet op voor onze huidige munten: het blauwe wapenschild met gouden leeuw, is op onze tegenwoordige guldens beiden glad aangegeven. Als de muntstempel nog vrij nieuw is, is het wapenschild evenwel dof, evenals het portret van H.M. de Koningin. Deze doffe vlakken geven dus toch nog wel enig 'kleurverschil'.

Maar op oudere, voor-oorlogse munten van ons land en die van andere landen, treft u de heraldieke code wel degelijk aan.

De heraldische omschrijvingen (blazoeneringen) zijn dikwijls fraai. Als voorbeeld de beschrijving van het wapen van de provincie Drenthe:

'In goud, zittend op een gouden troon, Maria van natuurlijke kleur met gouden kroon van drie lelies en gekleed in een gewaad van keel waaroverheen een mantel van azuur, houdende in de rechterhand een gouden scepter, uitlopend in een lelie en houdende op de linkerknie het zittende Kind Jezus van natuurlijke kleur, gekleed van zilver. Het schild gedekt met een van keel gevoerde gouden kroon van vijf bladeren, vier parels en drie diademen en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel'.

En dit is nu heraldiek. Men bedoelt met 'genageld van keel' in feite 'rode nagels'.

Een vreemde, ietwat ouderwets aandoende stijl, voor liefhebbers. Doch de aangehaalde omschrijving is niet uit de 17e eeuw (wat u en ik misschien zouden denken) doch bevestigd door de Hoge Raad van Adel op 14 september 1972 !

Ook een typisch-heraldische term is 'beladen met' en dan volgen bepaalde aanduidingen als 'Andrieskruisen', 'Merletten' of dergelijke. Maar daarover meer in aflevering III.

In aflevering II wordt echter eerst de indeling van het wapenschild behandeld.

P.C.K.



JACQUES SCHULMAN B.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

DE MUNT VAN 'S-HEERENBERG

Als een passende afsluiting van een reeks restauraties, is in het voorjaar van 1975 voltooid de restauratie van het laat-middeleeuwse Muntgebouw der graven van den Bergh te 's-Heerenberg.

Het begin van deze reeks restauraties werd gemaakt door wijlen dr. J.H. van Heek in 1912. Het gehele complex van kasteel, kerk en bijgebouwen is door de recente voltooiing een nog fraaiere eenheid geworden, dan het reeds was.

De Munt is ingericht met meubilair van oud-gelderse stijl; het gebouw kan gebruikt worden voor bijeenkomsten van verschillende aard.

Talrijke daar aanwezige afbeeldingen geven de bezoeker een indruk van het muntwezen in vroegere tijden.

Op 28 oktober werd op het kasteel 's-Heerenberg een kleine samenkomst gehouden ter gelegenheid van de voltooiing van de restauratie en inrichting van het Muntgebouw.

Dr. E. Enno van Gelder, directeur van het Koninklijk Penningkabinet te 's-Gravenhage, opende de bijeenkomst en gaf daarna een beschouwing over het muntwezen in het algemeen en dat van Bergh in het bijzonder.

Aan de bijeenkomst was een kleine muntenexpositie verbonden.

NIEUWE NUMISMATISCHE KRING

In december 1974 vond de oprichtingsvergadering plaats van de Numismatische Kring Amersfoort. De initiatiefnemer, de heer A.J.Dijkstra, werd daarbij benoemd tot voorzitter, tel. 033 - 11033. Er gaven zich toen reeds 12 leden op.

Ingaande september 1975 kreeg de Kring een nieuw onderdak, dankzij de medewerking van directie en staf van de Nederlandse Middenstandsbank te Amersfoort kwam de beschikking over de kantine van dit fonkelnieuwe gebouw aan de Utrechtseweg.

Bijeenkomsten vinden dáár plaats op de 3e maandag van elke maand, behoudens in juli en augustus.

Introducé's zijn van harte welkom.

[illegible]

VERHOGING ABONNEMENTSPRIJS

Met ingang van 1 januari 1976 zal de abonnementsprijs van 'De Florijn' worden verhoogd van f 12,50 tot f 14, — per jaar, zo is besloten op 22 november 1975 in de vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland.

In dit nummer treft u een acceptgirokaart aan, waarop het bedrag voor 1976 door u kan worden overgemaakt.

(Postrekeningnummer 2541320 t.n.v. de heer T. Kuik te Kampen).

[illegible]

VERSLAG LANDDAG TE UDEN 1975

Door een ongelukkige samenloop van omstandigheden is dit verslagje destijds niet opgenomen geworden in nummer 19 van 'De Florijn'.

De redactie biedt hiervoor haar verontschuldiging aan.

Mocht dit al de indruk hebben gewekt, alsof deze Landdag geen succes zou zijn geworden; integendeel, hij was zeer geslaagd ! De sfeer was er bijzonder plezierig en het programma verzorgd, (doch de opkomst had beter kunnen zijn).

Door het bestuur van de Kring 'Het Land van Ravenstein' zijn kosten noch moeite gespaard om het de plm. 80 deelnemers naar de zin te maken.



De burgemeester heeft belangstelling voor de vitrines ! Midden: onze gastheer.

De burgemeester van Uden, drs. G.J.A. Schampers opende om 10.30 uur dit jaarlijkse evenement van de Federatie van Numismatische Kringen, met een hartelijk welkom.

Het ontmoetingscentrum 'De Schouw' leent zich uitstekend voor dergelijke bijeenkomsten en het vertoeven in de verschillende zalen geeft de deelnemers de indruk, deel te nemen aan een congres.

De volgende spreker was dr. C.L.A. van Uden die een boeiende causerie hield over 'De munten van Herpen en Ravenstein'. De lezing was een verkorte inhoud van het boekwerk dat nu gedrukt wordt over de geschiedenis van het Land van Ravenstein, een soevereine heerlijkheid die pas in 1815 tot het Koninkrijk der Nederlanden ging behoren. Er bestaat practisch geen historische literatuur over dit gebied.

Fraaie dia's onderstreepten de leerzame causerie, waarin zelfs passende achtergrondmuziek was verwerkt.

Aansluitend sprak burgemeester Schampers over het Udens Museum van Religieuze Kunst,

als inleiding tot het bezoek dat als onderdeel van het programma op deze Landdag aan dit Museum zou worden gebracht. Het Museum is gevestigd in de Vorstenburg, voormalige residentie der Heren van Uden, in later tijd Abdij der Birgitiessen. Het Museum bevat mooie en kostbare, doch ook zeldzame zaken. (Zet, bij een bezoek aan onze zuidelijke provincie, dit Museum op uw programma !)

In de grote zaal van 'De Schouw' vond een ruilbeurs plaats. De stands waren door een twintigtal handelaren bezet. Ook 'De Florijn' had daar een fraaie stand op een ereplaats: naast het toneel.

Er was een goede drukte tijdens de beurs; een aantal verkopers was tevreden, sommige echter maar matig. Hierom adviseert de Kring 'Het Land van Ravenstein' op volgende Landdagen het aantal handelaren te beperken, want 'vele varkens maken de spoeling dun'.

Op het toneel was een interessante expositie ingericht: de in 1960 te Uden gevonden muntschat, alsmede munten van het Nederlandse taalgebied (Nederland, België en Zuid-Afrika) zijnde een deel van de verzameling van de heer Van Uden.

Voorts zag men er de op het kerkplein te Uden gevonden steen met runentekens: 2000 jaar geleden heeft men daarin de naam Wodan ingegrift. Historici veronderstellen, dat de naam Uden afkomstig is van Wodan, de god der Germanen. Een eerste plaatsnaam-aanduiding dus van dit nu 30.000 zielen tellende dorp in Noord-Brabant.

Aan de nu volgende welvoorzien Brabantse koffietafel ging een borrel vooraf, op kosten van de Gemeente Uden. Brabant blijft Brabant !

Het was een echt gezellige maaltijd, waarbij het woord opnieuw werd gevoerd door burgemeester Schampers en de slottoespraak werd gehouden door de voorzitter van de Federatie, de heer C.J. Holtslag.

Helaas was de prijs voor de deelname te gering gehouden, met f 13, — per persoon. Er ontstond een tekort van f 800, —. De Kring ontving daarop van de Van Uden-Stichting een schenking van f 500, —.

CENTRAAL MUSEUM TE UTRECHT OPENT MUNTENKABINET.

Op 12 december is in het Centraal Museum, Agnietenstraat 1 te Utrecht, naast de vernieuwde historische afdeling, een muntenkabinet geopend.

Hier worden Romeinse munten, die in Utrecht en omgeving gevonden werden, getoond. Tevens vindt men er een zo compleet mogelijk overzicht van de in het Neder- en Oversticht geslagen munten tot 1814.

De redactie wenst U allen een voorspoedig 1976!



Holland; 1/2 Drieducaten; afslag in goud: UITERST ZELDZAAM

De grootste kollektie munten bijeengebracht in een unieke katalogus.

De kollektie Provinciale en Koninkrijksmunten van de NMB is de grootste kollektie in Nederland en omvat ondermeer tal van interessante en zeldzame exemplaren in kwaliteiten tot „Proof” en „Fleur de Coin”. Een toonaangevende kollektie, waarin uiteraard ook alle „gewone” munten zijn vertegenwoordigd, opgebouwd door ervaren experts. Een kollektie bovendien, waar de Nederlandsche Middenstandsbank achter staat.

Geïnteresseerden kunnen de nieuwe katalogus, die uniek te noemen is (450 afb./4400 nrs), verkrijgen door middel van een aanvraagformulier dat klaarligt bij elk NMB-kantoor.

Ook rechtstreeks te bestellen bij de NMB, Afdeling Numismatiek, Postbus 1800, Amsterdam.

NMB

NEDERLANDSCHE
MIDDENSTANDBANK

De NMB denkt met u mee. Probeer 't.

Canada : Ter herdenking van het feit, dat de stad Calgary 100 jaar bestaat, werd een zilveren Dollar uitgegeven (500/1000, 23,5 gram, Ø 36 mm.). Calgary ontwikkelde zich uit een in 1875 in de provincie Alberta gestichte politiepост.



Dominikaanse Republiek : Ter herdenking van de 16de bijeenkomst van de directies van de diverse pan-amerikaanse bankinstellingen, in 1975 gehouden in de Dominikaanse hoofdstad Santo Domingo, is een zilverstuk ter waarde van 10 Pesos uitgegeven (28 gram, Ø 40 mm.). Op de voorzijde staat een stuk van 10 realen afgebeeld, de eerste munt die geslagen werd in Spaans Amerika.



Finland : Onderstaand een afbeelding van de in 'De Florijn' nr. 20 aangekondigde herdenkingsmunt op de 75-jarige geboortedag van president Kekkonen, geslagen volgens een zeer fraai en kunstzinnig ontwerp.



Joegoslavië : Ter herdenking van het feit, dat Joegoslavië 30 jaar geleden van de bezetting door Nazi-Duitsland werd bevrijd, werd met het jaartal 1975 een munt van 5 Dinar uitgegeven (koper-nikkel-zink), 6,75 gram, Ø 27,5 mm).



Macao : Deze Portugese kolonie heeft een zilverstuk met het jaartal 1974 uitgegeven van 20 Patacas (650/1000, 18 gram, Ø 35 mm) met op de keerzijde een afbeelding van de Macau-Taipa-brug.



Ter gelegenheid van 700 jaar Amsterdam lieten wij een penning slaan, Ø 6 cm.

Artistieke vormgeving: de bekende beeldhouwer Lajos Ratkai.

Brons: Prijs f 25, —, porto f 3,50.

Zilver 835/1000: Prijs f 135, —, portovrij.

Bestellen door storting van f 28,50 resp. f 135, — op onze postrekening 624.368 onder vermelding 'Penning 700 jaar Amsterdam'.

Mevius & Hirschhorn

INTERNATIONAL B.V.

UTRECHTSESTRAAT 33 — AMSTERDAM

TELEFOON 020-25 57 36-66990

Nederland : In 's Rijks Munt te Utrecht is voor 700 kg. goud vermint in dukaten met het jaartal 1975 in opdracht van meerdere bankinstellingen en t.b.v. diverse doeleinden. Vroeg of laat zullen deze dukaten wel onder het publiek gebracht worden.

Nepal : Met het jaartal 1974 is een aluminium FAO-munt uitgegeven ter waarde van 5 Paisa met op de keerzijde een stuwdam, bron van energie en levenbrengend water (1,3 gram, Ø 20,7 mm).



Polen : Evenals Joegoslavië heeft ook Polen een herdenkingsmunt geslagen naar aanleiding van de bevrijding van Nazi-Duitsland 30 jaar geleden. Het is een zilverstuk (14,47 gram, Ø 30 mm) ter waarde van 200 Zlotych met op de voorzijde een Russische en een Poolse soldaat. Blijkens het muntteken MW is de munt geslagen in Warschau.



Zweden : Ter herdenking van de grondwetshervorming van 1 januari 1975 heeft Zweden een zilveren 50-Kronerstuk (925/1000, 27 gram, Ø 36 mm) uitgegeven, waarvan het ontwerp van de hand van Leo Holmgren is. De voorzijde toont ons het staatswapen en de waarde aanduiding, de keerzijde een toorts, omstuwd door uitgestoken handen. De oplage zal aanvankelijk 500.000 exemplaren bedragen, maar wordt bij eventuele grotere vraag opgevoerd.



M. Folkes: Tables of English Silver and Gold Coins. Onveranderde herdruk van de in 1763 door de 'Society of Antiquaries' te Londen gedane uitgave. Graz, 1965.

Prijs 6S 580,-.

Uitgever: Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Auersperggasse 12 (POB 598), A-8010 Graz, Oostenrijk.

'The following View of English Coinage, a Work projected and antered upon by the learned and ingenious Martin Folkes Esq. and continued by the Society of Antiquaries, London, is now presented to the Public.

Mr. Folkes, in order to illustrate that Work, had set about engraving, and actually did engrave, XLII Copper-Plates, containing 480 Coins, or thereabout . . . by filling up and finishing the XLII Plates, which had been left by Mr. Folkes in a less perfect and complete condition, by an additional Series of XX Plates, containing an increase of no less than 700 Coins, together with VI supplemental ones, including such, as, for want of room or other accidents, were not exhibited in their proper place. All which are now joined to the Tables, which Mr. Folkes had formerly published'.

Met het bovenstaande stukje Engels proza, afkomstig uit een advertentie uit 1763, dat, indien vertaald, veel van zijn oorspronkelijke charme zou verliezen, werd de uitgave van 'Tables of English Silver and Gold Coins' destijds aangekondigd, een werk dat qua opzet veel weg heeft van de muntboeken van van der Chijs en Verkade en dat voor de Engelse numismatiek van even grote waarde is geweest als de zojuist genoemde muntboeken voor de Nederlandse.

Het beschrijft de Engelse muntgeschiedenis van 1066-1763 en bestaat in wezen uit twee delen.

Het eerste deel beschrijft de muntslag in zilver vanaf de regering van Willem de Veroveraar tot 1763 tegen zijn historische achtergrond en met vermelding van gewichten, intrinsieke waarden en oplagecijfers. Het tweede deel behandelt de muntslag in goud vanaf het 18de regeringsjaar van koning Edward III, toen gouden munten voor het eerst in Engeland geslagen werden, tot aan 1763.

Beide delen bevatten bovendien een catalogusgedeelte, waarin de in prachtige kopergravures op een 42-tal platen afgebeelde munten, beschreven zijn.

In een supplement werden nog eens 26 platen aan de bestaande uit de beide delen toegevoegd.

Werken als van van der Chijs, Verkade en in het onderhavige geval van Folkes hebben door latere aanvullingen en verbeteringen inmiddels veel van hun oorspronkelijke waarde verloren. Ondanks dat blijken zij echter nog zoveel waarde te bezitten, dat ook heden ten dage de vraag naar deze werken blijft bestaan. In dit licht bezien, moet deze onveranderde herdruk als welkom worden beschouwd.

Johan Mevius: Speciale catalogus van de Nederlandse munten van 1795 tot heden met Ned. West-Indië, Suriname, Curaçao en de Ned. Antillen.

Amsterdam, 1976, 7de herziene en verbeterde druk. Prijs incl. BTW f 8.90.

De zevende druk van deze prijscatalogus geeft ten opzichte van de voorgaande druk een aantal aanvullingen te zien. Zo moest de rubriek 'Valse Munten' helaas weer uitgebreid worden en werden gelegenheidsmunten, die bij bepaalde manifestaties in omloop werden gebracht en daar als betaalmiddel gebruikt konden worden (guldens 1935 's-Hertogenbosch, florijnen 1975 en veelvouden daarvan van Amsterdam en Genemuiden), in deze catalogus opgenomen. Voorts werden nieuwe gegevens uit Jacques Schulman's 'Handboek der Nederlandse Munten', dat eveneens in een nieuwe druk is verschenen, in de tekst verwerkt, waardoor de eerder in deze rubriek gesignaleerde twee-eenheid handboek-prijscatalogus bewaard is gebleven. De prijzen van kleinere munten gaven een lichte stijging te zien, die der hogere denominaties zijn nauwelijks gewijzigd.

Boekenlijst oktober 1975 van A.G. van der Dussen B.V., Hondstraat 5, Maastricht.

Deze nieuwe lijst omvat meer dan 500 titels van boeken, waarvan de buitenlandse rechtstreeks door de firma van der Dussen worden geïmporteerd. Naast goedkope boeken met prijzen ligt het accent in deze boekenlijst bewust op wetenschappelijke numismatische literatuur. Geïnteresseerden onder onze lezers kunnen deze keurig verzorgde boekenlijst op aanvraag thuis gestuurd krijgen.

J. de Mey: Les Monnaies du Tournaisis. Numismatische pocket nr. 20. Brussel, 1975.

Prijs incl. BTW f 20, -. Importeur: Mevius en Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

boeken

Het verdienstelijke van de catalogi van J. De Mey is, dat zij een totaalbeeld geven van al die munten, die in voorgaande jaren in vele afzonderlijke boeken, tijdschriften en catalogi beschreven zijn. Zo ook deze catalogus, die de in Doornik geslagen of aan Doornik als muntplaats toegeschreven munten beschrijft vanaf de Merovingische periode tot en met de belegering van de stad in 1709, toen er voor het laatst munten zijn geslagen. Ten aanzien van de toeschrijving aan Doornik van een aantal munten heeft de schrijver ernstige bedenkingen, maar aangezien het tegendeel evenmin bewezen is, heeft hij ze toch in deze catalogus opgenomen.

Ieder munttype is afgebeeld. In gevallen, waarin geen munt van Doornik voor fotografie voorhanden was, zijn afbeeldingen geplaatst van elders geslagen gelijksoortige munten.

De catalogisatie bestaat verder uit de muntnaam, een literatuurverwijzing, een beschrijving van de afbeeldingen op voor- en keerzijde alsmede van de opschriften, oplagecijfers (indien bekend) en een prijsindicatie in Belgische Franken.

Sven Flodberg: Katalog över Sveriges Sedlar 1858-1971 med Värderingspriser.

Lund, 1972. Prijs incl. BTW f 7, —.

Importeur: Mevius en Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Prijscatalogus in zakformaat van het papiergeld van Zweden van 1858 tot 1972 met allerlei wetenswaardigheden betreffende de kwaliteitsklassen van papiergeld, de betekenis van bepaalde begrippen en uitdrukkingen betrekking hebbende op papiergeld, de geschiedenis van papiergeld in het algemeen en t.a.v. Zweden in het bijzonder, handelaren in bankpapier in Zweden, alsmede een volledige beschrijving van alle typen in dat land uitgegeven papiergeld, bestaande uit een omschrijving van de afbeeldingen op voor- en keerzijde, serieletters en -nummers, oplagecijfers en jaren van uitgifte. Alle typen zijn afgebeeld. De prijzen gelden voor 5 verschillende kwaliteitsklassen.

Door veelvuldig gebruik van numismatisch vakjargon is deze catalogus, die eerst dit jaar voor het eerst in Nederland wordt geïmporteerd, ook door verzamelaars hier te lande te gebruiken.

Zojuist verschenen !

De 7e druk van de catalogus van de Nederlandse munten van 1795 tot heden, door J. Mevius.

Onveranderde prijs f 8,90 - porto f 2,25.

Bestellingen bij voorkeur door storting van f 11,15 op onze postgiro 624 368.

Mevius & Hirschhorn

INTERNATIONAL B.V.

UTRECHTSESTRAAT 33 — AMSTERDAM

TELEFOON 020-25 57 36-66990

Q. David Bowers: Wertvolle Münzen als Geldanlage - Spekulation oder finanzielles Ruhekiten ? München, 1975. Prijs DM. 28,-.

Uitgever: Ernst Battenberg Verlag, 8000 München 71, Postfach 260, Bondsrepubliek Duitsland.

Een bedrag van 1000 dollar, in 1948 in de linnenkast gelegd, zou in 1973 nog maar een koopkracht hebben van 525 dollar. Indien ditzelfde bedrag in 1948 op een spaarbankboekje zou zijn bijgeschreven, zou het bij een samengestelde rente van 5% 3473 dollar geworden zijn. Indien die 1000 dollar in aandelen zou zijn belegd, zou de waarde ervan in 1973 volgens het Dow-Jones-indexcijfer opgelopen zijn tot 4794 dollar. (Indien in 1948 dit bedrag in zeldzame munten zou zijn belegd, zouden deze munten in 1973 37966 dollar opgeleverd hebben !)

De schrijver, sinds meer dan twintig jaar expert-numismaat, muntenhandelaar en veilingmeester van 'numismatische kleinodien', beschrijft op boeiende en nimmer vervelende wijze in zijn boek (originele titel 'High Profits from Rare Coins Investment, in 1974 in de USA 3 oplagen !) uitvoerig de voor- en nadelen, de zekerheid en de risico's, de ontwikkeling en de toekomstkansen van geldbelegging in zeldzame munten.

Ofschoon bij ons in Europa het cultuurhistorische element nog op de voorgrond staat, toch wint het beleggingsaspect ook bij de Europese verzamelaars terrein, zolang inflatie, energie- en grondstofcrises, stijgende sociale lasten en belastingen, en een permanente onzekerheid op 's werelds geldmarkten de conventionele beleggingsvormen steeds meer op de tocht stellen, waardoor de beleggers nieuwe ideeën verlangen als zij een vermogen willen opbouwen of zeker willen stellen.

Volgens Bowers is een 'Munten-portefeuille', een verzameling numismatische kostbaarheden, ook één van die nieuwe ideeën, die in de toekomst kansen heeft, want (en nu citeer ik Bowers) 'op de gehele wereld zal de inflatie voortschrijden en zullen de mensen meer geld omhanden hebben; de interesse in munten als hobby en geldbelegging zal overal toenemen. Internationaal gezien staan de numismatiek en het verzamelen van munten nog maar aan het begin.

Daarom zullen de komende jaren voor de numismatiek goede jaren zijn. Met kennis van zaken kunt ook u zich een aandeel van de te behalen winst verwerven'.

Aan de Duitse versie van Bower's boek is een nabeschouwing toegevoegd, die de geldbelegging in zeldzame munten vanuit Europees oogpunt bezielt. Het boek is echter niet alleen voor de beleggers van belang; de commerciële achtergrond van de muntenhandel te kennen zal ook nuttig zijn voor hen, voor wie het bezig zijn met munten een hobby is.

Het beleggingsaspect is een niet meer weg te cijferen factor geworden, waar men gelukkig mee kan zijn of niet.

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Mauritslaan 61 - 63

Boeken

Penningen

Geleen

Catalogi

Medailles

Tel.: 04494- 47810

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van die buiten- en binnenlandse tijdschriften, waarmee 'De Florijn' een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redactie van die tijdschriften.

Die Münze. Red. Hans Meyer, 519 Stolberg, Schwarzer Weg 2, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 10, oktober 1975.**

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Traianus; Herdenkingsmunten van Tsjechoslowakije - wie is wie?; Munten verzamelen naar motieven; De munten der Rijksstad Lübeck in de Middeleeuwen; Heraldisch abc; Over het herkennen van oudere buitenlandse munten en het ontrafelen der opschriften; De Russische keizerlijke adelaar op munten van het Duitse Rijk - het wapen van Jever; Naslagen van oudere munten; De vrouwen der Romeinse keizers in het muntbeeld van het oude Rome; De 30 zilverlingen.

Der Geldschein. Secr. Verlag Pröhl, 1 Berlijn 41, Forststrasse 23, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 4, september 1975.**

Danzig - een stad presenteert zich op papieren noodgeld en bankbiljetten; Het papiergeld van de DDR van 1948 - heden; 1945 - noodgeld in Sleeswijk-Holstein; Het Beierse staatspapiergeld 1866-1870; Franken van de Palts - dollars van de Palts; De assignatencrisis in Frankrijk; Exotische motieven - een nog goedkoop verzamelgebied; Het bankpapier van Kroatie; Monetair kostbaarheden in de papiergeldcollectie van de Beierse Hypotheek- en Wisselbank; 'Ritter Stapepitz'-geld van de stad Döbeln in Saksen.

Numismatisches Nachrichtenblatt. Red. 297 Emden, Philosophenweg 10, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 10, oktober 1975.**

Uitslag inzending ontwerpen voor een 5-Markstuk op Albert Schweizer; De herdenkingsmunt 1976 op Hans Jacob Christoph von Grimmelshausen (1621-1676); Muntproductie in Frankrijk; Bijdragen - de mouton d'or; Staat en Munt - St. Vincent, St. Lucia, Dominica, Windward-eilanden, Guadeloupe en Martinique en de Leeward-eilanden; Penningen - een aandenken op de vrede van Munster 1648.

— **nr. 11, november 1975.**

Muntvondsten; Vervalsingen; Bijdragen - De 'inhuilingsdaalder' van Tirol 1528 en zijn historische achtergronden; Staat- en Munt - Dominikaanse republiek, Haiti; Twee penningen op Michelangelo door Gertrud Bergmann en Kálmán Renner.

Berichte. Red. H. Kricheldorf, Freiburg in Breisgau, Günterstalstrasse 16, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 89, oktober 1975.**

Opwaarderingen; De portretpenning - een stukje kleinkunst; Vervalsingen van antieke en moderne munten.

Flaschenpost. Red. Wolf Mueller-Reichau, D-2304 Laboe, Schulstrasse 1, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 23, oktober 1975.**

Penning op scheepsonwerper Wilhelm Bauer († 20-6-1875) door Karl Goetz; U-995 eindelijk op een sokkel als museumchip; Noodgeld der stad Neusalz (Oder); De geschiedenis van de boswachter Josef Ressel, die de scheepvaart nieuwe impulsen gaf; 100 jaar Brits-Columbia - de raderboot 'Beaver'; De ark van Noach op munten en penningen.

Münstersche Numismatische Zeitung. Red. H. Dombrowski, Albersloh Weg 473, 44 Münster, Bondsrepubliek Duitsland.

— **november 1975.**

Eerste aanvulling op de catalogus 'Das Notgeld Portugals 1917-1922' door Carl Siemsen (Pröhl, Berlijn 1973); Aanvullingen en verbeteringen op Karl Kennepohl's 'Die Münzen von Osnabrück'; Muntkunde in het onderwijs; Bijdrage tot de Mamelukse numismatiek.

Mitteilungen der Oesterreichischen Numismatischen Gesellschaft. Red. Burgring 5, 1010 Wenen, Oostenrijk.

— nr. 5, 1975.

Medailleur Walter E. Kraus 60 jaar; Particuliere munthuizen in Wenen; De penningproductie van de Weense Munt in het jaar 1974.

Helvetische Münzenzeitung. Red. Albert Meier, Postfach 26, 3652 Hilterfingen, Zwitserland.

— nr. 10, oktober 1975.

Niet ontvangen.

— nr. 11, november 1975.

Bisdorf Chur, 1 Pfennig z.j. (1728-1754); De succesvolle veldtochten tussen 1796 en 1807, uitgebeeld door Johannes Stettner; De aanmaak van Kreuzers in Zwitserland; Stad Bazel, Rappen z.j. (2de helft 18de eeuw).

Money Trend. Red. Postfach 263, FI-9440 Vaduz, Liechtenstein.

— nr. 10, oktober 1975.

Cyprus - strijdtonel van machtspolitiek sinds de klassieke oudheid; De munten van de koningen van Salamis; Beschouwingen over de overgebleven aantallen in de Schwalbach-catalogus vermeldde munten vanaf daaldergrootte en de Beierse 'Geschichtstaler'; De Kronentaler-muntvoet; Het zeldzame Estlandse 1-Sentstuk van 1939; Antieke waardepapieren; Middeleeuwen - brakteaten en penningen; Zwitserland - uitgave van een herdenkingsmunt op het Monumentenjaar.

— nr. 11, november 1975.

Schroefpenningen en -daalders; BRD - herdenkingsmunt op het Europese Monumentenjaar 1975; Tijdperken in de Nedersaksische muntgeschiedenis; Muntunies, in het bijzonder de Wendische muntunie; Romuald Traugott, een Poolse nationale held uit Saksen; Kritische opmerkingen over valse Keltische munten en over de methodiek in de Keltische numismatiek; Beschouwingen over de overgebleven aantallen in de Schwalbach-catalogus vermeldde munten vanaf daaldergrootte en de Beierse 'Geschichtstaler'; De Weense muntconventie van 24 januari 1857.

Møntsamlernyt. Red. P.O. Boks 56, DK-2830 Virum, Denemarken.

— nr. 7, september 1975.

Niet ontvangen.

— nr. 8, oktober 1975.

Productie over 1974 van de Deense Koninklijke Munt; Nieuwe proefslag van een Amerikaanse dollarcent 1884 ontdekt; Een vreemde geschiedenis rond de verdwijning van 7 halve Kronen in 1837; Familiekleinodien; Penningen op de 75ste verjaardag van Kekkonen; Franse Penningkunst.

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Prins Mauritslaan 109 - Beek (Limburg). Telefoon 04402 - 28 13



munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken

leverancier muntenalbums, muntenbladen, muntenhouders

Myntkontakt. Red. Drottninggatan 11, 11151 Stockholm, Zweden.

— **nr. 7, september 1975.**

Zweedse tokens; Internationale controlestempels voor de verwerking van edel metaal; Penningen op Kekkonen's 75ste verjaardag; Zweedse herdenkingsmunten 1607 - 1818.

— **nr. 8, oktober 1975;**

De Zuidamerikaanse koopvaardijvaart naar de Oriënt; Beschouwingen over de voorbereidingen, nodig voor de aanmaak van nieuwe munten door de Zweedse Munt; Drie penningen met munttypen erop, geslagen onder Gustaf VI Adolf; 50-Kronorstuk 1975 leidt tot een nationaal schandaal.

The Numismatic Circular. Red. 5, 6, 7 King Street, St. James's, Londen SW 1, Engeland.

— **nr. 10, oktober 1975.**

De huismunten van Joseph Moore (Birmingham); Een onbeschreven denarius van Titus; De Patacao uit de regering van Joao III (1521-1557); Een onbeschreven munt van sultan Murad V; Massaspectrometrische analyse van de Romeinse bronzen munten uit de begintijd van het Keizerrijk; Gouden Xerafim van 1679; Uniformknopen als surrogaatgeld gedurende de veldtocht in Egypte (1798-1799); Een chinees blad van houtsnijwerk met oude muntmotieven; Catalogus van originele documenten m.b.t. de muntgeschiedenis van Guernsey; Negentiende-eeuwse veldtochten in India en hun penningen.

— **nr. 11, november 1975.**

Medaille Lauer van Neurenberg; Nog enige aanvullingen op recente publicaties van Ierse muntvondsten; Een uitzonderlijk zeldzame Cypriotische munt van Victoria; Meer licht geworpen op een pas ontdekte follis van Constans II; Negentiende-eeuwse veldtochten in India en hun penningen.

Coin Monthly. Red. Sovereign House, High Street, Brentwood, Essex, Engeland.

— **november 1975.**

Het geld van Thailand; Munten op zak tijdens vakantie in Noorwegen; Vrijheidssymbolen op munten; Onder de antieke volkeren - wagens en Janus; Papiergeld van Jamaica; Griekse munten.

— **december 1975.**

De muntseries van Nieuw Zeeland; Bibliotheek-tokens; Medaille Lauer van Neurenberg; Vrijheidssymbolen op munten; Onder de antieke volkeren - Aegina, vijand van Athene; Munten op zak tijdens vakantie in Noorwegen; Geld uit krijgsgevangenenkampen uit de Eerste Wereldoorlog; Griekse munten.

Coins. Krause Publications Inc., Wisconsin 54945, U.S.A.

— **oktober, 1975.**

Thematische verzamelingen; Gekroonde hoofden op munten vertellen; Het ogenblik waarop Amerika Columbus ontdekte; De proeven in 1878 door de U.S.-Munt met munten van geloides; Particuliere goudstukken voor het algemeen belang; Persoonlijkheden op antieke munten - Demetrius Poliorcetes.

— **november 1975.**

Dahlonega (Georgia), een munthuis vol geheimen; Papiergeld uit Amerika's meest glorieuze tijdperk; Persoonlijkheden op antieke munten - de equites.

La Vie Numismatique. Red. 20 rue de l'Anémone, 1180 Brussel, België.

— **nr. 9, september 1975.**

De 25ste verjaardag van de Europese Vereniging voor Numismatiek; Belgische vrijwilligers herdacht op munten en penningen.

La Numismatica. Red. Via Ferramola 1/a, 25100 Brescia, Italië.

— **nr. 9, september 1975.**

Beschouwingen over pauselijke penningen en over reproducties van antieke munten; Het Heilige jaar op munt en penning (1300 - 1975) - het 13de Heilige jaar 1625 onder Urbanus VIII.

The International Numismatics. Red. 5 rue Ile du Pé, 44600 Saint-Nazaire, Frankrijk.

— **nr. 18, juli/augustus/september 1975.**

Noorse Kronen; De door het Oostenrijks-Hongaarse koninkrijk van een in 1916 van een opdruk voorzien bankbiljetten van Servië; Een zeldzaam 500-Dollarbiljet 1930 van Hongkong ontdekt; De valse Italiaanse bankbiljetten.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amersfoort

Secretariaat : Soesterweg 269, Amersfoort, tel. 033 - 19562.

Bijeenkomsten elke 3e maandag van de maand, in de kantine van de Ned. Middenst.Bank te Amersfoort.

A g e n d a : 19 jan. - ruilbeurs
16 febr. - lezing
15 mrt. - ruilbeurs.

Amsterdam

Secretariaat : Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550 - 18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat : Bilderbeekstraat 36, Boxmeer, tel. 08855 - 1448.

Brabant

Secretariaat : Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040 - 43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd 'De Baronie')

Secretariaat : Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Groningen

Secretariaat : Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050 - 4 50 86.

A g e n d a : 16 jan. - jaarvergadering.
Streefdata 1976: 20 febr., 19 maart, 23 april, 21 mei.

Den Haag

Secretariaat : Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070 - 18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat : Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280 - 6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat : J. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200 - 3 57 35.

Bijeenkomsten op de 1e maandag van de maand in het gebouw van de Theologische Hogeschool, Oudestraat 6 te Kampen, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a : 5 jan. - jaarvergadering, waarna onderlinge ruil
2 febr. - J.C. v.d. Wis, legioneaire dinarii onder Marcus Antonius.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat : Klavecimbellaan 2, Uden N.B., tel. 04132 - 65013.

Bijeenkomsten op de eerste maandag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw' aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing.

Toegankelijk voor iedereen.

Limburg

Secretariaat : Bonnefantent Museum te Maastricht, tel. 043 - 19300.

Lisse

Secretariaat : van Speykstraat 46, Lisse - 1660, tel. 02521 - 12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7 - 8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat : Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208 - 1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat : C. Duindam, Duinweg 49 te Noordwijk a/Zee.

Bijeenkomsten iedere eerste maandag van de maand om 20.00 uur in De Rank, aan de Golfweg in Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat : Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309 - 2700.

Bijeenkomsten in De poort van Kleef, Turfstraat 28 te Zutphen, aanvang 20.00 uur, parkeren op de Rozengracht e.o.

A g e n d a : 27 jan. - de heer G. Elzinga: Friese munten

24 febr. - de heer F.H. Wiggers: Duitse munten van de oudste tijden tot heden

30 mrt. - nog niet bekend.

Rotterdam

Secretariaat : Burgem. Lefèvre de Montigny laan 190, Rotterdam-3013, tel. 010 - 188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat : Bentheimerstraat 75, Oldenzaal, tel. 05410 - 3041.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand, in zaal 3 van de Vrijhof van de Technische Hogeschool Twente, Hengelsestraat te Enschede, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a : 8 jan. - Interne veiling en ruilavond

12 febr. - Valse munterij-lezing door dr. ir. M. van den Brandhof.

11 mrt. - Pruusken Talers, lezing verzorgd door Kringleden.

8 april - Nog niet bekend

13 mei - Penningen van de 80-jarige oorlog, lezing door dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus.

Utrecht

Secretariaat : Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030 - 931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht, aanvang 19.30 uur.

A g e n d a : 7 jan. - Mw. G. v.d. Meer: Vikingschatten.

Voorschoten

Contact-adres: Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717 - 3105.

Zeeland

Secretariaat : M. Kersten, Statenlaan 152, Middelburg.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

FEDERATIE

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op

zaterdag 27 maart 1976

in Hotel Monopole t.o. het station te Amersfoort. Aanvang 10.00 uur.



'DE SNEEKER VLIAGER'

J.B. Westerhof, numismaat

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek.
tel. 05150 - 7198.

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

Advertentiekosten p. nummer f 5, — p. vier regels van 32 letterspaties.
Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen.
Tekst zenden aan P.C. Korteweg, Enkstraat 10 Zwolle, tel. 05200 - 14739.

Inkoop-Verkoop van munten of inruil van oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel **'DE VELUWE'**, Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

Heeft u zich zojuist geabonneerd op 'De Florijn' ?
Er zijn nog oude nummers van 1972, 1973, 1974 en 1975 verkrijgbaar tegen tegen f 2, — per stuk.

'R A T E L' Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage. (X))

Te koop: verzameling Engelse munten, vanaf farthings t/m crowns, vanaf Victoria tot heden.
Alles in één koop. Brieven onder nr. 70 p/a Postbus 39, Kampen.

Ned. Ver. De Verzamelaar, afd. Rotterdam. Grote Muntenbeurs in De Doelen, Kruisplein ingang Expositiezaal, Rotterdam-Centrum, op **zondag 8 februari 1976**, 11 - 17 uur.
Inlichtingen en tafel-reservering na 19 uur tel. 010 - 294076.

Ieder, die een bepaalde munt zoekt, mag éénmalig een gratis 'Muntje' plaatsen.
(Dus géén aanbod, géén partijen).

Deutscher Münzsammler tauscht Kursmünzen. 1 Pf, 2 Pf von 1948 bis heute nach Buchstaben. Suche 1 cent und 5 cent von 1948 bis heute. H. Lührig D - 4690 Herne 2 Hauptstr. 187.

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift 'De Florijn' ?

Stort dan f 14, — op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen.
Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Gaat u verhuizen ?

Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstraat 10 Kampen, tel. 05202 - 4180.

Ruilbeurs in Borken (Dsl.) nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand. Aankomst 20 uur in café Spannemacher. (X)

Rijksdaalder 1938 gr. h. of 1898 te ruilen voor aangeboden rijksd. 1932 gr. h. W. Wennemars, Van Langenstr. 2, Heino, tel. 05729 - 1558.

Te koop gevraagd: halve zilveren duikaat van Zeeland, met vermelding van kwaliteit en prijs. J.G. Nijse, Breeweg 40, Middelburg.



off-setdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 zwolle

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 070 - 881095

Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.

Maandags gesloten.

**munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop - verkoop**

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst



Aan serieuze verzamelaars van zowel antieke als moderne munten van de gehele wereld (ook Nederland), zenden wij op verzoek gaarne onze maandelijkse prijslijsten toe.

A. G. van der Dussen bv
Hondstraat 5
Maastricht 5001
tel: 043-15119

CORBA Int.

MUNTHANDEL

★
★

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 053 - 32 18 98

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284

020 - 292276

020 - 292286

020 - 292287



ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

i n k o o p - v e r k o o p

'n advies kost u niets

wij zenden u op aanvraag gratis onze prijslijsten



de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

maart 1976

22

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE



Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!



“DE SNEEKER VLIAGER”

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie : P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)

ir. J. Koning, T. Kuik,

J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen : T. Kuik, Populierenstraat 10, Kampen, tel. 05202 - 4180
Postbus 39, Kampen, postgirorekening 25 41 320
abonnementsprijs f 14, — per jaar (5 nummers)

advertentietarieven:

hele pagina : per keer f 70, — of f 300, — per jaar

halve pagina : per keer f 40, — of f 175, — per jaar

kwart pagina : per keer f 25, — of f 90, — per jaar

advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand

EEN GEZINSBUDGET UIT 1658

Geen mens die zich tegenwoordig niet realiseert dat de koopkracht van het geld geen onveranderlijke grootheid is. Gemakkelijker dan vroegere generaties kunnen we ons dan ook voorstellen dat een gulden in de middeleeuwen of in de 17e eeuw iets geheel anders betekende dan heden ten dage. Vandaar de geregeld voorkomende vraag wat de waardeverhouding was tussen een huidige gulden en een gulden van enkele eeuwen geleden, waarbij men liefst een vermenigvuldigingsfactor als antwoord verwacht.

Zo'n simpele benadering mist echter alle realiteit. In de tijd van de gouden standaard was het wellicht nog enigszins zinvol de intrinsieke waarde van de muntstukken te vergelijken, maar bij de tegenwoordige geldstructuur leidt dat tot geen enkel resultaat. Ook uit globale vergelijking van lonen of van prijzen van belangrijke levensmiddelen kan geen vermenigvuldigingscoëfficiënt worden afgeleid, voornamelijk omdat het bestedingspatroon en de sociale verhoudingen zo ingrijpend gewijzigd zijn.

Een levendig idee van de betekenis die het geld had, krijgen wij slechts uit gedetailleerde gegevens omtrent de werkelijke bestedingen. Die zijn echter in het algemeen uitermate schaars of eenzijdig. Een merkwaardig voorbeeld van een reëel gezinsbudget geeft een in

1658 te Delft gedrukt pamflet (Cat. Knuttel no. 8031), waarin een predikant een nauwkeurige specificatie van zijn jaarlijkse uitgaven heeft opgenomen met het doel te bewijzen dat zijn gezin (man en vrouw zonder kinderen) niet kan rondkomen van het hem toekomende salaris van f 500, — per jaar.

Zijn budget ziet er - enigszins samengevat - als volgt uit.

Voeding

Brood	f 36, —
Boter (2 vierendeel), melk, kaas, room en eieren (200 stuks)	f 66, —
Vlees (1 vierendeel van een os, 1 half varken, 4 bouten, 8 hoenderen, 10 paar duiven, 33 pond hutspot)	f 50, —
Vis (vers en gezouten, stokvis, haring)	f 20, —
Rijst, haver en gort (samen 5 pond), erwten en bonen, boekweitmeel (1 schepel) en tarwemeel (20 pond)	f 15, —
Groenten, rapen en kool, salade, appels en peren	f 18,10
Kruiden (peper, gember, nagelen, foelie), suikersiroop, azijn, olijfolie, zout	f 19, —
Bier (8 halve vaten) en Franse wijn (1 half aam)	f 50, —
	<u>f 274,10</u>

Huishouding

Turf (120 manden) en hout	f 40, —
Kaarsen, lampen, zwavelstokken	f 13,40
Zeep, stijfsel, potten, bezems, zand enz., reparatie van huisraad	f 15,10
Wasvrouw en schoonmaakster (met kost)	f 12, —
	<u>f 91, —</u>

Diversen

Reisgeld	f 10, —
Briefloon	f 1, —
Dokter, apotheker, barbier	f 10, —
Boeken, papier, pennen, inkt en couranten	f 25, —
	<u>f 46, —</u>

Aan de armen (de predikantsvrouw kan de diakenen niet laten voorbijgaan !) f 10, —

Kleding

Man	: 1 kleed per 2 jaar, 1 mantel per 10 jaar, 1 tabbaard per 10 jaar, 1 hemdrok per 4 jaar, 1 hoed, tezamen gemiddeld per jaar	f 35, —
Vrouw	: 1 huik per 10 jaar, 1 vlieger per 20 jaar, 1 rok per 3 jaar, 1 jakje per 3 jaar, 1 borst met mouwen per 2 jaar, 1 borstrok per 3 jaar, tezamen gemiddeld per jaar	f 29, —
Handschoenen, schoenen, muilen, onder- en bovenkousen		f 16, —
Linnengoed, (hemden, mutsen, neusdoeken, lakens, servetten enz.)		f 45,14
		<u>f 125,14</u>
	Totaal	<u>f 547,04</u>

Hij zelf tekent er nog bij aan, dat het duidelijk is dat predikanten 'die belast zijn met veel kinderen' van het genoemde salaris in de verste verte niet zouden kunnen leven.

Wat de uitgaven zelf betreft moet in de eerste plaats bedacht worden, dat de dominee de pastorie blijkbaar kosteloos ter beschikking heeft en dus geen uitgave voor huisvesting in zijn begroting behoefde op te nemen. Verder valt op, in tegenstelling met het huidige patroon, het ontbreken van uitgaven voor ontspanning en vakantie, vervoer, verzekeringen en directe belastingen (accijnzen zijn natuurlijk in de prijzen van levensmiddelen en brand-

stoffen begrepen). Daarnaast wijkt de onderlinge verhouding van de hoeveelheden sterk van de huidige af: veel brood en meel en veel bier, want aardappelen ontbraken nog evenals koffie en thee. Evenzo de prijzen: de kledingstukken zijn bijzonder duur (f 60, — of meer dan 10% van het jaarsalaris voor een mantel), maar zij worden ook ongekend lang gedragen. Aanschaf van meubilair dat generaties meeging, speelt in het geheel geen rol.

H.E.v.G.

**DENARIUS van PUBLIUS LICINIUS CRASSUS MARCUS filius, bijgenaamd DIVES
(= de dikke rijke)**

Crassus leefde van ca. 112 v.C. tot 53 v.C. en verwierf vooral bekendheid als één van de triumviri van 60 v.C.

Triumviri was een Romeins college van drie personen met een administratieve opdracht zoals b.v. de triumviri monetales (3 muntmeesters) of met een politieke opdracht.

Het triumviraat (driemanschap) van 60 v.C., ook wel het 'eerste driemanschap' genoemd, was een particuliere afspraak tussen Pompeius, Crassus en Julius Caesar. Het tweede driemanschap was een van staatswege erkend triumviraat tussen Octavianus, Marcus Antonius en Lepidus.

Crassus was een luitenant van de dictator Sulla en had een groot aandeel in de overwinning van Sulla bij de Porta Collina (82 v.C.) en verrijkte zich daarna mateloos aan proscripties (vogelvrij verklaren van vermeende tegenstanders en het verbeurd verklaren van hun goederen), door de massaal aangeboden landgoederen der vogelvrijverklaarden voor een appel en een ei op te kopen.

In 72 versloeg hij als praetor (afgeleid van praetor = voorloper, commandant) Spartacus, de bekende leider van de massale slavenopstand.

In 70 was hij consul samen met Pompeius, die hij echter steeds met achterdocht bejegende. Zij schaften in dat jaar de wetten van Sulla, die in 79 afstand van het dictatorschap had gedaan, grotendeels af.

Toen daarna Pompeius naar het Oosten vertrok om de opstandige koning van Pontus, Mithridates IV te bedwingen, zocht Crassus zijn invloed in Rome te vergroten om sterk te staan tegen de tijd dat zijn rivaal zou terugkeren.

Bij de samenzwering van Catalina tegen consul Cicero zag hij meesmuilend toe; men veronderstelde, dat hij de oproerkraaier voor zijn eigen doeleinden had willen gebruiken.

M
V

M.M. VREELAND

Prins Mauritslaan 109 - Beek (Limburg). Telefoon 04402 - 28 13

M
V



munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken

leverancier muntenalbums, muntenbladen, muntenhouders

In de jonge Caesar zag hij spoedig de man van de toekomst en hielp hem door diens schulden te dekken. Na Pompeius' terugkeer wist Caesar de beiden te verzoenen en zo kwam het eerste driemanschap tot stand.

Na Caesar's vertrek naar Gallië bleef Crassus eerst op de achtergrond, hoewel hij heimelijk Clodius Pulcher steunde, die in Rome tegen Pompeius met gewapende benden een waar schrikbewind uitoefende.

In 58 v.C. steunt hij Caesar in Gallië en neemt bij zijn terugkeer 1000 Gallische ruiters mee, die hij geronseld had voor de strijd tegen de Parthen.

Na in 55 v.C. nogmaals met Pompeius consul te zijn geweest, vertrok Crassus in 54 v.C. naar het Oosten om eindelijk weer eens wat lauweren te oogsten in een expeditie tegen de Parthen.

Crassus, verheugd over een even hoog commando als zijn collega's, vertrok dus naar het Oosten en deed een niet uitgelokte aanval op de Parthen. De Parthen lokten hem de woestijn in, waar hun talloze en goed geoefende boogschutters te paard ongestraft de legioensoldaten konden bestoken. In wanhoop stemde Crassus toe in een ontmoeting met de Parthische bevelhebber Surena om in Carrhae over capitulatie te onderhandelen.

Plutarchus verhaalt over deze ontmoeting het volgende:

'De eerste barbaren die Crassus tegemoet kwamen, waren twee bastaard-Grieken; zij sprongen van hun paard en vielen hem te voet en hem toesprekend in de Griekse taal verzochten zij hem een paar mannen vooruit te zenden, opdat zou blijken, dat Surena en zijn gevolg zonder wapens of uitrusting naderden.

Crassus antwoordde, dat hij, als hij maar de geringste bezorgdheid had voor zijn leven, zich hun niet in handen zou hebben gegeven. Toch zond hij de beide broeders Roscius om te informeren op welke voorwaarden en in hoe groten getale zij zouden samenkomen. Surena nam hen dadelijk gevangen en hield hen vast, maar zelf reed hij met de aanzienlijksten te paard erheen en zeide: 'Wat betekent dat? De Romeinse imperator te voet en wij te paard?' Meteen beval hij hem een paard te brengen. Maar Crassus zeide, dat geen van beiden een fout beging, want dat zij beiden de gewoonten volgden van hun land Aan Crassus werd een paard gebracht met gouden toom; de dienaren hielpen hem in het zadel en volgden, het paard met de zweep tot spoed aansporend. Octavius greep het eerst de teugel en na hem Petronius, een officier.

Toen omringden de overigen hem en trachtten het paard tot staan te brengen en de mannen, die Crassus aan weerszijden bedreigden weg te sleuren. Er ontstond gedrang en verwarring, er vielen klappen en Octavius trok zijn zwaard en doodde één van de barbaarse paardenknechten en werd zelf in de rug getroffen door een ander. Petronius had geen wapen; na een slag te hebben ontvangen op zijn pantser sprong hij ongewond weg. Crassus werd gedood door een Parth, Pomaxathres genaamd . . .

Surena gelastte de andere Romeinen onbevreesd af te stijgen; sommigen stegen af en gaven zich aan hem over, anderen verspreidden zich in de nacht. Van hen werden slechts enkelen gered. De meesten werden door de hen opjagende Arabieren gevangen genomen en gedood. In het geheel werden er - zo zegt men - 20.000 gedood en 10.000 gevangen genomen.

Surena zond het hoofd en de hand van Crassus naar Hyrodes in Armenië, maar naar Seleucia liet hij berichten, dat hij Crassus levend mee zou brengen en hij bereidde een lachwekkende optocht voor, die in overmoed een triumftocht noemende. Hij kleepte Gaius Paccianus, een krijgsgevangene die het meest op Crassus leek, in een prachtig vrouwenkleed, zette hem op een paard en beval hem te luisteren naar de titel van Crassus imperator.

Voor hen uit reden trompetters en lictoren (dienaren van de Romeinse magistraten die voor hen uit liepen) op kamelen gezeten.

Geldbuidels hingen aan de staven der lictoren en naast hun bijlen hingen afgehakte hoofden van Romeinen. Daarachter volgden Syrische hetaeren en muzikanten, die allerlei grappen maakten en malle liedjes zongen, doelend op de verwijfdheid en onmannelijkheid van Crassus. Dit schouwspel had veel bekijks'.

Tot zover de Romeinse geschiedschrijver Plutarchus.

Voor de meeste mensen was Crassus een illustratie van de fortuin, voor de wijzen een toonbeeld van onbezonnenheid en eierzucht, waardoor hij niet tevreden was de eerste en grootste te zijn temidden van zovele tienduizenden, maar waardoor hij meende, dat alles hem ontbrak, omdat hij lager werd gesteld dan twee mannen, Pompeius en Caesar. Crassus was het typische voorbeeld van een ideaallose 'Streber'; zijn macht en invloed berustten eigenlijk alleen op zijn ongeëvenaarde rijkdom.

Op de voorzijde van de denarius staat de buste van Venus afgebeeld met de letters SC (Senatus consulto = met toestemming van de Senaat geslagen) erachter. Juist Venus op de munt, doordat zij de beschermgodin van Sulla was en door Caesar hoog geëerd werd. De munt toont, dat Crassus niet wilde verschillen van de groten in zijn tijd.



Licina 18

Op de keerzijde staat een Gallische ruiter afgebeeld, staande voor zijn paard, dat naar links gewend staat. Er omheen staat P. CRASSUS.M.f.

Deze keerzijde doelt op de 1000 Gallische ruiters, die hij had aangeworven voor de strijd tegen de Parthen.

J.C. van der Wis

* * *

Muntenhandel GRONINGANA



A. NAP

Oude Kijk in 't Jatstraat 60

Groningen

Tel. 050 - 135858

Munten, bankbiljetten, antieke prenten en kaarten, oude ansichtkaarten, boeken op elk gebied met een speciale afdeling numismatische literatuur.

ROTTERDAM

HILTON-HOTEL

Bezoekt de muntenbeurs in het Hilton-hotel te
Rotterdam, Gouden balzaal, ingang Kruiskade

zondag 28 maart van 10 – 5 uur
toegangsprijs f 2, –
kinderen tot 10 jaar gratis

Informatie:

Munthandel Wilhelmina
Graaf Florisstraat 23
Rotterdam
Telefoon 010 - 774647
privé 140381

HERALDIEK - II

Nauwelijks was nr. 21 van 'De Florijn' verschenen, of de reacties op m'n artikeltje over Heraldiek kwamen binnen. Dit was een plezierige gewaarwording. Men vond het leuk: iets geheel nieuws, zijdelings verband houdend met de numismatiek. Eén reactie luidde: wat verstaat u onder 'het omgekeerde van bont'?

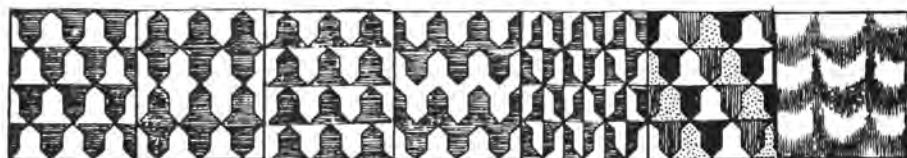
Ja terecht, dat was zonder meer ook niet duidelijk. Ik wijdde daar niet verder over uit, omdat pels niet vaak voorkomt.

Ten onrechte, naar nu blijkt.

Hermelijn wordt aangegeven door zwarte tekenjes op een wit veld. (In het vorige nummer van De Florijn is een drukfout geslopen. Er staat per abuis 'hemelijn'.

Het omgekeerde van hermelijn, ofwel tegenhermelijn, wordt in heraldische code aangegeven door witte tekenjes op een zwart veld.

Bont of vair wordt aangegeven door middel van een vrij ingewikkelde tekening, waarin men met wat goede wil de vorm van kerkklokken kan onderscheiden. (Pels en vair, feh en fer, zijn voortgekomen uit de vorm van de ijzeren hoed.) Normaal zijn in die tekening de witte klokjes rechtopstaand en de blauwe omgekeerd, ondersteboven. In de tekening van het vorige nummer was dat fout aangegeven: deze omgekeerde klokjes moeten niet zwart zijn, doch horizontaal gearceerd. In het onderstaande eerste tekeningetje is de juiste wijze afgebeeld. Er zijn echter nog andere variaties om 'omgekeerd bont' op heraldische wijze aan te duiden:

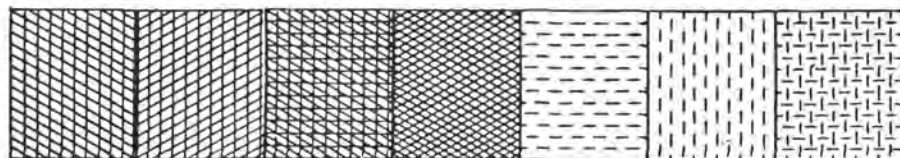


Omtrent het woord vair bestaat nog de volgende bijzonderheid. In het sprookje van Moeder de Gans wordt verteld, dat Assepoester haar glazen muiltje verloor.

Het sprookje is afkomstig uit Frankrijk en moet dus, lang geleden, zijn vertaald. In de huidige Franse boekjes heeft Assepoester echter (nog steeds) muiltjes van vair = bont.

Dit woord vair moet destijds, bij de meestal mondelinge overlevering, zijn gehouden voor het woord verre = glas. De uitspraak van beide woorden is althans gelijk. En zodoende is het glazen muiltje een hardnekkig abuis geworden. (Er valt wéér iets uit onze jeugd in duigen, beste lezers, evenals het niet-bestaan van Sinterklaas !)

Nu we toch bezig zijn met de heraldische code, geef ik hieronder óók nog even (vóórdat er nieuwe vragen komen) de wijze waarop niet-heraldische kleuren worden aangeduid.



bruin

oranje

aard-
kleur

ijzer-
kleur

water

vlees-
kleur

as-
grauw

Dit systeem (één van de vragen) is bedacht door de Jezuïet Sylvester a Petra Sancta in 1638 óf door Marcus Vulson de la Colombière in 1639. Over het wie en het wanneer, zijn de geleerden het niet eens.

(Spaart U mij voor nadere uitleg hieromtrent). Wat we wel weten is, dat omstreeks 1650 de heraldische code reeds algemeen aanvaard was en nog steeds wordt gebruikt.

Verder is nog een aardige bijzonderheid, dat men ook de hemellichamen wist aan te duiden in kleuren.

zon	= goud
maan	= zilver
Mars	= rood
Jupiter	= blauw
Saturnus	= zwart
Venus	= groen
Mercurius	= purper

Zoals bekend, had men in die tijd nog niet meer planeten ontdekt.

De indeling van het schild

Het herkennen, het op de juiste wijze beschrijven van wapens heet blazoeneren. Er wordt daarbij uitgegaan van de drager van het schild: de ridder of de wapenknecht. Wat voor deze rechts is, is op het wapen voor ons links, en andersom. Zie hiervoor het eerste figuurtje. De hoofdverdelingen van het schild zijn als volgt.



1. door een verticale lijn is het schild **gedeeld**. Let op links en rechts.
2. door een horizontale lijn is het schild **gesneden**.
3. door een van rechtsboven naar linksonder (vanuit de drager van het schild bezien !) lopende schuine lijn is het schild **rechts geschuind**, ofwel in de wapenkunde spreekt men kortweg van **geschuind**.
4. door een van linksboven naar rechtsonder (drager !) lopende lijn is het schild **links geschuind**. Hier dus wél voluit genoemd.
5. het gedeelte bovenin het schild heet **schildhoofd**.

Wordt de gehele schildoppervlakte bedoeld, dan spreekt men van **veld**.



6. het gedeelte onderin het schild heet **schildvoet**.
7. is het schild in **drieën gesneden**, dan noemt men de middelste strook een **dwarsbalk**. Beide termen worden gebruikt in de heraldiek.
8. een verticale middenstrook heet **paal**, of men zegt wel dat het schild **tweemaal gedeeld** (door een lijn) of **gedeeld in drieën** is. Het woord paal is echter de algemene benaming.

9. een gedeeld en gesneden schild heet **gevierendeeld**.
 10. bij twee schuine lijnen heet dat **schuin gevierendeeld**.



11 12 13 14 15

11. een combinatie van 9. en 10. heet **gegeerd**.
 12. een klein schildje in het midden heet **hartschild**.
 13. wordt dit gedragen door een man of een dier, dan heet dat **borstschild**.
 14. een kwartvlak rechtsboven (!) heet **vrijkwartier**.
 15. is dit een kleiner vlak dan heet dit **schildhoek** !



16 17 18 19 20

16. een **kruis**.
 17. een **schuinkruis**, **maalkruis** of **Andrieskruis**. Deze termen komen alle voor in de wapenkunde.
 18. **kepersgewijs gesneden**.
 19. een **keper**.
 20. **gekapt**, ook wel eens **punt** genaamd.



21 22 23 24 25

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831
 Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

21. gekousd, ook wel omgekeerde punt genaamd.
22. gaffelsnede.
23. gaffel.
24. geschaakt, vaak met opgave van het aantal vakken hoog en breed, (zie ook nr. 65).
25. geruit.



26



27



28



29



30

26. schuinbalk, rechtse schuine balk of 'rechts geschuind in drieën'.
27. linkse schuinbalk of 'links geschuind in drieën'.
28. een plek.
29. een zoom.
30. een omgekeerde keper.



31



32



33



34



35

31. een omgekeerde gaffel.
32. twee dwarsbalken, ook wel geheten viermaal gesneden ofwel in vijfen gesneden. Let op, dat de dwarsbalken in dit voorbeeld wit zijn; zij kunnen uiteraard ook zwart zijn in een wit veld.
33. drie dwarsbalken.
34. driemaal gesneden.
35. vijfmaal gesneden.



36



37



38



39



40

36. twee palen.
37. rechterpaal of rechterzijde.
38. driemaal gedeeld.
39. vijfmaal gedeeld.
40. omgekeerde gaffelsnede.



41



42



43



44



45

41. driemaal geschuind, hetgeen betekent rechts geschuind.
42. vijfmaal geschuind.
43. twee linker schuinbalken.
44. drie kepers.
45. vijfmaal kepersgewijs gedeeld. (Ik zou dit zelf gesneden willen noemen).



46



47



48



49



50

46. gekanteeld doorsneden. Dit kan ook in het schildhoofd zijn.
47. golvend doorsneden.
48. ingehoekte dwarsbalk.
49. drie golvende dwarsbalken.
50. tegengewolkte dwarsbalk.



51



52



53



54



55

51. doorsneden door drie opstijgende punten.
52. doorsneden door drie dalende inhoeken.
53. trapvormig doorsneden.
54. tot schildhoofd reikende trapvormige punt.
55. tot schildhoofd reikende trapvormige keper.



56



57



58



59



60

56. getande paal.
57. aan beide zijden gekanteelde paal.
58. golvende paal.
59. drie driehoeken paalsgewijs geplaatst.
60. verschoven paal.



61



62



63



64



65

61. punt met ingebogen zijden.
62. inhoeking van twee stukken, uitgaande van de linker zijde.

63. ingehoekt gedeeld.
64. driemaal ingehoekt gedeeld.
65. geschaakt van vijf rijen, elk van vier vakken.



66



67



68



69



70

66. gedriehoekt van vier rijen.
67. schuin links gespitsruit.
68. schuin rechts gespitsruit.
69. eenmaal gesneden en tweemaal gedeeld.
70. driemaal gesneden en eenmaal gedeeld.



71



72



73



74



75

71. beurtelings gekanteelde schuinbalk.
72. vier spitsruiten geplaatst in de richting van de schuinbalk.
73. loodrecht gespitsruit.
74. doorboorde spitsruit.
75. drie spitsruiten geplaatst twee en een.



76



77



78



79



80

76. verkort breedarmig kruis.
77. verkort krukkenkruis.
78. klaverkruis.
79. ankerkruis.
80. bal.

P.C.K.

MUNTVERSLAG 1974

Staatssecretaris De Goede van Financiën heeft op 24 november 1975 aan de Tweede Kamer gezonden het muntverslag 1974. Aan dit verslag is het volgende ontleend.

Op 1 januari 1975 bestond de totale Nederlandse muntcirculatie uit ruim 3,9 miljard (stuks) munten ter waarde van ruim 717 miljoen gulden. De totale muntcirculatie nam in 1974 toe met bijna 233 miljoen munten ter waarde van f 66 miljoen.

De muntcirculatie per coupure op 1 januari 1975 en de toeneming per coupure in 1974 worden in het overzicht hieronder weergegeven.

Coupure	Aantal per 1-1-1975	Nominaal bedrag per 1-1-1975	Toeneming aan- tal in 1974	Toeneming nominaal be- drag in 1974
Tienguldenstukken	10.601.870	f 106.018.700	327.433	f 3.274.330
Rijksdaalders	36.656.605	f 91.642.512,50	6.008.424	f 15.021.060
Guldens	256.311.580	f 256.311.580	28.086.672	f 28.086.672
Kwartjes	494.444.000	f 123.611.000	34.688.000	f 8.672.000
Dubbeltjes	1.012.928.000	f 101.292.800	90.230.000	f 9.023.000
Stuivers	430.875.000	f 21.543.750	33.050.500	f 1.652.525
Centen	1.676.750.000	f 16.767.500	40.350.000	f 403.500
Totaal	3.918.567.055	f 717.187.842,50	232.741.029	f 66.133.087

Uiteenlopende vraag naar munten.

In 1974 was de vraag van de zijde van de bevolking naar **nikkelen** rijksdaalders evenals in 1973 tamelijk groot, (6,0 miljoen resp. 6,4 miljoen stuks). Gezien de ruime beschikbare voorraad (ca. 30 miljoen stuks per 1 jan. 1975) werden in 1973 en 1974 geen rijksdaalders geslagen en is ook voor 1975 geen aanmaak voorzien.

De vraag naar guldens was in 1974 belangrijk minder dan in 1973. In 1974 werden 37 miljoen nikkelen guldens in omloop gebracht. Er werden in dat jaar geen guldens aange- maakt.

In 1974 werden meer pasmunten (kwartjes, dubbeltjes, stuivers en centen) in omloop ge- bracht dan in 1973. De vraag naar kwartjes was in 1974 ongeveer even groot als in 1973. De vraag naar dubbeltjes en stuivers was beduidend groter. Wat de dubbeltjes betreft kon aan de toegenomen vraag worden voldaan; de afgifte van stuivers moest van oktober 1974 af worden beperkt. De vraag naar centen was groter dan wat beschikbaar werd gesteld. Daarbij is van bezwaar van enige betekenis tot dusver niets gebleken. Het aantal centen dat thans in omloop is (circa 1,7 miljard stuks) is voldoende om, bij de thans gevolgde methoden van versnelde terugvloeiing, in de maatschappelijke behoefte aan deze munten te voorzien.

Het verslag vermeldt dat per 1-1-1975 de **circulatie** aan muntbiljetten van f 2,50 en f 1, — respectievelijk bijna 8,5 miljoen gulden en bijna 5 mln. gulden bedroegen (...? ? ?).

Van de op 19 december 1966 geïntroduceerde bankbiljetten van f 5, — waren eind 1974 voor f 144,5 mln. in omloop.

Omtrent de buiten omloop stelling van **zilveren** munten, is nog onlangs in De Florijn mel- ding gemaakt. Uit het verslag blijkt dat per 31 december 1974 (de sluitdatum van de in- wisseling) 0,64 miljoen zilveren rijksdaalders en 1,8 miljoen zilveren guldens zijn aanbo- den. Per 1 januari 1975 waren **niet** uit de circulatie teruggekomen 29 miljoen rijksdaalders

en 82,3 miljoen guldens !

In het verslagjaar vond verdere uitgifte plaats van de zilveren tientjes 1970 en 1973. Per ultimo 1974 waren nog voor uitgifte beschikbaar 3880 stuks. De vraag naar het jubileum-tientje van 1973 in **numismatische** uitvoering overtrof de verwachting: er moesten in 1974 nog 5750 stuks worden aangemaakt (gewicht 143,75 kg. fijn zilver).

JAARVERSLAG KONINKLIJK PENNINGKABINET

Onlangs verscheen het jaarverslag 1973 van het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Stenen, zoals deze instelling voluit is genaamd.

Wel wat laat, zult u zeggen. Laten wij echter niet vergeten, dat een jaarverslag immers een terugblik is. Er wordt in de aanvang van dit verslag gemeld, dat de heer A. Pol als assistent op 1 januari in dienst trad.

Voorts vindt een opsomming plaats van een groot aantal gehouden tentoonstellingen, gemaakte beschrijvingen van muntvondsten, het verlenen van service aan de 1666 bezoekers en het verrichten van overige werkzaamheden, zoals het maken van studies, het inventariseren en beschrijven van collecties (bijv. van het VOC-schip Akerendam).

Ook de eigen collectie werd uitgebreid, waarbij afzonderlijke vermelding verdient een tot nu toe onbekende rijksdaalder van graaf Maximiliaan van Bronckhorst-Batenburg, geslagen te Batenburg in 1623.

Voorts verschenen nog de nodige publicaties in het verslagjaar.

Wat niet in het verslag staat, is de geweldige bereidwilligheid van de directeur, dr. H. Enno van Gelder en zijn staf, om overal in den lande voor numismatische kringen lezingen te houden.

Wanneer men bedenkt dat dit veelal slechts in de avonduren kon plaatsvinden, is het des te meer te prijzen, dat nooit tevergeefs een beroep op één van hen werd gedaan.

P.C.K.

WAARSCHUWING

Van een lezer uit Noordwijk aan Zee ontvingen wij de klacht, dat hij munten opzond naar iemand in Amsterdam doch dat deze hoofdstedeling ontkent deze zending ooit ontvangen te hebben.

En de Noordwijker zit nu voor f 1000, — in het schip !

De redactie wil geen namen noemen, doch wel de raad geven, geen munten aan onbekenden op te sturen. Pak liever de trein voor een persoonlijk bezoek !

* * *

MINERVA, een land uit het rijk der fabelen en een fantastische pseudomunt.

Op 19 januari 1972 vloog een zekere Morris Davis uit Orange, California, in een Boeing 707 van Air New Zealand over het Zuidelijke deel van de Stille Oceaan, toen hij vanaf een hoogte van 15.000 voet turend over de zee een glimp opving van twee koraalriffen, gelegen op 400 mijl van de Fiji-eilanden en op 260 mijl van de Tonga-eilanden.

Davis stelde vast, dat de beide riffen, tesamen ca. 2,5 km² groot, de laatste stukjes niemandsland op aarde waren.

Hij riep de beide riffen uit tot de Republiek Minerva en stelde een grootscheeps plan op om via grond- en waterstaatkundige werken voldoende ruimte te creëren voor een stad van 30.000 inwoners.

Davis kwam echter in conflict met de koning van de Tonga-eilanden, die de mening was toegedaan, dat de beide koraalriffen tot zijn territorium behoorden. De koning bracht door middel van een invasie de eilandjes onder zijn gezag.

Morris Davis (Bud voor intimi) had inmiddels 300 personen voor zijn plan tot het bewoonbaar maken van de riffen weten te interesseren. Zij kozen hem schriftelijk en per post tot president van de regering in ballingschap van de republiek Minerva.

Deze nieuwe republiek is gehouden vrijheid, orde en rust aan haar inwoners te garanderen. De regering is in haar optreden beperkt tot de bescherming van haar onderdanen tegen misdaad en geweld. Zij mag geen commerciële activiteiten ontplooiën, geen belasting heffen, geen wetten invoeren met een looptijd langer dan vijf jaar, geen geld verstrekken of lenen, geen propaganda maken, geen charitatieve of religieuze instellingen, welzijns- en gezondheidszorg ondersteunen, geen financiële hulp of ondersteuning verlenen aan welk ontwikkelingsproject dan ook of betrokken zijn bij zakelijke ondernemingen. Ondanks deze beperkingen heeft de regering van de republiek Minerva toch nog een tiental bevoegdheden, zoals het erop na houden van een leger, een politie-apparaat, een ambtenarenkorps, het bijhouden van een bevolkingsregister, het verbod op invoer van ziek vee en, niet te vergeten, het uitgeven van munten.

Met het bovenstaande verhaal, ontsproten uit een rijkelijk door de godin Minerva van wijsheid voorziene koopmansgeest, werd in Amerika (en waar anders ?) in diverse publicaties enige jaren geleden de uitgifte van een 35-Dollarstuk aangekondigd. Een verhaal, even fantasierijk als de uitvoering van de 'munt' zelf.

De voorzijde toont ons de beeltenis van de godin Minerva, overgoten met een laagje 24-karaats goud van 10 grein (= 0,648 gram).

Voorts heeft de munt een middellijn van 38,5 mm., weegt 27,527 gram en is gemaakt van zilver met een gehalte van maar liefst 999/1000.

Op de keerzijde staat een brandende toorts als zinnebeeld van de Vrijheid.



J.C. van der Wis



Holland; 1/2 Driegulden; afslag in goud: UITERST ZELDZAAM

De grootste kollektie munten bijeengebracht in een unieke katalogus.

De kollektie Provinciale en Koninkrijksmunten van de NMB is de grootste kollektie in Nederland en omvat ondermeer tal van interessante en zeldzame exemplaren in kwaliteiten tot „Proof” en „Fleur de Coin”. Een toonaangevende kollektie, waarin uiteraard ook alle „gewone” munten zijn vertegenwoordigd, opgebouwd door ervaren experts. Een kollektie bovendien, waar de Nederlandsche Middenstandsbank achter staat.

Geïnteresseerden kunnen de nieuwe katalogus, die uniek te noemen is (450 afb./4400 nrs), verkrijgen door middel van een aanvraagformulier dat klaarligt bij elk NMB-kantoor.

Ook rechtstreeks te bestellen bij de NMB, Afdeling Numismatiek, Postbus 1800, Amsterdam.

NMB

NEDERLANDSCHE
MIDDENSTANDBANK

De NMB denkt met u mee. Probeer't.

Algerije : Ter herdenking van het feit, dat 30 jaar geleden (8 mei 1945) het eerste gewapende treffen plaatsvond tussen Algerijnse nationalisten en Franse legereenheden, werd een 50 Centimesstuk uitgegeven in een oplage van 18 miljoen stuks (messing, Ø 24 mm., 5,13 gram).



Bangladesh : Met het jaartal 1975 werd een koper-nikkelen munt uitgegeven in het kader van de hulp aan de FAO, die betrekking heeft op de gezinsplanning.

Dit muntje, ter waarde van 1 Taka (Ø 25 mm., 6 gram), toont ons op de voorzijde het 'ideale' gezin, bestaande uit vader, moeder en twee kinderen.

Bulgarije : Hier is een nieuwe serie circulatiemunten uitgegeven, waarvan de voorzijden afwijken van de nu in omloop zijnde munten, waarop onderaan in het omschrift staat '9.IX.1944'.

Thans is links onderaan het jaartal 681 te lezen, het jaar waarin Bulgarije onafhankelijk werd van het Byzantijnse Rijk.

Rechts onderaan staat nu het jaartal 1944, het jaar van de stichting van de huidige socialistische republiek.

Canada : In het voorgaande nummer van 'De Florijn' werden per abuis afbeeldingen geplaatst van een serie pseudomunten ter financiering van de komende Olympische Spelen.

De afbeeldingen van de 'Calgary'-dollar is te vinden in 'De Florijn' nr. 18, pag. 463.

Muntenhandel

J. VAN MASTRIGT

Botersloot 20
Rotterdam - 3001
tel. 010 - 14 35 80

*Wij kunnen U een uitgebreide sortering munten voorleggen.
Wij stellen Uw bezoek aan onze winkel bijzonder op prijs.*

Egypte : Ter gelegenheid van het Jaar der Vrouw gaf Egypte een koper-nikkelen munt uit ter waarde van 5 Piastres (Ø 25 mm., 4,5 gram), met afbeeldingen van vrouwen uit de tijd der farao's.



Haiti : Naast de vele op naam van Haiti in de handel gebrachte pseudomunten zijn met het jaartal 1975 ook nog twee FAO-munten voor circulatiedoeleinden uitgegeven. Het zijn stukken van een koper-nikkel-zinklegering ter waarde van 5 en 10 Gourdes (Ø 19,9 resp. 22,7 mm., 2,8 resp. 4 gram). Onderstaand afbeeldingen van een uniforme voorzijde en de beide keerzijden der munten.



Israël : Aan de imposante serie Israelische herdenkingsmunten zijn weer twee zilverstukken toegevoegd. Het zijn een 10-Pondstuk 1975 ter gelegenheid van het Inwijdingsfeest (Chanoeke) met op de voorzijde de afbeelding van een door de Joden in Nederland in de 18e eeuw gebruikte olielamp en een 25-Pondstuk 1976 op de Eerstgeborene (Pidyon Haben).



Italië : Ter herdenking van de 100-jarige geboortedag van Guglielmo Marconi (1874 - 1937), de uitvinder van de draadloze telegrafie, zal een zilveren 500-Lirestuk uitgegeven worden met op de voorzijde zijn beeltenis en op de keerzijde de kaart van Italië, waarvan de delen door radiogolven verbonden zijn.



Libanon : In dit door een wrede burgeroorlog zo zwaar geteisterde land is in 1975 voor de tweede keer in zijn geschiedenis een circulatiemunt uitgegeven van 1 Pond. De voorzijde van deze nikkelen munt (Ø 27,5 mm., 7,9 gram) toont ons de beroemde Libanese ceder.



Mongolie : Ter gelegenheid van de 55ste verjaardag van de Volksrepubliek Mongolie werd een 1 Tukhrik-stuk uitgegeven.

Deze munt, die qua beeldenaar gelijk is aan het in Yeoman onder nr. 35 vermelde aluminium-bronzen stuk, is vervaardigd van een koper-nikkellegering.

Oostenrijk : Ter gelegenheid en ter financiering van de te Innsbruck gehouden 12e Olympische Winterspelen is wederom een 100-Schillingestuk uitgegeven.

De te Hall geslagen munten zijn te herkennen aan de adelaar onder de waarde aanduiding op de keerzijde; de te Wenen geslagen exemplaren dragen als muntteken het wapenschild van Wenen.



Tonga-eilanden : Op deze eilandengroep is een nieuwe FAO-muntenserie met het jaartal 1975 in omloop gebracht.

Het zijn zes koper-nikkelen munten in de waarden 2 en 1 Pa'anga en 50, 20, 10 en 5 Semiti en twee munten ter waarde van 2 en 1 Semiti van een koper-tinlegering.



Uruguay : Ter herdenking van de 150-jarige onafhankelijkheid is met het jaartal 1975 in een oplage van 3 miljoen stuks een koper-aluminium-nikkelen munt uitgegeven in de waarde 5 Nieuwe Pesos (Ø 33 mm., 14,5 gram).

Op de voorzijde staat de beeltenis van Artigas.



Zambia : In december van het vorige jaar werd bekend, dat Zambia ter gelegenheid van de stichting van de Tweede Republiek op 13-12-1972 een herdenkingsmunt heeft uitgegeven van 50 Ngwee (koper-nikkel, Ø 31 mm., 11,7 gram).



Zuid-Korea : Hier werd een koper-nikkelen 100 Won met het jaartal 1975 uitgegeven (Ø 30 mm., 12 gram).



Zwitserland : Ter gelegenheid van het Internationale Monumentenjaar 1975 werd een koper-nikkelen 5-Francsstuk (Ø 31 mm., 13,2 gram) uitgegeven in een oplage van ruim 2,5 miljoen stuks.

De spreuk, HEREDIO NOSTRO FUTURUM, is in het Latijn gesteld, opdat niemand in het 4-talige Zwitserland zich achtergesteld zal voelen en betekent 'de toekomst van ons verleden'.



Dr. Norbert Herkner: Die Münzen des Kirchenstaates - Klemens XI - Sedesvakanz 1700-1740. Deel 51 in de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1975. Prijs incl. BTW f 20, —.
Importeur voor de Benelux: Mevius en Hirschhorn Int. B.V. te Amsterdam.
Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

De positieve reacties op de eerder door Herkner uitgegeven catalogus 'Die Münzen des Kirchenstaates - Benedikt XIV - Pius IX 1740-1870' (deel 37 in de reeks 'Die Münze', zie deze rubriek in 'De Florijn' nr. 16) hebben hem doen besluiten deze uitgave een vervolg te geven door ook de munten uit de voorgaande periode 1700-1740 in een catalogus vast te leggen. Binnen het historische raamwerk worden eerst de te Rome en Bologna geslagen munten behandeld, waarna die uit de overige muntplaatsen volgen. Alle munttypen zijn, beginnend bij de hoogste waarden, op ware grootte afgebeeld, onder vermelding van kalenderjaar, regeringsjaar der Paus of jaar waarin de Heilige Stoel vacant was, muntwaarde, munttype, schattingsprijs in Duitse Mark voor zeer fraaie exemplaren en een verwijzing naar het standaardwerk Corpus Nummorum Italicorum. Helaas ontbreekt een beschrijving van de afbeeldingen en opschriften op de munten, iets wat onvoldoende door de overigens van goede kwaliteit zijnde foto's wordt opgevangen.

Jacques Schulman : Handboek van de Nederlandse Munten van 1795 tot 1975 (Suriname, Curaçao en Nederlandse Antillen van 1941 tot 1975). Vijfde geheel herziene en verbeterde druk. Amsterdam, 1975. Prijs incl. BTW f 45, —.
Uitgever: Jacques Schulman B.V., Keizersgracht 448 te Amsterdam-C.

In deze vijfde druk zijn een groot aantal nieuwe ontdekkingen opgenomen, de zeldzaamheidsgraden van een aantal munten aan de werkelijkheid aangepast en sommige onderdelen, zoals de dukaten van Lodewijk Napoleon en de 10- en 3-guldenstukken van Willem I, overzichtelijker opgezet. Een hoofdstuk over openbare verzamelingen en numismatische verenigingen werd toegevoegd, terwijl de literatuurlijst werd uitgebreid, de nummering op een aantal plaatsen werd gewijzigd en de munten van de Nederlandse Antillen opnieuw werden ingedeeld. Ondanks deze aanvullingen en verbeteringen zijn er ook de nodige bedenkingen. Zo zijn de huismunten, geslagen onder Willem I bij het gewone geld in het desbetreffende hoofdstuk ondergebracht, terwijl aan andere huismunten, zoals het plastic kantinegeld van het Min. v. Oorlog en de in de RAI ter gelegenheid van 700 jaar Amsterdam uitgegeven munten, aparte hoofdstukken zijn gewijd. Verwonderlijk is, dat soortgelijke stukken van Den Bosch (1935) en Genemuiden (1975) ontbreken. Het ware aan te bevelen alle huismunten en particuliere munten in een volgende druk in een apart hoofdstuk onder te brengen. Een andere inconsequentie is, dat designaleerde misslagen uit de periode van vóór koningin Juliana tussen de correct geslagen munten zijn vermeld en van een eigen nummer zijn voorzien, terwijl dit met de misslagen van Nederlandse munten uit de regeringsperiode van onze vorstin niet het geval is. Zij worden zonder verder commentaar achterin het boek op één fotopagina afgebeeld, nog ná de munten van Suriname, Curaçao en de Nederlandse Antillen. Bedenkingen kan men ook hebben tegen de opname van het 25-guldenstuk 1973 onder de circulatiemunten van de Nederlandse Antillen, een echte pseudo-munt die zelfs niet op beperkte schaal heeft gecirculeerd. Een dergelijke opname kan, met name voor minder-gevoerde verzamelaars, een officiële erkenning inhouden, die numismatisch gezien grote gevaren in zich bergt. De positieve kanten van dit typografisch uitstekend verzorgde handboek overschaduwen bovenstaande bedenkingen verre. Het is te hopen, dat de talrijke verzamelaars, die tot nu toe alleen maar met een prijscatalogus gewerkt hebben, zich dit handboek zullen aanschaffen, aangezien het bezit ervan hun het verzamelenot aanzienlijk kan vergroten.

Dr. Michael Mitchiner : Indo-Greek and Indo-Scythian Coinage. Londen, 1976.

- | | |
|-------------------|--|
| Volume I | - The early Indo-Greeks and their antecedents (Alexander the Great, the satraps of Egypt, Babylon, Ecbatana, Bactra and Kapisa: the Seleucids: circa 330 to 150 B.C.). |
| Volume II | - The apogee of the Indo-Greeks, circa 160 tot 120 B.C. |
| Volume III | - The decline of the Indo-Greeks, circa 130 to 0 B.C. |

-
- Volume IV - Contemporaries of the Indo-Greeks
(Kings of Sogdania; Scythians of Merv, Choresmia and Balkh; Yueh Chi and early Kushans; Indian states of Taxila-Gandhara and the Punjab: Audumbara, Kuninda, etc.).
Indo-Greek Mints, coin denominations and forgeries.
- Volume V - Establishment of the Scythians in Afghanistan and Pakistan. (The dynasties of Otannes and Vonones; the conquests of Maues; circa 130 to 40 B.C.)
- Volume VI - The dynasty of Azes, circa 60 to 0 B.C.
- Volume VII - The decline of the Indo-Scythians (the Satraps Zeionises, Kharahostes, Rujuvula, etc.)
Contemporaries of the Indo-Scythians (the Yaudheyas, Arjunayanas, various Janapadas, etc.)
- Volume VIII - The rise of the Indo-Parthians, circa A.D. 0 to 100
- Volume IX - The later Indo-Parthians
The Indo-Parthians of Broach, the Western Satraps, Abhiras and Chutus (related Satavahana coinage)
Scytho-Parthian coin denominations.

Uitgever: B.A. Seaby Ltd., Audly House, 11 Margaret Street, Londen, W1N 8AT, Engeland. Prijs per deel bij voorintekening op het gehele werk: £ 10, —.

Prijs per afzonderlijk deel bij voorintekening: £ 12,50. Na 15 april 1976: £ 15, —.

Het gehele werk mag beschouwd worden als het belangrijkste ooit over Indo-Griekse en Scythische muntslag geschreven. Het bevat een hoeveelheid informatiemateriaal als nimmer tevoren bijeen gebracht. 10.000 foto's illustreren de muntgeschiedenis van Afghanistan en Pakistan uit de vijf eeuwen sinds de komst van Griekse cultuurinvloeden met Alexander de Grote in 330 v.C. tot aan de stichting van het Sassanidische Rijk door Ardeshir in 226 n.C.

Van vele munten, waaronder talrijke tot op heden onbeschreven exemplaren, worden voor het eerst afbeeldingen gepubliceerd, terwijl van elk munttype een volledige beschrijving wordt gegeven. De veelheid aan nieuw materiaal heeft het Dr. Mitchiner mogelijk gemaakt op een aantal punten nieuw licht te werpen op de geschiedenis van bovenvermeld gebied. De tekst is prettig leesbaar geschreven en verlicht met talrijke kaarten en tabellen.

In het eerste deel, dat inmiddels op de markt is verschenen, begint de schrijver zijn studie in de tijd, toen Alexander de Grote het Perzische Rijk veroverde en daarmee de Griekse Wereld uitbreidde tot aan de Punjab. De Perzische gewoonte, de provinciale goeverneurs (satrapen) hun eigen munten te laten slaan, heeft een interessante serie satrapenmunten opgeleverd uit een gebied, dat zich uitstrekte van Egypte en Babylon tot aan de Kabul-vallei, waar Alexanders schoonvader Oxyartes tijdens zijn satraapschap rond ca. 320 v.C. enige munten sloeg. De meer geregelde muntslag van de Seleuciden uit de daaropvolgende periode eindigde voor wat betreft de oostelijke provincies in de jaren rond 250 v.C., toen zij zich onafhankelijk maakten.

De Indo-Grieken kwamen tot een bloeiperiode, toen zij de zuidelijke provincies, die na Alexander en Seleucos in handen waren gevallen van de Indische koning Chandragupta Maurya, heroverden. De Gouden Eeuw van de Indo-Grieken eindigde met de plotselinge invallen van nomaden rond 130 v.C., die, komende uit het noorden, grote delen van Afghanistan veroverden.

Het ligt in de bedoeling van de uitgever het gehele werk vóór 15 april van het volgende jaar uit te geven. Gezien de reacties in Nederland op eerdere publicaties van Dr. Mitchiner en de stijgende belangstelling voor de Oosterse cultuurvormen, zal ook dit standaardwerk numismaten, historici en archeologen hier te lande zeker aanspreken.

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van die buiten- en binnenlandse tijdschriften, waarmee 'De Florijn' een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redactie van die tijdschriften.

Die Münze. Red. Hans Meyer, 519 Stolberg, Schwarzer Weg 2, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 12, december 1975.**

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Traianus - Optimus Augustus; Duitse particuliere noodmunten; De Britse zilveren 'Crown'; Introductie in Europa van Canada's 5e serie Olympiademunten te Berlijn; Catalogi en literatuur voor de beginners; Indiase zilveren tanka's.

— **nr. 1, januari 1975.**

In memoriam Kurt Jaeger; Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Traianus - Optimus Augustus; Iers kanonnengeld, het z.g.n. 'Gun-money'; De hervormingen in het Britse muntwezen van het jaar 1816; Over de muntkunde der Middeleeuwen; De typeveranderingen van de Byzantijnse folles; Catalogi en handboeken voor beginners.

Der Geldschein. Secr. Verlag Pröh, 1 Berlijn 41, Forststrasse 23, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 1, januari 1976.**

De ontwerpen voor bankbiljetten van de 'Bayerischen Notenbank' door Prof. Otto Hupp; De beroemde papiergeldverzameling van Dr. Adolf Ehrenfeld; Moderne papiergeldfabrikanten; Aanvullingen op de catalogus 'Das Papiernotgeld von Bayern'; Het papiergeld en de politiek; Episoden uit de Zevenjarige Oorlog; De slagen bij Hohenfriedberg en Rossbach op noodgeldbiljetten; Nieuwe literatuur en bankbiljetten uit de gehele wereld.

Numismatisches Nachrichtenblatt. Red. 297 Emden, Philosophenweg 10, Bondsrepubliek Duitsland.

— **nr. 12, december 1975.**

Verkoopplaatsen verzamelaarsmunten der BRD; Uitslag prijsvraag tot het ontwerpen van een 5-Mark herdenkingsmunt op het Europese Monumentenjaar; Vervalsingen velerlei Europese munten; Keurvorst Fred. Wilhelm von Brandenburg en de zege van Fehrbellin 1675 op herdenkingsmunten; Staat en Munt - Jamaica; Penning op Guglielmo Marconi (1874 - 1937).

— **nr. 1, januari 1976.**

Muntvondsten in Düstermühle, Eimen en Wettringen (BRD) en te Sachlik in Oesbekistan; Een 'Ausbeute'-Taler van Wied-Runkel; Staat en Munt - De Cayman-eilanden en Cuba; Penning op het ereburgerschap van Keulen van Prof. Ludwig.

JACQUES SCHULMAN B.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

Mitteilungen der Oesterreichischen Numismatischen Gesellschaft. Red. Burgring 5, 1010 Wenen, Oostenrijk.

— nr. 6, 1975.

Wilhelm Fritsch 70 jaar; Naschrift tot de feestbundel '100 jaar Oesterreichische Numismatische Gesellschaft 1870 - 1970; Nieuwslag van een St. Pöltner halve daalder van 1625.

Helvetische Münzenzeitung. Red. Albert Meier, Postfach 26, 3652 Hilterfingen, Zwitserland.

— nr. 12, december 1975.

De aanmuntingen van 'Kreuzer' in Zwitserland; De van een klopp voorzien munten van Lodewijk XVI.

— nr. 1, januari 1976.

De aanmuntingen van 'Kreuzer' in Zwitserland; In memoriam Kurt Jaeger; De 5e serie Canadese Olympiademunten; Een tetradrachme van Carracalla uit Antiochië.

Money Trend. Red. Postfach 263, FI-9440 Vaduz, Liechtenstein.

— nr. 12, december 1975.

Over enige laat-Romeinse koperstukken en de historische samenhang met hun vormgeving; Litsmannstadt en haar ghettomunten; Beschouwingen over de overgebleven aantallen in de Schwalbach-catalogus vermelde munten vanaf daaldergrootte en de Beierse 'Geschichtstaler'; De Weense muntkonventie van 24 januari 1857.

— nr. 1, januari 1976.

In memoriam Kurt Jaeger; De samenhang tussen oplage en het veelvuldige aanbod van Duitse zilverstukken; De Ptolemaeën en hun munten; Numismatiek of archeologie; De Weense muntkonventie van 24 januari 1857; Literatuur, tijdschriften en catalogi over het Duitse muntwezen.

Møntsamlernyt. Red. P.O. Boks 56, DK-2830 Virum, Denemarken.

— nr. 9, november 1975.

De verhuizing van de Koninklijke Deense Munt naar Glostrup; Penning ten behoeve van het Noordse faunabeheer; Nieuw Fins bankbiljet van 500 Markkaa ter ere van president Kekkonen; Hoe zet men een numismatische bibliotheek op?

— nr. 10, december 1975.

De munten van Ierland; Spaanse penningen; Nieuws uit binnen- en buitenland.

— nr. 1, januari 1976.

Overzicht 30 jaar Koninklijk Muntenkabinet Vänner; Het Zweedse Koninklijk Muntenkabinet en Staatsmuseum voor de geschiedenis van munten, penningen en ordetekenen; Nieuws uit binnen- en buitenland.

Myntkontakt, Red. Drottninggatan 11, 11151 Stockholm, Zweden.

— nr. 9, november 1975.

Het koperplaatgeld; De munten van Nederlands West-Indië; Rapport van het comité ter bestrijding van vervalsingen; Nieuws uit binnen- en buitenland.

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Mauritslaan 61 - 63

Boeken

Penningen

Geleen

Catalogi

Medailles

Tel.: 04494- 47810

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amersfoort

Secretariaat : Soesterweg 269, Amersfoort, tel. 033 - 19562.

Bijeenkomsten elke 3e maandag van de maand, in de kantine van de Ned. Middenst.Bank te Amersfoort.

A g e n d a : 15 mrt. - ruilbeurs.

Amsterdam

Secretariaat : Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550 - 18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat : Bilderbeekstraat 36, Boxmeer, tel. 08855 - 1448.

Brabant

Secretariaat : Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040 - 43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd 'De Baronie')

Secretariaat : Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Groningen

Secretariaat : Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050 - 4 50 86.

A g e n d a : 19 mrt. - J.Schulman: 1. Renaissance-penningen en munten.
2. Veiling.

23 apr. - Bijdragen van leden.

21 mei - G.Elzinga: Grepen uit de geschiedenis van het Fries Munt- en Penningkabinet.

juni, juli en augustus - zomerreces.

Den Haag

Secretariaat : Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070 - 18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat : Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280 - 6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

A g e n d a : 10 mrt. - Veiling.

14 apr. - Rijksmuntmeester Dr. Ir. M. van den Brandhof.

12 mei - Dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus.

Streefdata: 9 juni, 8 sept., 13 okt., 10 nov., 8 dec.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat : J. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200 - 3 57 35.

Bijeenkomsten op de 1e maandag van de maand in het gebouw van de Theologische Hogeschool, Oudestraat 6 te Kampen, aanvang 20.00 uur. Met ingang van 3 mei in Hotel-restaurant De Steur, Oudestraat 8 te Kampen.

A g e n d a : 1 mrt. - Veiling door B.J. Rigterink.

5 apr. - J.J. Brands: Muntgewichten en -waagjes.

3 mei - J.C. v.d. Wis: legionaire dinarii onder Marcus Antonius.

22 mei - Gemeenschappelijke ruilmiddag in het Postiljon-Motel, Zutphenseweg 121 te Deventer, op zaterdag van 2 tot 4 uur.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat : Klavecimbellaan 2, Uden N.B., tel. 04132 - 65013.

Bijeenkomsten op de eerste maandag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw'

aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing.
Toegankelijk voor iedereen.

A g e n d a : in maart geen bijeenkomst wegens carnaval.

5 apr. - Dr. H. Enno van Gelder, directeur Kon. Penningkabinet:
'Duitse munten 1750 - 1870'.

De overige maanden zullen diverse sprekers worden uitgenodigd.

Limburg

Secretariaat : Bonnefantien Museum te Maastricht, tel. 043 - 19300.

Lisse

Secretariaat : van Speykstraat 46, Lisse - 1660, tel. 02521 - 12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7 - 8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat : Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208 - 1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat : C. Duindam, Duinweg 49 te Noordwijk a/Zee.

Bijeenkomsten iedere eerste maandag van de maand om 20.00 uur in De Rank, aan de Golfweg in Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat : Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309 - 2700.

Bijeenkomsten in De poort van Kleef, Turfstraat 28 te Zutphen, aanvang 20.00 uur, parkeren op de Rozengracht e.o.

A g e n d a : 30 mrt. - Nog niet bekend.

27 apr. - Korte voordrachten door enkele onzer leden.

22 mei - Gemeenschappelijke ruilmiddag met de Kringen Kampen en Twente in het Postiljon-Motel te Deventer, Zutphenseweg 121, op zaterdag van 2 tot 4 uur.

Rotterdam

Secretariaat : Burgem. Lefèvre de Montignylaan 190, Rotterdam-3013, tel. 010 - 188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat : Bentheimerstraat 75, Oldenzaal, tel. 05410 - 3041.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand, in zaal 3 van de Vrijhof van de Technische Hogeschool Twente, Hengelosestraat te Enschede, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a : 11 mrt. - Pruusken Talers, lezing verzorgd door Kringleden.

8 apr. - Nog niet bekend.

13 mei - Penningen van de 80-jarige oorlog, lezing door dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus.

22 mei - Gemeenschappelijke ruilmiddag in het Postiljon-Motel, Zutphenseweg 121 te Deventer, op zaterdag van 2 tot 4 uur.

Utrecht

Secretariaat : Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030 - 931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten Contact-adres: Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717 - 3105.

Zeeland

Secretariaat : M. Kersten, Statenlaan 152, Middelburg.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

FEDERATIE

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op ZATERDAG 27 MAART 1976 in Hotel Monopole t.o. het station te Amersfoort. Aanvang 10.00 uur.



'DE SNEEKER VLIAGER'

J.B. Westerhof, numismaat
Nauwe Noorderhorne 18, Sneek
tel. 05150 - 7198

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

Advertentiekosten p. nummer f 5, — p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen.
Tekst zenden aan P.C. Korteweg, Enkstraat 10 Zwolle, tel. 05200 - 14739.

Inkoop-Verkoop van munten of inruil van oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel 'DE VELUWE', Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

Heeft u zich zojuist geabonneerd op 'De Florijn' ?

Er zijn nog oude nummers van 1972, 1973, 1974 en 1975 verkrijgbaar tegen f 2, — per stuk.

'R A T E L' Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage. (X))

TE KOOP: verzameling Engelse munten, vanaf farthings t/m crowns, vanaf Victoria tot heden.

Alles in één koop. Brieven onder nr. 70 p/a Postbus 39, Kampen.

Wie kan mij helpen aan een IJslandse Kroon ?

Winkelwaarde f 1,25. J. van Dijk, De Pauwentuin 3, Amstelveen.
Postrekening 23.93.96.

GEVRAAGD: Arendsrijksdaalder Kampen (met torens).

Eventueel ruilen voor dukaat 1972 F.D.C.
Mevr. H.v.d.Laan, Saffierstraat 39-II, Amsterdam.

TE KOOP GEVRAAGD:

acht en twintig stuiverstuk 1692. Verkade 181-4, van de provincie Groningen. Telefoon 010 - 38 15 67.

Ieder, die een bepaalde munt zoekt, mag éénmalig een gratis 'Muntje' plaatsen.
(Dus géén aanbod, géén partijen).

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift 'De Florijn' ?

Stort dan f 14, — op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen.
Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Gaat u verhuizen ?

Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstraat 10 Kampen, tel. 05202 - 4180.

Ruilbeurs in Borken (Dsl.) nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand.

Aanvang 20 uur in café Spannemacher. (X)



**offsetdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 zwolle**

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 070 - 881095

Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.

Maandags gesloten.

munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop-verkoop

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst



Aan serieuze verzamelaars van zowel antieke als moderne munten van de gehele wereld (ook Nederland), zenden wij op verzoek gaarne onze maandelijkse prijslijsten toe.

A. G. van der Dussen bv
Hondstraat 5
Maastricht 5001
tel: 043-15119

CORBA Int.

MUNTHANDEL

★
★

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 053 - 32 18 98

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284

020 - 292276

020 - 292286

020 - 292287



ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

i n k o o p - v e r k o o p

'n advies kost u niets

wij zenden u op aanvraag gratis onze prijslijsten



de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

mei 1976

23

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten



Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

g a a t v e r h u i z e n

zie advertentie elders in dit nummer



"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie : P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen : T. Kuik, Populierenstraat 10, Kampen, tel. 05202 - 4180
Postbus 39, Kampen, postgirorekening 25 41 320
abonnementsprijs f 14, — per jaar (5 nummers)

advertentietarieven:

hele pagina : per keer f 70, — of f 300, — per jaar

halve pagina : per keer f 40, — of f 175, — per jaar

kwart pagina : per keer f 25, — of f 90, — per jaar

advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november

LATIJNSE MUNTUNIE

De Monetaire Unie, die sinds de laatste jaren voor een aantal landen in Europa in de lucht hangt, deed mijn belangstelling voor vroegere Munt-Unies ontstaan.

Waarom dient en wat is een Muntunie in het algemeen. Zij is bedoeld om tussen een aantal landen meer betalingsgemak, zekerheid en uniformiteit te krijgen in het betalingsverkeer.

Munt-Unies ontstonden o.m.:

- in 1787 in de U.S.A. als gevolg van de Unie van een aantal Amerikaanse Staten in 1776;
- in 1865 de Latijnse Muntunie tussen België, Frankrijk, Zwitserland en Italië, waarover later meer.
- in 1871 in Duitsland, toen de Duitse Statenbond gevormd werd uit 4 Koninkrijken, 7 Vorstendommen, 6 Groot-Hertogdommen, 5 Hertogdommen en 3 Hanse steden.
- in 1875 in Scandinavië tussen Denemarken, Noorwegen en Zweden.
- in 1878 ontstond, na de Turkse overheersing, de z.g. Balkan-bond, waartoe Bulgarije, Montenegro, Roemenië en Servië behoorden, welke landen wel geen Muntunie vormden, doch wel een gelijk type munten als die van de Latijnse Muntunie invoerden.

VEILIGHEIDSDIENST NEDERLAND

BRITSELEI 26 - ANTWERPEN
Telefoon 09 - /32 - 2 - 322486

JAN HEINSTRAAT 38 - 's-HERTOGENBOSCH
Telefoon 073 - 13 15 74*



Alleen importeur van

WÖRL-ALARM

Europa's grootste speciaalbedrijf van sabotage- en storingsvrije beveiligingssystemen, met meer dan 35.000 apparaturen in bedrijf.

Toonaangevend op gebied van beveiliging

Onze beveiligingsadviseurs demonstreren op aanvraag vrijblijvend door geheel de Benelux elk gewenst beveiligingssysteem.

**Eigen gespecialiseerde technische dienst,
welke dag en nacht bereikbaar is.**

Onze apparaturen zijn toegestaan door P.T.T., politie en verzekeringsinstanties.

INBRAAK - OVERVAL - BRANDBEVEILIGING

visueel - akoestisch - en stil alarm.

Aansluiting op eigen alarmcentrale

Uit ons leveringsprogramma:

RADAR GHz 1 9.5 GHz
RADAR GHz 2 2.4 GHz
RADAR GHz 3 S + 3 E
INFRAROED 20 HZ
ULTRA-SONIC
ELECTRONICA
GLASBREUKMELDERS
GELUIDDEFECTIE
OPTALARM
ALARM 70 B
MINI-ALARM
AUT. TEL. KIESAPPARAAT
GROOT RADAR
3 D - KAPAZITIE
RADAR R 69 S 1
QUARZ-RADAR R 69 S 3
GELDTRANSPORTTASSEN
ROOK- EN BRANDMELDERS
GASDETECTORS

Ook andere landen in de Wereld volgden het munttype van de 5 frs. van de Latijnse Muntunie.

De LATIJNSE MUNTUNIE dacht zich bij de oprichting in 1865 niet alleen op de goudwaarde maar ook op de zilverwaarde te kunnen baseren.

In die tijd had men nl. grote belangstelling voor zilver omdat de waarde van het goud, door grote vondsten goud in Californië en Australië, was aangetast.

België, Frankrijk, Zwitserland en Italië hadden vóór de totstandkoming van de Latijnse Muntunie een muntwezen, dat in vele opzichten overeenkwam.

In Italië kon men zelfs met de Franse Standaardmunten betalen. De waarde van de Standaardmunt in die landen was ongeveer gelijk aan de intrinsieke waarde van het zilver of goud waaruit zij bestonden.

Wat lag dus meer voor de hand dan om tot een muntunie te komen. Het was immers eenvoudig om het gewicht en gehalte van de Standaard munten (zilveren 5 frcs., gouden 5, 10 en 20 frcs) uniform vast te stellen. De gelijkheid maakte onderlinge circulatie goed mogelijk. De 5 frcs. werd vastgesteld op 25 gram 900/1000 zilver, de 20 frcs. op 6,45160 gram 900/1000 goud. De Standaardmunten zouden, wanneer zij niet beneden een zekere grens waren afgesleten, zonder onderscheid in de openbare kassen van de Staten der Unie aangenomen worden.

Voor pasmunten (waarden onder de 5 frcs) zou iedere Staat haar vrijheid van uitgave blijven behouden, zij het met de limitering van 6 frcs. per hoofd van de bevolking.

Op 23 december 1865 kwam de Latijnse Muntunie (waartoe België de stoot gaf) tussen België, Frankrijk, Zwitserland en Italië tot stand, voorlopig tot 1880.



België, Leopold II, 5 Francs 1873



Frankrijk, Napoleon III, 5 Francs 1869



Zwitserland, 5 Francs 1890



Italië, Victor Emanuel II, 5 lire 1872

De L.M.U. beoogde niet een bimetalliek verbond te stichten, zij wilde dus geen vastheid geven aan de waardeverhouding tussen goud en zilver. Vrije aanmunting der beide metalen was mogelijk. Zo weinig was bimetallisme het doel, dat België, Zwitserland en Italië reeds bij de stichting der L.M.U. tot de gouden standaard wilden besluiten.

Opvallend was het dat niets bepaald werd omtrent de terugneming der munten door iedere Staat, bij een eventuele ontbinding der Unie.

In 1868 werd ook Griekenland in de Unie opgenomen, in tegenstelling tot Spanje en Roemenië, die ook om toelating vroegen, doch geweigerd werden. Munteenheid met Griekenland kon geen groot belang hebben, omdat Griekenland nauwelijks enige waarborgen kon geven voor een goede naleving van het tractaat. Vermoedelijk speelde de politiek een rol, n.l. om een goede relatie in die hoek van Europa te hebben.



Griekenland, George I, 5 Drachmai 1875



Spanje, Amadeo I, 5 Peseta's 1871



Roemenië, Karel I, 5 Lei 1885

De L.M.U. had alras met tegenspoed te kampen.

Italië was door de oorlog met Oostenrijk, direct na de tot standkoming van de L.M.U. genoodzaakt zijn toevlucht te nemen tot een gedwongen papier circulatie, hetgeen in strijd was met de bedoeling van het tractaat. Wat betekende papieren geld zonder metalen zekerheid. Het gevolg was dat de waardevolle metalen munten uit de circulatie verdwenen en het land verlieten. Niet ten onrechte heeft men zich erover verwonderd, dat Frankrijk, België en Zwitserland geen bezwaren hebben gemaakt tijdens de ratificatie van het tractaat, toen de omstandigheden waaronder het gesloten was, geheel waren veranderd en het gemakkelijk te voorspellen was dat Italië geruime tijd in strijd zou handelen met de geest van het verdrag.

In 1870 ontstond voor Frankrijk eenzelfde moeilijkheid door het uitbreken van de Frans/Duitse oorlog, doch dank zij zijn groot crediet bij andere landen kwam Frankrijk gemakkelijker door de zorgen heen. In 1878 was de inwisselbaarheid hersteld.

Veel ernstiger voor de L.M.U. was de daling van de zilverprijs. In 1871 ging Duitsland, evenals Engeland reeds gedaan had, tot de gouden standaard over. Grote hoeveelheden ontmunt zilver deden een waardedaling van de zilveren standaard voorzien. In Frankrijk, Italië en België werd daarentegen nog op grote schaal zilver aangemunt. Daar zat immers een aardige winst in!

In 1876 en 1872 werd in Frankrijk, Italië en België voor 588 miljoen francs aan zilver aangemunt en in 1873 voor 307 miljoen. De werking van de dubbele standaard in de Unie alléén was niet in staat het zilver uit zijn val op te heffen. Bij de neiging, die de meerderheid van de Staten van de Unie van de aanvang af gekoesterd had om tot de

enkele gouden standaard over te gaan, was het niet te verwachten dat men de verdringing van het goud door zilver zou laten voortgaan. Men voelde zich allerm minst geroepen om het zilver dat Duitsland uitstootte, op te nemen en zo die Staat behulpzaam te zijn de gouden standaard in te voeren, die men voor zichzelf begeerde.

In 1873 beperkte België de vrije aanmunting en Frankrijk stopte de aanvoer van vreemde, vooral de uit Italië komende, munten.

In 1875 werd in Nederland de aanmaak van de rijksdaalders stopgezet en de gouden standaard ingevoerd. De rijksdaalders werden tekenmunt, d.w.z. dat de waarde niet meer aan hun zilverinhoud werd ontleend.

Tot de kroning van Koningin Wilhelmina in 1898 werden geen rijksdaalders meer uitgegeven. Overigens werd de uitgave van 1898 tot 100.000 exemplaren beperkt.

In de U.S.A. werd ook een tijdelijk verbod uitgevaardigd voor de aanmaak van de zilveren dollars behalve voor de Internationale Trade dollars.

In januari 1874 kwam de L.M.U. bijeen om te overwegen welke gemeenschappelijke maatregelen genomen moesten worden om een chaos te voorkomen. Zwitserland stelde voor de aanmunting van de zilveren standaardmunten terstond te staken. Frankrijk, Italië en België wilden alleen aan beperking meewerken. Griekenland nam geen deel aan de beraadslagingen. Tenslotte werd overeengekomen dat van 1874 t/m 1877 maximum bedragen voor de zilveeraanmunting zouden worden vastgesteld, terwijl Frankrijk niet langer vreemde zilverstukken zou afwijzen.

In 1878 kwam de L.M.U. weer bijeen ter bespreking van het tractaat dat tot 1880 van kracht was. Er vond in 1878 ook, op aandrang van Amerika, een internationaal congres plaats, dat tot doel had om het steeds in waarde dalende zilver als muntmateriaal te redden. De L.M.U. kwam overeen de aanmunting van zilveren 5 frcs stukken voorlopig te staken, terwijl voor de hervatting daarvan een eenstemmig besluit werd vereist.

Alleen aan Italië werd toegestaan in 1879 nog voor een bedrag van 20 miljoen lires aan te munten. Verder zou Italië met de intrekking van het papieren geld moeten beginnen. Een en ander betekende het einde van de dubbele standaard.

Belangrijk was, dat men nu ook een clause in het tractaat wilde opnemen, voor het geval van liquidatie der Unie. Voorlopig werd deze clause, in de hoop van een spoedig herstel van het Italiaanse muntwezen, nog weggelaten. De Unie was nu tot 1885 gered.

In 1885 werd nader ingegaan op verdere maatregelen. Frankrijk stelde voor dat ieder der contracterende Staten verplicht zou zijn zijn zilveren 5 frcs. resp. 5 lires en drachmen stukken, in de andere staten in omloop, terug te nemen tegen betaling van een som gelijk aan de nominale waarde der teruggenomen stukken.

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831
Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

Italië ondersteunde het Franse voorstel, ofschoon het van Frankrijk ca. 150 miljoen en van Zwitserland ca. 40 miljoen zilver tegen goud zou moeten terugnemen. Italië kon die steun verlenen, omdat het zijn terugkerend zilver voor eigen behoefte bij de intrekking van zijn papieren geld zou kunnen gebruiken.

Voor Zwitserland zat het voorstel wel goed nl. ca. 85 miljoen uit te leveren tegen slechts 9 miljoen terug te nemen.

België was de meest lijdende partij. Er was een periode geweest waarin belangrijke hoeveelheden Franse frcs. door Frankrijk naar Brits Indië verscheept waren om daar in roepijen vermont te worden. Die vermindering van de Franse 5 frcs was aangevuld door Belgische 5 frcs. stukken. Ook Zwitserland had veel Franse frcs. aangetrokken, die in Frankrijk weer met Belgische frcs. waren aangevuld. De schadevergoeding van de 5 miljard Fr. frcs., die Frankrijk na de oorlog van 1870 aan Duitsland moest betalen werd voor een deel met Belgische frcs. aangevuld.

Bovendien had Zwitserland zelf vrijwel geen eigen 5 frcs. aangemaakt aangezien het goedkoper was Franse en Belgische francs te importeren. Veel Belgische francs waren feitelijk ten bate van Frankrijk aangemunt.

België was bereid bij ontbinding der Unie een aan zijn grootte geëvenredigd deel te dragen in het verschil tussen de nominale en de innerlijke waarde van het gezamenlijke zilver dat, na de beperking der aanmuntning in 1874, door de Staten der Unie was geslagen, dus niet van de aanmuntning vóór dat jaar.

Op twee manieren kon de liquidatie der Unie geschieden:

- a. terugvoering van het zilver naar het land van oorsprong door een regeling bij tractaat,
- b. langs de natuurlijke weg van de handel.

Men was bereid t.b.v. België het terugnemen van zijn zilver te vergemakkelijken door verdeling in termijnen. België wenste zulk een liquidatie niet te accepteren en stelde voor de Unie te verlaten.

Na vele discussies werd een nieuw tractaat opgesteld. Geen van de partijen bleek de anderen te vertrouwen. Men hield steeds de mogelijke ontbinding der Unie in het oog en ieder der verbonden Staten trachtte voor zichzelf de gunstigste voorwaarden te bedingen. België bleef tenslotte in de Unie, nadat t.b.v. België een andere regeling werd getroffen. Doorslag gaf in België de vrees voor grote storingen in het geldwezen.

Na 1 januari 1896 en waarschijnlijk al vroeger zou al het Belgisch zilver, dat elders omleiep, aldaar uit het verkeer worden gestoten.

Men zou trachten, ook met verlies, zoveel mogelijk van de Belgische francs naar België te sturen. België zou dan met zo een overmaat van zilver belast raken dat het vertrouwen in de waarde, die het geld tot dan bezat, niet was te handhaven.

Buiten de grenzen zou immers slechts de innerlijke waarde gelden. Moest België naar het buitenland metaal zenden dan zou alleen goud daartoe kunnen dienen en België daarmee zijn goudvoorraad mogelijk geheel verliezen. Zulks zou de wisselkoersen sterk beïnvloeden. Men stuitte reeds op weigeringen om direct op België te trekken, tenzij in goud werd gewaarborgd.

12 December 1885 werd het tractaat tussen de 5 Staten getekend. De vrees voor een ontbinding der Unie had niet alleen haar grond in het ontbreken van een liquidatie-clausule in het vroegere tractaat, maar ook in de bezorgdheid voor de gevolgen, welke die ontbinding op de markt der edele metalen zou teweeg brengen. Bovendien voor de onberekenbare verliezen, die alle L.M.U. staten, Zwitserland uitgezonderd, bij ontmuntning van hun zilver zouden moeten lijden.

Door controle op de nu beperktere voorraad zilver en een behoorlijke voorraad goud kon

men de kunstmatige waarde redelijk op peil houden.

De Eerste Wereldoorlog maakte daar een einde aan. De prijzen voor goud en zilver liepen zo op boven de nominale waarde, dat beide metalen uit de circulatie raakten van de oorlogvoerende landen Frankrijk, België, Italië en Griekenland. De meeste zilveren munten werden omgesmolten of door hamsteraars en verzamelaars achtergehouden.

Officieel werd de L.M.U. in 1925 geliquideerd. Haar pad was bepaald niet over rozen gegaan.

Later werden nog wel zilveren munten in valuta-sterke landen aangemaakt, soms met een lager gehalte van het zilver. Ook de gouden munten verdwenen langzaam maar zeker als standaardmunt.

Uiteindelijk is een einde gekomen aan de gouden en zilveren munten. Alleen speciale uitgaven, tegen een veel hogere nominale waarde (zoals de zilveren Nederlandse 10 gulden) vinden wel plaats.

Voor de verzamelaars geven de L.M.U. munten maar een beperkte mogelijkheid, omdat er maar weinig typen gemaakt zijn tussen 1865 en 1914.

Daarom is het aantrekkelijk om ook naar de grote zilveren munten te kijken die buiten de L.M.U. uitgegeven zijn.

In Europa werden er buiten Engeland en Duitsland, die een andere nominale waarde hadden, en zodanig ook afwijkende, t.o.v. de L.M.U. maten hadden, munten aangemaakt door o.m. Nederland, Spanje, Portugal, de 4 Balkanlanden, ja zelfs door Lichtenstein en Vaticaan.



Engeland, "Straits" Dollar 1895

Muntenhandel GRONINGANA



A. NAP

Oude Kijk in 't Jatstraat 60

Groningen

Tel. 050 - 135858

Munten, bankbiljetten, antieke prenten en kaarten, oude ansichtkaarten, boeken op elk gebied met een speciale afdeling numismatische literatuur.



U.S.A. Trade Dollar 1875

Merkwaardig is dat Engeland voor de handel in het Verre Oosten een speciale munt "Straits" dollar liet slaan, die wel afgestemd was op de L.M.U. en dollar munten.

In Noord Amerika werd, naast de bekende dollar, voor de handel in het Verre Oosten de zg. Trade Dollar uitgegeven.

In Zuid Amerika zijn in de verschillende landen daar grote zilveren munten aangemaakt, zo ook in Azië, Japan, China, Hongkong, Frans Indo-China.

De beschrijving van die munten is te vinden in het boek:

Modern Worlds Coins (1850 - 1964) van R.S. Yeoman

en speciaal voor Europa:

European Crowns and Thalers van John S. Davonport.

R.A. Haverkorn van Rijsewijk.

HERALDIEK - III

Aanvankelijk had ik mij voorgesteld, de heraldiek in 4 afleveringen te brengen. Dat lijkt mij bij nader inzien wat veel worden, zodat ik hiermee tot een afronding wil komen.

Op het programma staan nu nog: **schildfiguren, schildvormen, schildhouders, kronen, helmen en helmtekens, wapendoeken** e.d. Allemaal attributen, die ook op munten voorkomen. Die zal ik dus nu, in wat verkortere vorm, behandelen.

Overigens zijn er legio boeken over heraldiek en zelfs in enkele standaardwerken over munten is over dit onderwerp wat te vinden. Men wees mij bijvoorbeeld op het bekende werk van Graig. Echter wordt hierin naar mijn mening, de heraldiek stiefmoederlijk behandeld. Kijkt U s.v.p. in dit verband ook eens naar het november-nummer van het tijdschrift Die Münze.

Ook suggereerde iemand om wat voorbeelden van heraldiek op munten te geven. In het licht van een afronding bezien, komen mij eventuele voorbeelden als overbodig voor. Iemand die mijn stukjes werkelijk goed bestudeert, kan de voorbeelden er zelf gemakkelijk en te over bijzoeken. Mocht er in één van de volgende Florijnen nog plaats beschikbaar zijn, dan zal ik deze suggestie evenwel en uiteraard nakomen.

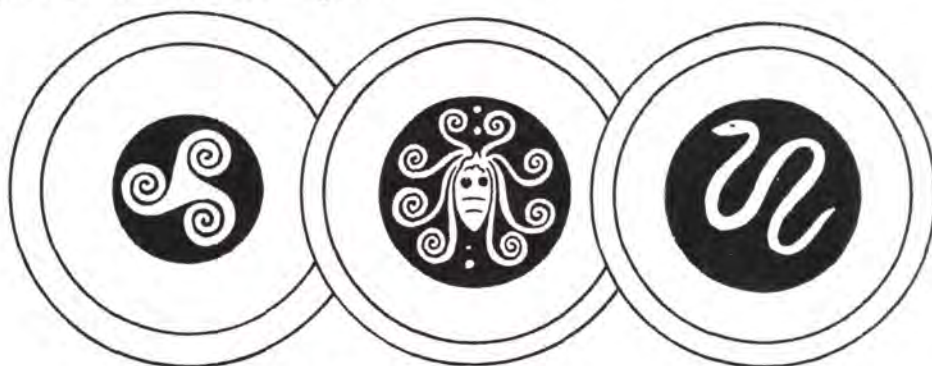
Over bestuderen gesproken, lezer, wat betekent een verticale arcering? Welke kleur wordt daarmee uitgedrukt? (Mocht U soms zeggen: 'o ja, dat is rood of nee, het is blauw' dan weet U het in feite niet echt, dus s.v.p. nog even nakijken!).

Het heraldische wapenschild wordt gebruikt als herkenningsteken van een land, als erfelijk kenteken van een geslacht of gemeenschap, van een enkel persoon of groep. Vaak is dit een vorstenhuis, graafschap of heerlijkheid.

Men wil duidelijk laten zien: dít is mijn (herkennings-) teken. Hoc est signum meum, zoals op een gevelsteen in Zwolle staat.

Aanvankelijk waren de wapens eenvoudig, later werden ze ingewikkelder, samengestelder. We hebben het ontstaan van de wapens reeds eerder verklaard: in de tijd dat het wapenschild gebruikt werd als weermiddel tegen zwaard en speer, werden deze schilden van kentekenen voorzien, teneinde vriend en vijand van elkaar te kunnen onderscheiden.

De versieringen of tekens op de schilden moesten van veraf herkenbaar zijn. Daarom gebruikte men sprekende figuren, krachtig omlijnd en in primaire kleuren. Dat was in de riddertijd, of misschien wel lang daarvoor. Laten we vooral niet vergeten, dat de mensen in die tijd veelal nog niet konden lezen. De figuren op de schilden vervingen als het ware de opschriften. Men gebruikte daartoe bepaalde, snel te herkennen tekens of voorstellingen. Vaak waren dat o.a. dierfiguren.



Griekse wapenschilden

De Grieken bijvoorbeeld gebruikten als schildfiguren dikwijls de adelaar, leeuw, paard, stier, slang, pegasus (geveugeld paard) of uil. Ook attributen of emblemen ontleend aan de mythologie zoals de knots van Heracles, de lier van Apollo, de drietand van Poseidon, de bliksemstralen van Zeus.

Griekse steden hadden eigen kenmerken: Egina de zeeschildpad, Korinthe de pegasus, Samos de leeuwekop, Athene sinds de 6e eeuw de Pallas-kop en de uil, Phokis de stierkop, Boetië de schildpad, Ephese bij de Metopont de korenaar, Kroton de drievoet, Syracuse de quadriga, Knasos op Kreta het labrynth.

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Prins Mauritslaan 109 - Beek (Limburg). Telefoon 04402 - 28 13

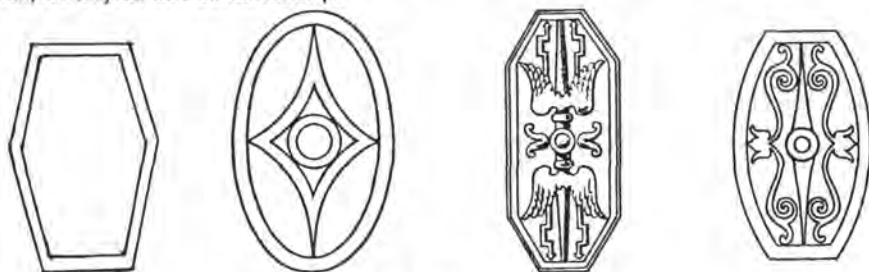
PRIJSLIJST OP AANVRAAG GRATIS



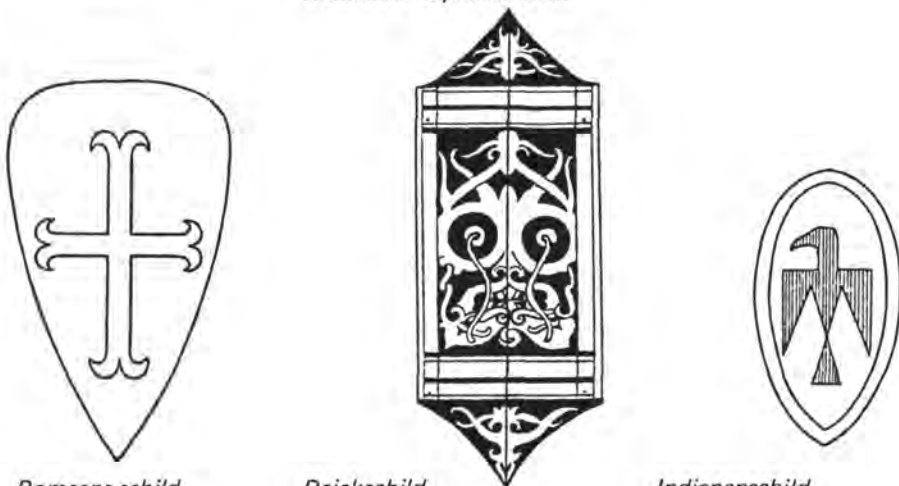
munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken

leverancier muntenalbums, muntenbladen, muntenhouders

Ook de Romeinen kenden symbolen, evenals de Merovingers in Frankrijk, de Chinezen en de Japanners. Als stamteken hadden de Crow-Indianen (N.Amerika) een gestyleerde kraai, de Dajaks een demonenkop.



Romeinse wapenschilden

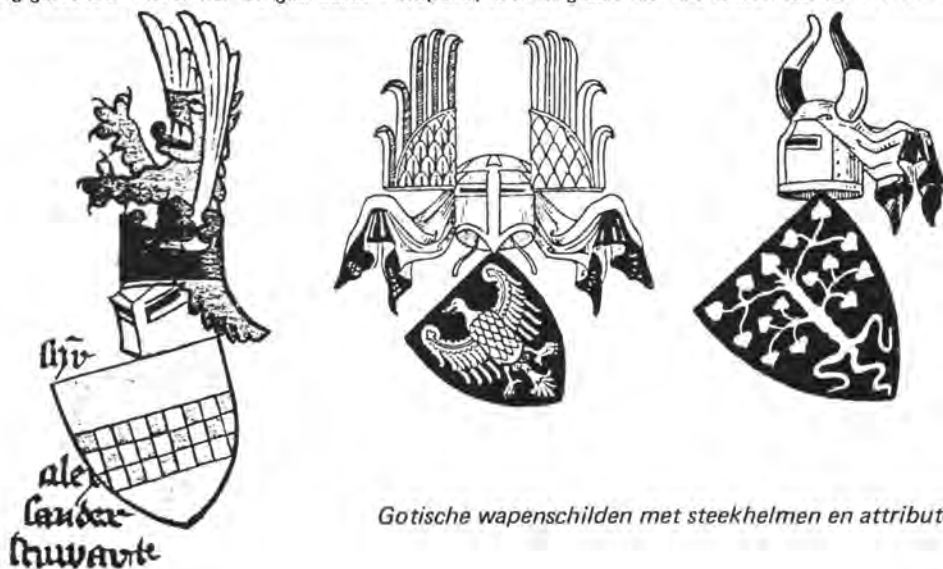


Romaans schild

Dajakschild

Indianenschild

In de loop van de eeuwen is de vorm van het wapenschild steeds aan wijzigingen onderhevig geweest. Hieronder volgen eerst 4 wapens, toevallig alle vier met steekhelmen en helm-



Gotische wapenschilden met steekhelmen en attributen



Gotisch



vroege Renaissance



late Renaissance



Barokschilden



Rococo

tekens, enkele met wapendoeken. Nu, deze materie is hiermee dan tevens aangesneden, zodat de volgende eerst een afbeelding is van een wapenschild uit de vroege Renaissance-tijd, met de verklaring van de verschillende benamingen erbij. Dan volgt een schild uit de late Renaissance, vervolgens de Barok- en tenslotte de Rococo-periode.

Losstaande van het eerdergenoemde, zijn wapenvormen die nog uit de Gotische periode stammen. Het is de manier, om mannelijke en vrouwelijke wapens aan te duiden. Onderstaand vindt U achtereenvolgens het wapen van een mannelijke afstammeling. In feite zou men kunnen zeggen: een gewoon wapen. Immers, vele eeuwen lang gold alleen de mannen-heerschappij !

De tweede afbeelding is die van de gehuwde vrouw: een ovaal-vormig wapenschild, Dikwijls werden beiden tegelijk op munten of gebouwen afgebeeld. Men deed dit volgens vaste regels, waarbij niet de onderzijden van de wapens elkaar raakten, doch de bovenzijden. Zie de derde afbeelding, het zogenaamde alliantie-wapen.

De laatste afbeelding van deze rij betreft het wapenschild van de ongehuwde vrouw, een ruitvorm. Een heel enkele keer treft men deze schildvorm aan op munten, evenzo uiterst zelden op de voorgevel van een gebouw. Mij is slechts één geval bekend van een adellijk huis, waarop een ruitvormig wapenschild voorkomt.



Wij gaan terug naar de schildfiguren. Hebben gezien, hoe deze ontstaan zijn in de historie. Als herkenningsteken.

In de heraldiek zijn deze symbolen alle gestyleerd, en zelfs van ornamentaal karakter. Een zogenaamde natuurlijke voorstelling komt zelden voor en dat is begrijpelijk, want men kan bijvoorbeeld beter een gestyleerde leeuw tekenen dan een natuurlijke. Hoe vaak lijkt zo'n dier anders niet op een hond, kat, lam of een soort misbaksel ?

Symbolische ornamenten zijn dus net als opschriften. Maar men moet de taal daarvan wel kennen, om ze te kunnen lezen.

Ze werden ook op munten aangebracht. Soms heraldische figuren, soms alleen maar bepaalde tekens. Ik denk in dit geval aan het artikel van J. Brinkman in het nummer van mei 1975, die het teken van het geslacht der Jagellonen weergaf, nl. 

Tegenwoordig wordt gewerkt met vignetten, bijvoorbeeld de spoorwegen, de Amro-bank, de Nederlandse Heidemaatschappij, enz.).

Enige voorbeelden van schildfiguren zijn in de afbeeldingen bij deze aflevering te vinden. Op de laatste 'strip' afbeeldingen treft U achtereenvolgens aan:

een manlijk wapenschild met 'in het schildhoofd' (weet U nog wel ?) een barensteel en daaronder een molenijzer.

Het vrouwelijk wapenschild daarnaast is blind.

Van het verkeerd geplaatste alliantiewapen heeft het linkerschild boven een Franse lelie en onder een merlet, dat is een eendje zonder snavel of poten. Dus een typisch-heraldische voorstelling.

Denkt U vooral niet, dat de merlet doorstoken is door een pijl of iets dergelijks: ik heb een kruis door een foutieve tekening gezet !

Het vijfde wapen stelt een adelaar met kleestengel voor. Het zesde een dubbele adelaar met borstschild (weet U dit óók nog ?)

Deze beide wapens vormen samen een alliantie, dat is een vereniging ofwel vrij vertaald: twee gehuwden.

Veel vóórkomend zijn ook de klimmende leeuw en de gaande, aankijkende leeuwen:



En tenslotte in diezelfde rij de roos.

Bij de Barokschilden treft U nog aan een beugel- of droogscheerdersschaar.

Verder zijn wapenfiguren, die niet in de tweede aflevering zijn genoemd:

het klaverblad, sterren, de wassenaar (een soort sikkel), de boekweitkorrel, de kroon, een sleutel, gekruiste sleutels, een vis, een klok, een toren, een poort, een kerk, een spade, een bisschopsstaf, een zeis, korenaren, een hoorn, een hart, een springend konijn of hert, griffioenen (kruising tussen leeuw en vogel, deze dienen ook vaak als schildhouders), een leeuw, een paard, boompjes, een zwaard of zwaarden, een vrouw of vrouwe Justitia, een bisschop, een krijgsman.

Ik wil deze uiteenzetting beëindigen met het vermelden van het feit, dat er uiteraard méér helmvormen zijn, dan ik U heb getoond. Onderstaand ziet U bijvoorbeeld een tralie-helm, terwijl de steekhelm nogmaals, doch iets duidelijker is afgebeeld. Ter bekorting van dit verhaal dus géén kronen en niet méér helmen. In het midden, tussen de helmen ons nationale wapen met de zogenaamde wapenmantel of zelfs wel wapentent geheten. Ik heb het schild blank gelaten, U weet wel hoe dat eruit ziet. De arcering betekent: kleur = purper. En als aller-laatste het zgn. devies, in dit geval: Je Maintiendrai !

Misschien tot een volgende keer ?

P.C.K.



TENTOONSTELLING DEN HAAG

De Grenswisselkantoren N.V. houdt op 28, 29 en 30 mei in het Centraal Station te Den Haag een tentoonstelling van oude en nieuwe Nederlandse en buitenlandse munten, waaronder vele zeldzame exemplaren. Voorts een 17e eeuw schroefpersje, waagjes en gewichtsdoozjes, een oud-hollands sluitgewicht en noodgeld uit de Spaanse belegeringstijd.

Openingstijden vrijdag en zaterdag 10 - 18.30 uur, zondag 10 - 17 uur. Toegang gratis.

TENTOONSTELLING HOOGEVEEN

Van 7 t/m 10 oktober 1976 wordt in 'De Tamboer' te Hoogeveen weer de bekende beurs 'Hobby 70' gehouden.

Ook de Numismatische Kring 'Hoogeveen' neemt hieraan deel.

Openingstijden: 9 - 22 uur. Toegang f 3, — p.p.; kinderen f 1,50.

Secretariaat: Tapuitlaan 66, Hoogeveen.



Holland; 1/2 Driegulden; afslag in goud: UITERST ZELDZAAM

De grootste kollektie munten bijeengebracht in een unieke katalogus.

De kollektie Provinciale en Koninkrijksmunten van de NMB is de grootste kollektie in Nederland en omvat ondermeer tal van interessante en zeldzame exemplaren in kwaliteiten tot „Proof” en „Fleur de Coin”. Een toonaangevende kollektie, waarin uiteraard ook alle „gewone” munten zijn vertegenwoordigd, opgebouwd door ervaren experts. Een kollektie bovendien, waar de Nederlandsche Middenstandsbank achter staat.

Geïnteresseerden kunnen de nieuwe katalogus, die uniek te noemen is (450 afb./4400 nrs), verkrijgen door middel van een aanvraagformulier dat klaarligt bij elk NMB-kantoor.

Ook rechtstreeks te bestellen bij de NMB, Afdeling Numismatiek, Postbus 1800, Amsterdam.

NMB

NEDERLANDSCHE
MIDDENSTANDBANK

De NMB denkt met u mee. Probeer 't.

Duitsland - Demokratische Republik : Ter herdenking van de 200-ste geboortedag van de Pruisische officier Ferdinand von Schill (1776-1809), die door zijn krijgsverrichtingen in de Napoleontische tijd thans gezien wordt als een symbool van het nationale gevoel in de bevrijdingsstrijd tegen Napoleon, is een vijfmarkstuk met het jaartal 1976 uitgegeven (koper-nikkel, Ø 29 mm., 13 gram).



Egypte : Ter herdenking aan de oversteek van het Suezkanaal in de jongste oorlog met Israël zijn drie munten met het jaartal 1974 uitgegeven.

Het zijn twee koper-nikkelen stukken van 5 en 10 Girsch (Ø 24,9 mm, 4,5 gram resp. Ø 26,9 mm., 6,1 gram) en een zilverstuk ter waarde van 1 Pond (Ø 35 mm., 15,2 gram). De symboliek op de voorzijde der munten spreekt boekdelen !



Griekenland : Hier werden twee nieuwe koper-nikkelen munten in circulatie gebracht in de waarden 10 en 20 Drachmen. Beide refereren aan Griekenlands roemruchte verleden. Het 10-Drachmenstuk (Ø 26 mm., 7,6 gram) toont ons op de voorzijde de beeltenis van Demokrates, het 20-Drachmenstuk (Ø 29 mm., 11,36 gram) die van Herakles.



Nicaraguay : In het kader van de hulp aan de FAO werd hier een alluminium 5-Centavos-stuk met het jaartal 1974 uitgegeven in een oplage van twee miljoen stuks. De voorzijde toont het driehoekige staatswapen, de keerzijde de waardeaanduiding.

Oostenrijk : Wederom werd ter gelegenheid en ter financiering van de deze winter te Innsbruck gehouden 12de Olympische Winterspelen een 100-Schillingstuk uitgegeven. Op de voorzijde staat een afbeelding van de Bergisel springschans. Ook deze keer zijn er twee varianten; de te Wenen geslagen exemplaren dragen als muntteken het Weense wapenschild, de te Hall gemunte stukken zijn te herkennen aan het muntteken Tiroler adelaar.



Peru : Dit Zuidamerikaanse land heeft met het jaartal 1975 enkele nieuwe munten in omloop gebracht in de waarden 20 Centavos, $\frac{1}{2}$ en 1 Soles de Oro (Ø 16, 18 en 21 mm., gewicht 1,9, 2,5 en 3,3 gram). De voorzijden dragen het staatswapen en zijn van het gebruikelijke type, terwijl de keerzijden geheel in beslag worden genomen door de waardeaanduidingen.



Spanje : In Spanje zijn nieuwe munten in omloop gebracht met de beeltenis van koning Juan Carlos I naar links. Het zijn stukken in de waarden van 100, 50, 25, 5 en 1 Pesta's en van 50 Centimo. Omdat nadere gegevens thans nog ontbreken, zal op deze nieuwe uitgifte nog worden teruggekomen.

MUNTENHANDEL J. MEVIUS

Oosteinde 161

Vriezenveen-7940

(ca. 10 km. van Almelo)

tel. 05499 - 1322

Munten, penningen, bankbiljetten, numismatische literatuur, albums etc.

Abonnements-service op nieuwe munten met 10% korting.

Particuliere munten- en boekenlijsten op aanvraag.

Ons adres Utrechtsestraat 33 wordt per 28 mei 1976 gesloten.

Mevius & Hirschhorn

INTERNATIONAL B.V.

AMSTERDAM-1004

SARPHATISTRAAT 91

tel. 020 - 22.76.42

Groothandel in boeken, accessoires, uitgeverij.

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers, o.a. Whitman, Seaby, Pröh, etc.

Groothandels-catalogus voor handelaren op aanvraag verkrijgbaar.

Dr. Heinz Voigtlaender: Falschmünzer und Münzfälscher. Münster, 1975. Prijs DM. 44,-.
Uitgever: H. Dombrowski, Albersloher Weg 473, 44-Münster-W, Duitsland.

De muntvervalsingen ten nadele van verzamelaars worden in dit boek beschreven als zijnde een onderdeel van het grote scala aan kunst- en antiekvervalsingen. Zij vertonen dan ook veel overeenkomst met de vervalsingen van schilderijen, beelden, oude meubelen, en porseleinen en andere kunstvoorwerpen. De schrijver onderwerpt deze overeenkomst aan een grondig onderzoek voor hij tot het opstellen van definities voor begrippen als 'valsemunterij' en 'muntvervalsers' komt, uitgaande van een historisch overzicht van particuliere en officiële valsemunterij, beginnende met de wetten van Solon van Athene (594-593 v. Chr.), waarin voor het eerst gewag wordt gemaakt van dit vergrijp en eindigend met de vervalsingen en ontoelaatbare naslagen van munten uit onze tijd.

Grote delen van het boek zijn gewijd aan de technieken van muntvervaardiging en de methoden van vervalsers. Voorts worden leven en werk beschreven van beroemde muntvervalsers als Carl-Wilhelm Becker (1772-1830), Giovanni Cavino (1500-1570) en Alessandro Bassiano, de brakteatenvervalser Nikolaus Seeländer (1690-1744), de evenals Becker zeer bedreven Italiaan Luigi Coggio, de Griek Christodoulos en de meester-vervalser van bankbiljetten Czeslaw Bojarski, die in 1966 in Parijs terechtstond.

Vanzelfsprekend is er ook een hoofdstuk aan het herkennen van vervalsingen gewijd. Voor de beide laatste hoofdstukken van zijn boek heeft de schrijver zich van de medewerking van twee personen verzekerd, die niets met de numismatiek uitstaande hebben. De medicus Dr. Hermann Fähring onderwerpt Becker, Seeländer en Bojarski aan een psychische analyse en komt tot de conclusie, dat muntvervalsers in de regel fantasierijke figuren zijn, die zich in eerste instantie onderscheiden door hun werk. De juridische aspecten van muntvervalsing en valsemunterij worden door de jurist Dr. Christoph Zülch belicht. De talrijke in de tekst opgenomen afbeeldingen van munten zijn in de meeste gevallen vergroot om de karakteristieke bijzonderheden van verschillende vervalsingen beter tot uiting te doen komen, hetgeen ook de bedoeling van het boek is.

Dit goed verteerbare boek mag als zeer leerzaam beschouwd worden voor zowel vergevorderde numismaten als pas beginnende verzamelaars.

Heinz Dietzel: Die Münzen der Schweiz ab 1848/Die Münzen Liechtensteins ab 1858.
Vijfde druk. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 4,75.

Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.
Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Prijscatalogus in zakformaat met afbeeldingen van alle munttypen op 2/3 grootte, jaartallenreeksen, prijsindicaties voor een drietal kwaliteitsklassen (zeer fraai, prachtig en stempelglans), gegevens omtrent muntmetalen, alsmede een verwijzing naar de catalogi van Yeoman.

Heinz Dietzel: Die Münzen des Kurfürstentums und Königreichs Sachsen ab 1694.

Anhang: Die Münzen Sachsens nach Reichsgründung. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 11,50. Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Prijscatalogus in zakformaat met afbeeldingen op 2/3 grootte van alle munttypen, prijsindicaties voor de kwaliteitsklassen fraai, zeer fraai en prachtig, gegevens omtrent muntmetalen, muntplaatsen, munt- en muntmeestertekens en jaren, waarin de munten werden geslagen, alsmede een verwijzing naar de werken van Haupt (Tabellen zur sächsischen Münzkunde, Dresden 1963 en Kleine sächsische Münzkunde, Berlijn (DDR) 1968, Merseburger (Kat. Zschiesche & Köhler, Leipzig 1894) en Jaeger (Die Münzprägungen der deutschen Staaten, Band 10, Basel 1969).

Brita Malmer, Nils Ludwig Rasmusson: Corpus nummorum saeculorum IX - XI qui in Suecia reperti sunt (Catalogus van munten uit de 9de - 11de eeuw gevonden in Zweden).
Deel 1, Gotland, Akeböck - Atlingbo. Stockholm, 1976. Prijs Zkr. 105,-.
Uitgever: Almqvist & Wiksell International, Stockholm, Zweden.

Van vele perioden uit de geschiedenis zijn munten en muntvondsten de meest belangrijke bronnen van historische informatie. Dit geldt met name voor de Noordse Vikingperiode (800-1050 AD), die arm is aan geschreven overleveringen maar rijk aan munten.

In Zweden werden reeds vroeg in de 17de eeuw muntvondsten gedaan, die door de staat werden opgeëist. Uit deze muntvondsten, waarvan de vindplaatsen bekend zijn, zijn meer dan 150.000 zilveren munten tevoorschijn gekomen. Daarnaast zijn er duizenden munten gevonden, waarvan door de eeuwen heen de vondstomstandigheden en vindplaatsen verloren zijn gegaan en vele werden omgesmolten of op andere wijze verloren gingen, doch waarvan meer of minder gedetailleerde beschrijvingen bekend zijn.

De vondstmunten uit de Vikingperiode zijn van variabele herkomst. Het zijn Perzische, Arabische en Byzantijnse, Duitse, Angel-Saksische en Scandinavische munten. Daarnaast bevat één en dezelfde vondst vaak munten uit een lange periode, b.v. van de 7de tot de 11de eeuw.

De idee alle in Zweden gevonden munten uit de Vikingperiode in één werk te beschrijven stamt al uit de 18de eeuw, maar zal nu gerealiseerd worden. Sinds de 50-er jaren bestudeert een internationaal wetenschappelijk team, waarin naast de schrijvers Peter Berghaus, Michael Dolley, Gert en Vera Hatz, Ulla S. Linder Welin, onze eigen Gay van der Meer en vele anderen zitting hebben, het betrokken muntmateriaal in het Koninklijk Penningkabinet, het Nationale Museum voor Monetaire Geschiedenis in Stockholm. Ongeveer 2/3 van de vondstmunten uit de Vikingperiode werden gevonden op Gotland. Het gehele werk, dat ca. 30 delen zal gaan omvatten, begint dan ook met een beschrijving van de op dit eiland gevonden munten in alfabetische volgorde van muntplaats en onder vermelding van de vondstomstandigheden.

Als het totale werk voltooid zal zijn, zal er een hoeveelheid numismatisch, archeologisch en historisch materiaal zijn vastgelegd, dat van groot belang geacht kan worden voor de bestudering van de economische geschiedenis van de Vikingperiode in het algemeen en van de landen van herkomst van de munten in het bijzonder.

Herbert Bakowsky: Das Notgeld der Stadt Flensburg 1914-1923. Deel 49 in de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 7,25.

Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

In deze catalogus worden alle vormen van noodgeld beschreven, die in de inflatietijd zijn uitgegeven door de stad Flensburg en haar nutsbedrijven en door particuliere bedrijven en instellingen. Alle typen worden op 2/3 grootte afgebeeld onder vermelding van gegevens omtrent watermerken, data van uitgifte, oplagecijfers, etc.. Van het geven van richtprijzen is afgezien, aangezien vele exemplaren niet meer in de handel verkrijgbaar zijn.

Heinz Dietzel: Die Münzen des deutschen Reiches ab 1871. Tiende druk. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 7,25.

Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn Int. B.V. te Amsterdam.

Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Prijscatalogus in zakformaat met afbeeldingen op 2/3 grootte van alle munttypen met gegevens omtrent muntmetalen, muntplaatsen, munttekens, oplagecijfers en jaartallen, waarin de munten werden geslagen. Bovendien wordt verwezen naar de bekende catalogus 'Die deutschen Reichsmünzen seit 1971' van Kurt Jaeger. De prijsindicaties voor de kwaliteitsklassen zeer fraai, prachtig en FDC werden in deze herdruk aan het huidige prijsniveau aangepast.

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Mauritslaan 61 - 63

Boeken

Penningen

Geleen

Catalogi

Medailles

Telefoon 04494 - 47810

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

Karl Gerd Krumbach: Die XII-Heller-Prägungen der Reichsstadt Aachen 1758-1797.

Aken, 1976. Prijs incl. port en BTW f 23,50.

Importeur: A.G. van der Dussen, Hondstraat 5 te Maastricht.

De laatste belangrijke periode van duizend jaren muntslag in Aken begon in 1758. Met korte onderbrekingen werden in de daaropvolgende jaren XII-Hellerstukken geslagen, waarbij de laatste munten uit het jaar 1797 het trotse opschrift REICHSTADT ACHEN dragen, een anachronisme, daar reeds in 1794 met de Franse overheersing aan de Rijksheerlijkheid van Aken voor altijd een einde was gekomen.

Met deze XII-Hellerstukken, die als circulatiemunten een winst opleverden van 40%, hoopte de oude Rijksstad de op haar drukkende schuldenlast te verlichten.

Aldus werden ca. 13,5 miljoen van deze muntstukken uitgegeven. De met de hand vervaardigde weke stempels sletten snel. De vervanging ervan leverde vele varianten op.

Dit boek nu belicht deze Akense muntslag tegen zijn historische achtergronden.

Talrijke numismaten, de leden van de 'Aachener Münzfreunde', alsmede de stad Aken stelden hun verzamelingen voor bestudering beschikbaar. Daardoor konden ca. 3000 munten onderzocht worden, hetgeen 319 varianten aan het licht bracht.

De oude muntverordeningen uit het stedelijk archief van Aken leverden waardevolle gegevens op. Naast de muntgeschiedenis uit voornoemde periode vindt men in dit boek nog alles over toenmalige koersen en omrekeningen, prijzen en lonen, muntbeschrijvingen en -technieken, stempelslijtage en -koppeling, jaartallen, oplagecijfers, varianten en muntverordeningen (waarvan er 11 verkleind zijn afgebeeld), terwijl alle tevoorschijn gekomen 319 varianten tweemaal vergroot zijn afgebeeld.

Boekencatalogus 1975 van de firma Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Het grote aantal publicaties op numismatisch gebied van de laatste jaren heeft de firma Mevius ertoe genoopt een nieuwe boekencatalogus uit te geven, die thans ca. 440 titels bevat.

De catalogus is met behulp van een ringband losbladig gemaakt, zodat supplementen en wijzigingen gemakkelijk ingevoegd kunnen worden. De boeken zijn zodanig gerubriceerd, dat men bij bestellingen kan volstaan met het vermelden van het bestelnummer.

Particulieren kunnen deze groothandelscatalogus bestellen door storting van f 7,50 op postgironummer 624368 t.g.v. Mevius & Hirschhorn Int. B.V. te Amsterdam, welk bedrag men bij een bestelling van ten minste f 35, — aan boeken en/of accessoires terug ontvangt.

Bij aanschaf van deze catalogus ontvangt men automatisch alle toekomstige supplementen.

Dr. Michael Mitchiner: Indo-Greek and Indo-Scythian Coinage. Deel 2: The apogee of the Indo-Greeks, ca. 160-120 v. chr.). Londen, 1976. Prijs £ 15,— (bij voorintekening £ 12,50 per deel). Uitgever: B.A. Seaby Ltd. Audley House, 11 Margaret Street, Londen W1N8AT, Engeland.

In de in 'De Florijn' nr. 22 aangekondigde reeks over de muntslag der Indo-Grieken en Indo-Scythen is het tweede deel verschenen, dat de muntgeschiedenis beschrijft van het gebied, dat thans ruwweg Pakistan en Afghanistan omvat, gedurende de periode 160-120 v. Chr.

JACQUES SCHULMAN B.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

Het betreft hier de munten, geslagen door onderkoningen van Eucratides (zijn munten werden in het eerste deel beschreven), en door Eucratides' zoon Heliocles en kleinzoon Strato en hun onderkoningen. De Indo-Griekse cultuur ontwikkelde zich in voornoemd gebied vanaf ca. 160 v. Chr. zeer voorspoedig, mede als gevolg van een goed regeringssysteem, waarvan het bestuur eerder gedecentraliseerd dan ge-centraliseerd was, hetgeen een gevolg zou zijn van de omstandigheid, dat het gebied door vele valeien wordt doorsneden en de Grieken hun belangrijkste bevolkings- en bestuurscentra in de hoogvlakten hadden. Geslagen werden er enkele gouden staters, zilveren tetradrachmen volgens Attische standaard (16,96 gram), die tot de mooiste Indo-Griekse munten gerekend mogen worden, zilveren drachmen volgens Indo-Griekse of lichte Afghaanse standaard (2,42 gram resp. 2,12 gram) en koperen munten volgens de 100-Rattisstandaard (hemi-obool = 10,08 gram = 100 Rattis) of de lage Afghaanse standaard (8,48 gram). Door de dikwijls tweetaligheid van de munten (Grieks en Karosthi) speelt het visuele aspect in dit boek een grote rol. Talrijke kaarten, tabellen en duidelijke zwart-wit foto's van alle munt-typen vergemakkelijken de determinatie met behulp ervan, terwijl de muntbeschrijvingen niets aan duidelijkheid te wensen overlaten.

Een uitgebreide bronnenvermelding en literatuurverwijzing nodigen tot verdere studie uit van een numis-matisch zeer interessant gebied, dat door de korte tijdspanne van ca. 40 jaren erg geschikt is voor een gespecialiseerde verzameling.



Dit gouden 20-staterstuk van Eucratides uit de 'Bibliothèque Nationale' te Parijs is een van de meest imposante Indo-Griekse munten (ware grootte).

Muntenhandel

J. VAN MASTRIGT

Botersloot 20
Rotterdam - 3001
tel. 010 - 14 35 80

*Wij kunnen U een uitgebreide sortering munten voorleggen.
Wij stellen Uw bezoek aan onze winkel bijzonder op prijs.*

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van die buiten- en binnenlandse tijdschriften, waarmee 'De Florijn' een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redacties van die tijdschriften.

Die Münze. Red. Hans Meyer, 519 Stolberg, Schwarzer Weg 2, Bondsrepubliek Duitsland.

— nr. 2, februari 1976.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis Caesarum Trajanus Decius; Over het herkennen van oudere Europese munten, het ontrafelen der omschriften en een beschrijving der wapens; De Maria-Theresiataler - origineel of naslag ? ; Kruisvaardersmunten - de munten van de Johanniterorde op Rhodos; Indiase tempeltokens; Bijnamen van munten; De munt in het gebruik en als genezingsbrengende talisman.

— nr. 3, maart 1976.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis Caesarum Trajanus Decius; Over het herkennen van oudere Europese munten, het ontrafelen der omschriften en een beschrijving der wapens; De zonnegod Sol op Romeinse munten; Een munt van het graafschap Thüringen; De 'Vereinstaler'; De munten van de stad Bern vanaf het einde der 18de eeuw.

Numismatisches Nachrichtenblatt. Red. 297 Emden, Philosophenweg 10, Bondsrepubliek Duitsland.

— nr. 2, februari 1976.

Numismatische commissie voor de deelstaten van de Bondsrepubliek Duitsland; Vervalsingen; Muntvondsten te Balve, Hattingen, Paderborn en Werdohl (BRD) en te Mondsee (Oostenrijk); Twee brakteaten uit de 12de eeuw; 'Des guten Geldes Grabschrift' (op een 17de eeuwse kopergravure, Red.); Staat en Munt - de Nederlandse Antillen; Een penning op slot Falkenlust door Dr. H.E. Maurer.

— nr. 3, maart 1976.

Muntvondsten te Bensberg en Geseke (BRD) en te Rownego (Oekraïne); Vervalsingen van ghetto-munten van Litzmannstadt; De 'Sol-Invictus'-munten van Constantijn de Grote; Staat en Munt - de Bahama's en de Falkland-eilanden; Penning van Prof. Otto Kallenbach op de 100ste geboortedag van de chirurg Ferdinand Sauerbruch; Geplande tentoonstelling over de medailleur Rudolph Mayer te Karlsruhe.

Flaschenpost. Red. Wolf Mueller-Reichau, D-2304 Laboe, Schulstrasse 1, Bondsrepubliek Duitsland.

— nr. 24, januari 1976.

Francis Drake, van zeerover tot ridder; Zegel uit 1299 voorbeeld voor de Danziger munten uit 1923 en uit latere jaren; Numismatiek in de DDR; De onderzeeër op het noodgeldbiljet van de steden Bremerhaven, Geestmünde en Lehe; Het Duitse scheepvaartmuseum 'Bremerkogge'; Een geldgeschiedkundige reis naar Gross-Friedrichsburg.

Münstersche Numismatische Zeitung. Red. H. Dombrowski, Albersloher Weg 473, 44 München. Bondsrepubliek Duitsland.

— februari 1976.

De rekenpenning, een charmant numismatisch object; De invoering van de stoomkracht bij de muntvervaardiging; Een vondst van laat-Romeinse antoniniani; Een 'Geschichtstaler' van Minden op de 100ste geboortedag van de schilder Dr. Otto Quante; DDR-herdenkingsmunt op majoor Schill (1776-1809).

Mitteilungen der Oesterreichischen Numismatischen Gesellschaft. Red. Burgring 5, 1010 Wenen, Oostenrijk.

— nr. 7, 1976.

Een 'Kreuzer' 1655 uit de muntplaats St. Veit; Vondst van een Keltisch zilverstuk (¼ drachme) in Pöttelsdorf (Burgenland); Oostenrijkse muntslag met het jaartal 1974.

Helvetische Münzenzeitung. Red. Albert Meier. Postfach 26. 3652 Hilterfingen, Zwitserland.

— **nr. 2, februari 1976.**

De aanmuntingen van 'Kreuzer' in Zwitserland; Princeps Juventus op een munt van Diadumenianus; De monarchistische revolutie van Bordeaux op 12 maart 1814 op penningen en jetons.

— **nr. 3, maart 1976.**

De aanmuntingen van 'Kreuzer' in Zwitserland; De Poolse legioenen 1914-1918 op penningen; Carson City, een muntplaats in het Wilde Westen.

Money Trend. Red. Postfach 263, FI-9440 Vaduz, Liechtenstein.

— **nr. 2, februari 1976.**

Numismatisch wereldnieuws; 20 jaar uitgeverij Battenberg; Swaziland en haar munten; Munten der Welfen en kachelplaten; Nieuws van vervallen waardepapieren (nonvaleurs); De Weense Muntkonventie van 24 januari 1857; De 'Haitisering' van de muntenwereld.

— **nr. 3, maart 1976.**

Uitgifte van een Zwitsers 5-Frankstuk n.a.v. de slag bij Murten in 1476; Nonvaleur-nieuws; De kapitalisten en de Sowjet-roebel; Munten der Welfen en kachelplaten; De munten van het 1000-jarige Oostenrijk; De medailleur Rudolf Mayer; Medailles vertellen de geschiedenis van Waldsee.

Møntsamlernyt. Red. P.O. Boks 56, DK-2830 Virum, Denemarken.

— **nr. 2, februari 1976.**

Deense bepalingen t.a.v. de im- en export van gouden munten; De Japanse muntproductie vroeger en nu; Penningkunst.

— **nr. 3, maart 1976.**

Vele problemen rond naslagen van Deense gouden munten; Het werk van de valsemunter Troels Jørgensen (ca. 1850); Denemarkens eerste bankmuseum te Kopenhagen geopend op 7 januari 1976; Een Mussolini-munt; Italiaanse moderne penningkunst.

Myntkontakt. Red. Drottninggatan 11, 11151 Stockholm, Zweden.

— **nr. 10, december 1975.**

Het verzamelen van munten; Koninklijk Munt- en Penningkabinet Vänner 30 jaar; De Zuidamerikaanse koopvaardijvaart naar de Orient; Het koperplaatgeld; Rapport Comité ter bestrijding van vervalsingen.

— **nr. 1, januari 1976.**

Het verzamelen van munten; De Zuidamerikaanse koopvaardijvaart naar de Orient; Chinese tempelmunten; Tentoonstelling van betaalmiddelen uit Angola in het Koninklijk Deens Penningkabinet; Het koperplaatgeld.

— **nr. 2, februari 1976.**

De strijd om het geld van de verzamelaar; Zuid-Amerika's historie op munten; Munt- en penningnieuws.

The Numismatic Circular. Red. 5, 6, 7 King Street, St. James's, Londen SW 1, Engeland.

— **nr. 12, december 1975.**

Nieuw licht geworpen op de muntslag van de Sierra Leone Compagnie gedurende de jaren 1791-1807; Een onbeschreven keerzijde van een tetradrachme van Trajanus, geslagen in Alexandrië; Turkse kloppen; Negentiende eeuwse veldtochten in India en hun penningen.

— **nr. 1, januari 1976.**

Toeschrijving zeldzame Byzantijnse follis aan Nicephorus Bryennius of aan Nicephorus Basilacius; Een munthuis in Furnace in Ceredigion; China's eerste geslagen munt; Nog een monogram-pentanum van Focas; Schakels tussen stijlgroepen onder de 'hervormde' folles van Theophilus; Een bronzen penning op de Birma-Siam-spoorweg, 1943; Een nieuw ontdekte kroon uit de eerste muntperiode van Edward VI; Uniformknopen als surrogaatgeld; Een nieuwe munt van Carausius.

— **nr. 2, februari 1976.**

Nog meer zeldzame en onbeschreven munten van de rijken Nicea en Thessalonica; Een kavel gedeelde 'long cross pennies'; Een gewijzigde vroeg 19de-eeuwse 'Maux-token' ter waarde van een halve penny in het Ulster Museum; Een halve follis van Heraclius van een afwijkend type; De Ottomaanse muntslag in Armenië; Azerbeidsjan en Georgië tijdens de regeringen van Ahmad III en Mahmud I; Enige zilveren dinars van de Seldjoeken van Erzerem; Een dirhem van Andarab uit 270 AH/883-4 AD.

— **nr. 3, maart 1976.**

Stempels van noodmunten, geslagen tijdens het beleg van Newark (1645-'46); Een Griekse klop uit het gebied rond Serres op Ottomaanse munten; Een nieuwe monetariër ontdekt, werkend te Shrewsbury onder Aethelred II; Aanvullingen en verbeteringen op het eerder verschenen artikel 'De biljoenen Trachea van Michael VIII Palaeologos; Een onbeschreven klop van een Schotse handelaar te Ayrshire; Een proefslag van een Monneron-token nader bekeken; De muntslag in zilver van Selim III; Enkele recente vondsten uit Ostia.

Coin Monthly. Red. Sovereign House, High Street, Brentwood, Essex, Engeland.

— **nr. 1, januari 1976.**

Munten op zak tijdens vakantie in Griekenland; De muntenseries van Nieuw-Zeeland; Vrijheidssymbolen op munten; Geld uit krijgsgevangenenkampen uit de Eerste Wereldoorlog; Bibliotheek-tokens; Griekse munten.

— **nr. 2, februari 1976.**

Munten geslagen ter herdenking van Spelen; De machinale muntslag van China; Onder de Antieke volkeren - de Romeinen; Vrijheidssymbolen op munten; Medailleur L.C. Lauer van Neurenberg; Geld uit krijgsgevangenenkampen uit de Eerste Wereldoorlog; Bibliotheek-tokens; Griekse munten.

— **nr. 3, maart 1976.**

Medailleur Edward Grove, de man met vele talenten; Misslagen van herdenkingsmunten op 200-jaar Verenigde Staten van Amerika; Geld uit krijgsgevangenenkampen uit de Eerste Wereldoorlog; Engelse muntontwerpers; Onder de antieke volkeren - wijn; Bibliotheek-tokens; De machinale muntslag van China.

— **nr. 4, april 1976.**

De varianten in de 10-pencestukken (decimale stelsel); Het papiergeld van Australië; Onder de antieke volkeren - voedselvoorziening; De machinale muntslag van China; Engelse muntontwerpers; Vrijheidssymbolen op munten.

Coins. Krause Publications Inc. Wisconsin 54945, U.S.A.

— **nr. 12, december 1975.**

De herdenkings-halve dollars van 1946 en 1951 op Booker T. Washington en George Washington Carver; Amerikaanse munten, geslagen op muntplaatjes, afwijkend van de voorgeschrevene; De Canadese 5-Centstukken; Munten met meerdere portretten erop; Persoonlijkheden op antieke munten - Julianus Apostatus; Kunstwerken uit het verleden vormen de beeldenaars van heden.

— **nr. 1, januari 1976.**

1960, een topjaar v.w.b. stempelvarianten van Amerikaanse centen; Munten ter herdenking van de Columbustentoonstelling; Terug naar de tekentafel van de ontwerpers van Amerikaanse munten; Voor en na de Joachimstaler; Persoonlijkheden op antieke munten - de wagenmenner; Catalogus van authentieke documenten betreffende de muntgeschiedenis van Jersey.

— **nr. 2, februari 1976.**

Wat er vooraf ging aan de totstandkoming van de kwart dollar op 200 jaar Verenigde Staten; De 1-Dollarbiljetten van de U.S.A.; Old Hickory (Andrew Jackson) en de ontwikkeling van de Amerikaanse Bank; De 'Nova Constellatio'-centen; De hoge prijzen van jaaroverslagen van Amerikaanse munten; Persoonlijkheden op antieke munten - de nymf.

La Vie Numismatique. Red. 20 rue de l'Anémone, 1180 Brussel, België.

— **nr. 10-11, oktober/november 1975.**

Terugblik op 25 jaar samenwerkingsverband van het numismatische verenigingsleven in België; Ledenlijst l'Alliance Européenne Numismatique/Jeunesses Numismatiques.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amersfoort

Secretariaat : Soesterweg 269, Amersfoort, tel. 033 - 19562.

Bijeenkomsten elke 3e maandag van de maand, in de kantine van de Ned. Middenst.Bank te Amersfoort.

Amsterdam

Secretariaat : Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550 - 18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat : Bilderbeekstraat 36, Boxmeer, tel. 08855 - 1448.

Brabant

Secretariaat : Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040 - 43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd 'De Baronie')

Secretariaat : Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Groningen

Secretariaat : Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050 - 4 50 86.

A g e n d a : 21 mei - G. Elzinga: Grepen uit de geschiedenis van het Fries Munt- en Penningkabinet.

juni, juli en augustus - zomerreces.

Den Haag

Secretariaat : Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070 - 18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat : Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280 - 6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

A g e n d a : 12 mei - Dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus.

Streefdata: 9 juni, 8 sept., 13 okt., 10 nov., 8 dec.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat : J. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200 - 3 57 35.

Bijeenkomsten op de 1e maandag van de maand in Hotel-restaurant De Steur, Oudestraat 8 te Kampen, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a : 3 mei - J.C. v.d. Wis: legionaire dinarii onder Marcus Antonius.

22 mei - Gemeenschappelijke ruilmiddag in het Postiljon-Motel, Zutphenseweg 121 te Deventer, op zaterdag van 2 tot 4 uur.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat : Klavecimbellaan 2, Uden N.B., tel. 04132 - 65013.

Bijeenkomsten op de eerste maandag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw' aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing.

Toegankelijk voor iedereen.

Limburg

Secretariaat : Bonnefanten Museum te Maastricht, tel. 043 - 19300.

Lisse

Secretariaat : van Speykstraat 46, Lisse - 1660, tel. 02521 - 12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruyshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7 - 8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat : Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208 - 1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat : C. Duindam, Duinweg 49 te Noordwijk a/Zee.

Bijeenkomsten iedere eerste maandag van de maand om 20.00 uur in De Rank, aan de Golfweg in Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat : Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309 - 2700.

A g e n d a : 22 mei - Gemeenschappelijke ruilmiddag met de Kringen Kampen en Twente in het Postiljon-Motel te Deventer, Zutphenseweg 121, op zaterdag van 2 tot 4 uur.

Rotterdam

Secretariaat : Burgem. Lefèvre de Montignylaan 190, Rotterdam-3013, tel. 010 - 188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat : Bentheimerstraat 75, Oldenzaal, tel. 05410 - 3041.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand, in zaal 3 van de Vrijhof van de Technische Hogeschool Twente, Hengelosestraat te Enschede, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a : 13 mei - Penningen van de 80-jarige oorlog, lezing door dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus.

22 mei - Gemeenschappelijke ruilmiddag in het Postiljon-Motel, Zutphenseweg 121 te Deventer, op zaterdag van 2 tot 4 uur.

Utrecht

Secretariaat : Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030 - 931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht op de 4e woensdag in de maand, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten

Contact-adres : Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717 - 3105.

Zeeland

Secretariaat : M. Kersten, Statenlaan 152, Middelburg.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

FEDERATIE

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op

ZATERDAG 20 NOVEMBER 1976

Plaats en uur wordt nog bekend gemaakt.



'DE SNEEKER VLIAGER'

J.B. Westerhof, numismaat
Nauwe Noorderhorne 18, Sneek
tel. 05150 - 7198

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

Advertentiekosten p. nummer f 5, — p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen. Tekst zenden aan P.C. Korteweg, Enkstraat 10 Zwolle, tel. 05200 - 14739.

Inkoop-Verkoop van munten of inruil van oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel 'DE VELUWE', Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

Heeft u zich zojuist geabonneerd op 'De Florijn' ?

Er zijn nog oude nummers van 1972, 1973, 1974 en 1975 verkrijgbaar tegen f 2, — per stuk, plus portokosten.

'R A T E L' Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage. (X))

TE KOOP: verzameling Engelse munten, vanaf farthings t/m crowns, vanaf Victoria tot heden.

Alles in één koop. Brieven onder nr. 70 p/a Postbus 39, Kampen.

Te koop gevraagd een bronzen duit met klop, ook 1/2 en hele zilverduiten. Wil ook ruilen tegen zilver provinciale of Koninkrijksmunten. P.J. Davidse, 't Groentje 10, Domburg.

GEVRAAGD: Arendsrijksdaalder Kampen (met torens).

Eventueel ruilen voor dukaat 1972 F.D.C.

Mevr. H.v.d. Laan, Saffierstraat 39-II, Amsterdam.

TE KOOP GEVRAAGD:
acht en twintig stuiverstuk 1692. Verkade 181-4, van de provincie Groningen.
Telefoon 010 - 38 15 67.

Ieder, die een bepaalde munt zoekt, mag éénmalig een gratis 'Muntje' plaatsen.
(Dus géén aanbod, géén partijen).

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift 'De Florijn' ?

Stort dan f 14, — op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Gaat u verhuizen ?

Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstr. 10 Kampen, tel. 05202 - 4180.

Ruilbeurs in Borken (Dsl.) nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand.

Aanvang 20 uur in café Spannemacher. (X)



offsetdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 zwolle

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 070 - 881095

Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.

Maandags gesloten.

**munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop-verkoop**

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst



Aan serieuze verzamelaars van zowel antieke als moderne munten van de gehele wereld (ook Nederland), zenden wij op verzoek gaarne onze maandelijkse prijslijsten toe.

A. G. van der Dussen bv
Hondstraat 5
Maastricht 5001
tel: 043-15119

CORBA Int.

MUNTHANDEL

★
★

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 053 - 32 18 98

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284
020 - 292276
020 - 292286
020 - 292287



ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

inkoop - verkoop

'n advies kost u niets

wij zenden u op aanvraag gratis onze prijslijsten



de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

september 1976

24

E. TEN KATE JZN.

**ANTIQUAIR
ZWOLLE**

Sassenstraat 72
Tel.: 05200-15759



oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

g a a t v e r h u i z e n

zie advertentie elders in dit nummer



"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie : P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdagen liefst tussen 18 en 19 uur)

ir. J. Koning, T. Kuik,

J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen : T. Kuik, Populierenstraat 10, Kampen, tel. 05202 - 4180
Postbus 39, Kampen, postgirorekening 25 41 320
abonnementsprijs f 14, — per jaar (5 nummers)

advertentietarieven:

hele pagina : per keer f 70, — of f 300, — per jaar

halve pagina : per keer f 40, — of f 175, — per jaar

kwart pagina : per keer f 25, — of f 90, — per jaar

advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand

COMMUNIQUE

Een nieuw tijdschrift

Het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde en de Vereniging voor Penningkunst delen in nauw overleg met de Federatie van Numismatische Kringen mede, dat met ingang van januari 1977 onder hun auspiciën een nieuw tijdschrift voor munt- en penningkunde zal verschijnen. Dit tijdschrift zal een voortzetting zijn van de huidige 'Geuzenpenning' en 'De Florijn', welke periodieken te zelfder tijd zullen ophouden te bestaan.

Het nieuwe tijdschrift dat voorshands zes maal per jaar zal verschijnen, zal onder redactie staan van de heren

W.K. de Bruijn, voorzitter (namens het Genootschap)

Dr. J. Fortuyn Droogleever (namens de Federatie)

Dr. A. Gorter (namens het Genootschap)

K.H. Heins (namens de Vereniging voor Penningkunst)

A.J. de Koning (idem)

Drs. J.P.A. van der Vin (namens de Geuzenpenning)

J.C. van der Wis (namens de Federatie)

Het nieuwe tijdschrift stelt zich ten doel om, onafhankelijk, aan een brede lezerskring verantwoorde informatie over munten, penningen en aanverwante terreinen te verschaffen. Nadere berichten over abonnementen e.d. zullen in het najaar worden gepubliceerd.

De besturen van het Genootschap en de Vereniging voor Penningkunst roepen hierbij belangstellenden op om onder na te noemen voorwaarden een naam voor dit nieuwe tijdschrift te bedenken. Aan deze prijsvraag zijn de volgende voorwaarden verbonden:

1. De prijsvraag staat open voor iedereen.
2. Inzendingen dienen te geschieden onder motto, terwijl in een gesloten enveloppe, vermeldende het zelfde motto, zich de naam van de inzender dient te bevinden.
3. Inzendingen dienen uiterlijk 20 september 1976 in het bezit te zijn van de jury ter attentie van Drs. J.P.A. van der Vin, p/a Koninklijk Munt- en Penningkabinet, Zeestraat 71 B, 's-Gravenhage.
4. De jury bestaat uit:
Mevrouw Prof. Dr. A.N. Zadoks-Josephus Jitta, voorzitter
D.H. Couvée
Prof. Dr. H. Enno van Gelder
Ir. J. Koning
5. De jury oordeelt onafhankelijk; over het oordeel van de jury is geen korrespondentie mogelijk. De uitslag van de prijsvraag zal vóór 15 oktober 1976 worden bekend gemaakt.
6. Aan de prijsvraag is een eerste prijs in de vorm van een waardebon van f 500,00 verbonden, beschikbaar gesteld door A.G. van der Dussen B.V., Jacques Schulman B.V. en de heer J. Westerhof gezamenlijk.
7. Er is tevens een tweede en derde prijs van elk f 100,00 door het Genootschap en de Vereniging voor Penningkunst beschikbaar gesteld.
8. Alle inzendingen worden het eigendom van de redactie.

P.J. Soetens, sekretaris Genootschap
K.H. Heins, sekretaris Ver. voor Penningkunst
C.J. Holtslag, voorzitter Fed. van Numismatische Kringen



VERZAMELAARS VERENIGING TILBURG

INTERNATIONALE MUNTENVERZAMELAARS TILBURG

Georganiseerd door de V.V.T. in 1976 op de zondagen
26 september - 28 november
in het Restaurant Strandpark,
Beekse Bergen bij Tilburg.

Zaal open 10.00 - 17.00 uur.

ENTREE fl. 2,00

Inlichtingen:

Secr.: Mevr. E. Jussen-Bos
Jacob van Campenstraat 26, Tilburg

Tafel reservering
J. Jussen
013-676870
en
013-555447

DE FRANSE GAATJESMUNTEN

Het is nog niet zo lang geleden, dat Frankrijk evenals België, munten had met gaatjes. (België had ze weliswaar wat eerder, namelijk reeds in de tachtiger jaren in de Congo en van af 1901 in eigen land).

De Franse gaatjesmunten werden in omloop gebracht tussen 1914 en 1946, naar het ontwerp van Em. Lindauer. Aan de hand van de 'Catalog of modern world-coins' van R.S. Yeoman, kunnen deze munten als volgt worden aangegeven.

Nickel			
Y.73	10 centimes	1914	
Y.76	25 centimes	1914-17	
Copper-nickel			
Y.71	5 centimes	1917-20	
Y.72	5 centimes	1920-38	reduced size
Y.73a	10 centimes	1917-39	
Y.76a	25 centimes	1917-38	
Nickel-bronze			
Y.72a	5 centimes	1938-39	
Y.73c	10 centimes	1938-39	
Y.76b	25 centimes	1938-39	
Zinc			
Y.73b	10 centimes	1941	
Y.74	10 centimes	1944-46	reduced size
Y.75	20 centimes	1945-46	
Y.V90	20 centimes	VINGT 1941	
Y.V91	10 centimes	1941-43	
Y.V92	20 centimes	1941-44	
Y.V92a	20 centimes	Iron 1944	
Y.V93	10 centimes	Zinc 1942-45	reduced size
Y.V93a	10 centimes	Iron 1944	

De eerste gaatjesmunten waren van puur nikkel (Yeoman nrs. 73 en 76). Vooral die van 10 centimes zijn bijna legendarische munten, volgens de heer A.W.B. Meeng te Den Haag. Daarna werd dit soort munten geslagen van koper-nikkel, in 3 muntwaarden: 5 centimes, 10 centimes en 25 centimes (Yeoman nrs. 71, 73a en 76a) en de grootte van de diameters bedroeg respectievelijk 19, 21 en 24 mm.



De laatste munt was bijna even groot als de franc.

De grootte van de eerste munt, dus die van 5 centimes, beviel blijkbaar niet helemaal in het gebruik, want in 1920 verscheen een verkleind formaat van 17 mm. doorsnede (Y.72). Frankrijk heeft altijd al getobd met zijn muntafmetingen.



Maar er kwamen nog meer tobberijen. Er kwam crisis, er

VEILIGHEIDSDIENST NEDERLAND

BRITSELEI 26 - ANTWERPEN
Telefoon 09 - /32 - 2 - 322486

JAN HEINSTRAAT 38 - 's-HERTOGENBOSCH
Telefoon 073 - 13 15 74



Alleen importeur van

WÖRL-ALARM

Europa's grootste speciaalbedrijf van sabotage- en storingsvrije beveiligingssystemen, met meer dan 35.000 apparaturen in bedrijf.

Toonaangevend op gebied van beveiliging

Onze beveiligingsadviseurs demonstreren op aanvraag vrijblijvend door geheel de Benelux elk gewenst beveiligingssysteem.

**Elgen gespecialiseerde technische dienst,
welke dag en nacht bereikbaar is.**

Onze apparaturen zijn toegestaan door P.T.T., politie en verzekeringsinstanties.

INBRAAK - OVERVAL - BRANDBEVEILIGING

visueel - akoestisch - en stil alarm.

Aansluiting op elgen alarmcentrale

Uit ons leveringsprogramma:

RADAR GHz 1 9.5 GHz
RADAR GHz 2 2.4 GHz
RADAR GHz 3 S + 3 E
INFRAROOD 20 HZ
ULTRA-SONIC
ELECTRONICA
GLASBREUKMELDERS
GELUIDDETECTIE
OPTALARM
ALARM 70 B
MINI-ALARM
AUT. TEL. KIESAPPARAAT
GROOT RADAR
3 D - KAPAZITIEVE
RADAR R 69 S 1
QUARZ-RADAR R 69 S 3
GELDTRANSPORTTASSEN
ROOK- EN BRANDMELDERS
GASDETECTORS

kwam inflatie. Het muntmetaal, ook van de gaatjesmunten, werd gewijzigd. Gedurende 1938 en 1939 werden ze óók van nikkel-brons gemaakt (Y.72a, 73c en 76b). Legt men beide soorten munten naast elkaar, dan is het verschil in kleur van de muntmetalen duidelijk te zien. Er is echter nog een verschil. Op munten van 1938 en 1939 is, ter weerszijden van het jaartal, een puntje te zien. Deze puntjes komen volgens de heer J.C. Benschop te Warnsveld alléén voor in de laatste nikkelbrons-serie (Ni-Cu-Sn), dus niet in de vóórlaatste, kopernikkel-serie.



Inmiddels was de oorlog uitgebroken. In 1940 zijn geen gaatjesmunten geslagen, wel in 1941. Het ging in Frankrijk al niet anders toe dan in ons land: tot in 1941 werden de voor-oorlogse ontwerpen op de munten gehandhaafd. D.w.z. nog steeds met de leuze: 'Liberté, égalité, fraternité' = (vrijheid, gelijkheid, broederschap).

In 1941 werd echter alleen nog maar het 10 centimesstukje (Y. 73b) geslagen, weliswaar van zink, doch volgens het oude ontwerp en bovendien voorzien van een kartelrand. En dit was iets nieuws, want alle voor-oorlogse Franse gaatjesmunten hebben namelijk een gladde rand. Ook deze munten waren voorzien van puntjes ter weerszijden van het jaartal, de diameter bleef 19 mm.



Toen kwam de Vichy-regering onder leiding van maarschalk Pétain, met andere ontwerpen, waarbij de vertrouwde leuze werd vervangen door 'Travail, famille, patrie' (werk, gezin, vaderland).

De letters R-F van République Française werden hierbij tevens vervangen door: 'Etat Français' (Franse staat).



Uitgegeven werd in 1941 een nieuwe waarde van 20 centimes met opschrift 'vingt centimes' (Yeoman V90). Deze munt werd alleen in 1941 geslagen. Eveneens in 1941 verscheen dezelfde munt ook met de waarde in cijfers (dus 20 centimes) tot en met 1944 van zink



HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831

Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.



(Yeoman V92) en in 1944 óók van ijzer (Y.V92a) geslagen. Waarom deze munten van 20 centimes evengroot moesten zijn als de voor-oorlogse gaatjesmunten van 25 centimes, is een raadsel en bovendien nogal verwarrend.



Eenzelfde ontwerp bezat ook het 10 centimes-stukje, van zink geslagen gedurende 1941, 1942 en 1943 (Yeoman V91) en gedurende 1944 van ijzer. De heer J.C.Benschop meldt tevens, dat Yeoman dit muntje als nr. 93a heeft genummerd; in de Münzkatalog van Reinfeld is dit nr. 149a.



Als nummer V 93 vermeldt Yeoman verder nog een 10 centimesmuntje, reduced size (een verkleinde Vichy-uitgave dus) met een diameter van 17 mm. Dit muntje is daarmee dan evengroot als het voor-oorlogse 5 centimes-stukje . . ., doch van zink.

Na de oorlog werden de oude ontwerpen met de fiere leuze: 'Liberté, égalité, fraternité' weer gebruikt, al werden de gaatjesmunten, ook toen nog, van zink vervaardigd.

Het 25 centimesstukje kwam niet terug, het ontwerp werd gewijzigd in 20 centimes en gedurende 1945 en 1946 geslagen (Y.75).

Het 10 centimesmuntje kwam in gereduceerde uitvoering terug gedurende de jaren 1944-1946 (Y.74), diameter 17 mm.

De franse franc is in de daarop volgende jaren blijkbaar zo snel in waarde gedaald, dat aanmaak van gaatjesmunten, dus de lagere waarden van het Franse geldstelsel, na 1946 niet meer heeft plaatsgevonden.

De heer J. Rozenbrand te Sprang-Kapelle was zo vriendelijk, onderstaande lijst te verstrekken waarop nog de geslagen aantallen en verdere bijzonderheden voorkomen, in aanvulling op bovenstaand verhaal.

P.C.K.

FRANSE MUNTEN

* 5 centimes

Cupro-nickel (750 Cu - 250 Ni)

Ø 19 mm, gewicht 3 gr.

1917 10.453.389

1918 35.591.616

1919 43.847.770

1920

Ø 17 mm, gewicht 2 gr.

1920 51.321.082 tezamen met

Ø 19 mm

1921 32.907.986

1922 31.699.909 Parijs

17.716.885 Poissy

1923 23.321.946 Parijs

45.097.296 Poissy

1924 47.419.579 Parijs

21.210.078 Poissy

1925 66.838.410

1926 19.819.520

1927 6.043.846

1929 22.300

1930 31.902.116

1931 34.711.236

1932 31.111.633

1933 12.970.114

1934 27.143.993

1935 57.221.458

1937 26.329.202

1938 21.614.384

1938. 26.330.247

1939. 52.672.500

deze beide laatste (met puntjes vóór en na het jaartal) metaal Maillechort (670 Cu - 150 Ni - 180 Zn) gew. 1½ gr.

*** 10 centimes**

Metaal nickel 980 o/oo

Ø 21 mm, gewicht 4 gr.

1914 3.972 (!)

Metaal cupro-nickel (750 Cu - 250 Ni)

Ø 21 mm, gew. 4 gr.

1917 8.171.364

1918 30.605.494

1919 33.488.706

1920 38.844.555

1921 92.767.538

1922 23.033.127 Parijs

12.412.130 Poissy

1923 18.701.104 Parijs

30.015.701 Poissy

1924 43.949.139 Parijs

13.591.403 Poissy

1925 46.265.731

1926 25.660.053

1927 16.202.876

1928 6.966.552

1929 24.530.971

1930 22.146.091

1931 49.107.469

1932 30.317.387

1933 13.041.516

1934 24.067.353

1935 47.486.969

1936 57.738.080

1937 25.307.883

1938 17.063.334

Metaal maillechort (670 Cu - 150 Ni - 180 Zn) Ø 21 mm, gew. 3 gr.

.1938. 24.150.817

.1939.) 62.268.500

.1939.)
de laatste flan mince = 1,3 mm dik i.p.v.
1,5 mm.

Liberté, enz., metaal zink (Zn)

Ø 21 mm, gewicht 2,5 gr.

1941 235.875.200

Etat Français, metaal zink (Zn)

Ø 21,5 mm.

1941 70.860.000

1942 139.598.400

Idem, Ø 21,2 mm.

1943 48.957.600

Etat Français, metaal zink (Zn)

Ø 17,2 mm, gewicht 1,5 gram

1943 24.638.000

1944 52.533.740

Liberté, enz., metaal zink (Zn)

Ø 17,5 mm, gewicht 1,5 gram

1945 38.147.000

7.246.000 B (Rouen)

8.379.360 C

1946 10.566.000 B

*** 25 centimes**

Metaal nickel 980 o/oo C^{mes}

Ø 24 mm, gewicht 5 gram.

1914 941.133

1915 534.237

1916 29.608

1917 65.038

Cupro-nickel (750 Cu - 250 Ni)

Ø 24 mm, gewicht 5 gram.

1917 3.084.721

1918 18.329.894

1919 5.106.398

1920 18.108.121

1921 18.531.221

1922 17.766.341

1923 19.718.498

1924 24.534.899

1925 17.807.055

1926 13.226.392

1927 13.464.651

1928 9.959.805

1929 12.887.322

1930 28.362.913

1931 22.110.626

1932 30.363.976

1933 26.565.236

1934 1.996.931

1936 4.657.312

1937 6.117.120

1938 1.663.330

Metaal maillechort (670 Cu - 150 Ni - 180 Zn) Ø 24 mm, gewicht 4 gram

.1938. 5.170.366

.1939.) 42.964.500

.1939.)

.1940. 3.446.375

de dikte van de voorlaatste 1,2 mm i.p.v. 1,5 mm.

EEN INTERESSANTE VONDST IN UTRECHT

Enige jaren geleden toonde de heer Van der Molen uit Enschede mij een muntje, dat hij tijdens zijn Utrechtse studententijd had gevonden. Hij woonde destijds in een studenten-huis aan de Lange Nieuwstraat (no. 117) te Utrecht, schuin tegenover de Eligenstraat. Het pand heeft enige jaren geleden moeten wijken voor de nieuwbouw van de Willem Arntz-stichting.

Naar alle waarschijnlijkheid heeft het vroegere Eligeklooster zich ook uitgestrekt tot het studentenhuus.

In de zomer van 1960 hebben enige bewoners zekerheid dienaangaande willen verkrijgen en zijn in hun tuin aan het graven gegaan. Op een diepte van 80 à 100 cm. vonden ze inderdaad een eensteens muur van kloostermoppen, die schuin door de tuin liep.

Verder werden veel pijpekoppen en andere resten van menselijke bewoning aangetroffen. Bovendien kwam een klein zilveren muntje van Nijmegen te voorschijn; Ø 18 mm, 0,84 gram. Hier en daar bezat het enkele corrosieplekken, maar verder verkeerde het nog in goede staat.

Het muntje wordt beschreven in P.O. van der Chijs: De munten der heeren en steden van Gelderland, blz. 77/78, plaat V, 51. Volgens Van der Chijs is het waarschijnlijk een viermijdstukje.

In de uitgave Zonnebloem (1974, pag. 70) wordt het een 'vierling of kwart stuiver' genoemd.

Interessant is de keerzijde, die als legende draagt: PACE/M.TE.P/OSCI/OMNE (pacem te poscimus omnes = wij bidden u allen om vrede).

Een ook voorkomende zuster-munt heeft als legende: NVLL/A.SAL/VS.B/ELLO (nulla salus bello = er is geen redding in oorlog). Voegen we deze twee teksten samen, dan hebben we juist, zoals Van der Chijs reeds vermeldt, vers 362 van boek XI van Vergilius' heldendicht Aeneis: 'Er is geen redding in oorlog; wij bidden u allen om vrede'.

Op grond hiervan is het aannemelijk, dat de beide muntsoorten in oorlogstijd of in een tijd dat voor Nijmegen de dreiging van oorlog bestond, zijn geslagen.

Van der Chijs plaatst de muntjes, mede ook vanwege een soortgelijk muntje van de drie steden Kampen, Zwolle en Deventer uit 1556, in het begin van de tweede helft der 16de eeuw.

Muntenhandel GRONINGANA



A. NAP

Oude Kijk in 't Jatstraat 60

Groningen

Tel. 050 - 135858

Munten, bankbiljetten, antieke prenten en kaarten, oude ansichtkaarten, boeken op elk gebied met een speciale afdeling numismatische literatuur.

Het gevonden muntje maakt geen deel uit van de grote muntschat (7 gouden, 295 zilveren munten), die mei 1972 is opgegraven. Deze kwam aan de oppervlakte bij het maken van de funderingsput voor de reeds genoemde nieuwbouw van de Willem Arntzstichting aan de Lange Nieuwstraat.

Hoewel op vrijwel dezelfde plaats gevonden, sluit datering (even na 1550) uit, dat het muntje tot de grote schat behoort, die begraven is tijdens het beleg van Utrecht door de aartshertog Maximiliaan in 1483.

H. Gerritsen

PENNING HOBBY 70 HOOGEVEEN

In het kader van de Hobby tentoonstelling 'Hobby 70' in Hoogeveen zal door de Numismatische Kring 'Hoogeveen' een penning worden uitgegeven.

Op de voorzijde van de penning zal het wapen van Hoogeveen komen te staan geflankeerd door het jaartal 1976 met als omschrift Numismatische Kring Hoogeveen, midden onder staat de waarde aanduiding 1 FLORIJN, naast



de waarde aanduiding staat het munt en muntmeestersteken.

Op de achterzijde van de penning staat het gemeentehuis van Hoogeveen afgebeeld.

De penning is verkrijgbaar in Cupro/Nikkel en in zilver. De diameter bedraagt 30 mm Ø.

Het gehalte van de zilveren penning bedraagt 900/1000.

De penning is geslagen bij 's Rijks Munt en ziet er zeer verzorgd uit.

Van de Cupro/Nikkel zijn er 2026 aangemunt, terwijl er van de zilveren 510 zijn gemaakt.

De penningen zullen tijdens de tentoonstellingsdagen van 7 tot en met 10 oktober in Hoogeveen als wettig betaalmiddel fungeren (koerswaarde f 5,00).

De prijzen van de Cupro/Nikkel en de zilveren Florijn zullen respectievelijk f 5,00 en f 20,00 bedragen, verpakt in een hoesje van 's Rijks Munt.

Voor portokosten zal per zending f 2,50 in rekening worden gebracht.

Bestelmogelijkheid: Door overschrijving op de rekening van 'Penning Hobby 70' bij de Nederlandse Middenstandsbank N.V. in Hoogeveen, rekeningnr. 67.68.65.305, postgiro nr. van de bank 848556.

Uiteraard zijn de Florijnen ook via de erkende munthandel te bestellen. De bestelmogelijkheid is open tot 1 oktober 1976.

De penning is ook schriftelijk te bestellen bij het correspondentie-adres:

'Penning Hobby 70' p/a B.H. Hagemeijer,
Dahliastraat 22, Hoogeveen, Tel. 05280 - 65582.

HERINNERING

Wie het abonnementsgeld 1976 nog niet betaald mocht hebben, wordt vriendelijk verzocht dit per omgaande alsnog te doen. Gironr.25.41.320 (f 14,00 t.n.v.T.Kuik,Kampen).



Holland; 1/2 Driegulden; afslag in goud: UITERST ZELDZAAM

De grootste kollektie munten bijeengebracht in een unieke katalogus.

De kollektie Provinciale en Koninkrijksmunten van de NMB is de grootste kollektie in Nederland en omvat ondermeer tal van interessante en zeldzame exemplaren in kwaliteiten tot „Proof” en „Fleur de Coin”. Een toonaangevende kollektie, waarin uiteraard ook alle „gewone” munten zijn vertegenwoordigd, opgebouwd door ervaren experts. Een kollektie bovendien, waar de Nederlandsche Middenstandsbank achter staat.

Geïnteresseerden kunnen de nieuwe katalogus, die uniek te noemen is (450 afb./4400 nrs), verkrijgen door middel van een aanvraagformulier dat klaarligt bij elk NMB-kantoor.

Ook rechtstreeks te bestellen bij de NMB, Afdeling Numismatiek, Postbus 1800, Amsterdam.

NMB

NEDERLANDSCHE
MIDDENSTANDBANK

De NMB denkt met u mee. Probeer't.

MUNT- EN POSTZEGELHANDEL TILBURG

De redactie ontving een uitnodiging voor de opening op 25 juni j.l. van Euro-munt, Munt- en Postzegelhandel Annie Jussen-Venmans, Hoefstraat 9A te Tilburg.

DIEFSTAL VERZAMELING EINDHOVEN

Op 25 april 1976 werd op klaarlichte dag de muntenverzameling van de heer J.B. Blok te Eindhoven gestolen. De grote collectie omvatte o.a. oude munten van Nijmegen, Arnhem, Huissen, Gorkum, Thorn, Gronsveld, Roermond, Den Bosch, Valencia, Jever en een holle schroefdaalder uit Tirol. Een lijst van de gestolen munten ligt bij de heer T. Kuik te Kampen.

Verdere inlichtingen bij de heer J. Blok, tel. 040 - 23944.

Een waarschuwing voor alle muntenverzamelaars!

Zorg dat uw verzameling niet gemakkelijk toegankelijk is. Hebt u bijvoorbeeld een droge kelder, zolder of diepe klerkast?

En is uw collectie tegen diefstal verzekerd?

LAATSTE NIEUWS

1951 – Corba 1976

Op 6 augustus hield Corba te Enschede (munten en postzegels, Kuipersdijk 113a - 115), 'open huis' ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum.

Deze speciaalzaak werd tevens vergroot, teneinde meer service te verlenen.



Door een misverstand komt ons hoofdartikel 'Muntplaatsen in Brabant' te vervallen.

België : Ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van koning Boudewijn dit jaar werden zilveren herdenkingsmunten uitgegeven ter waarde van 250 Francs. Afgebeeld is zo'n zilverstuk met Waalse tekst; zoals te doen gebruikelijk zijn er ook met Vlaamse tekst in omloop gebracht.



Brazilië : In het kader van het FAO-hulpprogramma zijn met het jaartal 1975 de volgende munten uitgegeven:

- 1 Centavo, roestvrij staal, Ø 17 mm, 2 gram
- 2 Centavos, roestvrij staal, Ø 19 mm, 2,5 gram
- 5 Centavos, roestvrij staal, Ø 21 mm, 3 gram
- 50 Centavos, roestvrij staal, Ø 27,1 mm, 6,6 gram

Afgebeeld zijn één uniforme voorzijde en alle keerzijden, waarvan de voorstellingen refereren aan de voedselproductie en het vervoer van landbouwproducten.



Canada : Ter herdenking van het 100-jarig bestaan in 1976 van de Parlementsbibliotheek in Ottawa werd een zilveren dollar uitgegeven (gehalte 500/1000, Ø 36 mm., 21,65 gram).

Zoals bekend circuleren in Canada al geruime tijd nikkelen dollars.

Het onderhavige stuk kan derhalve tot de pseudo-munten gerekend worden.



Chili : Als aanvulling op de in 'De Florijnen' nrs. 17 en 19 vermelde circulatiemunten van een nieuwe muntenreeks werden met de jaartallen 1974 en 1975 alluminium 1-Centavostukjes in omloop gebracht (Ø 25 mm, 2,1 gram).



Duitsland - Demokratische Republiek : Ter herdenking van het feit, dat de Duitse socialistenleider Wilhelm Liebknecht (1826-1900) 150 jaar geleden in Giessen werd geboren, werd een zilveren 20-Markstuk uitgegeven (Ø 33 mm., 20 gram).

Voorts werd nog een nikkelen 10-Markstuk uitgegeven ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van het nationale volksleger van de DDR, dat in 1956 werd opgericht.



El Salvador : In 1975 werden enige bestaande munttypen in een andere metaallegering uitgegeven. De 5- en 10-Centavostukken (Yeomannrs. 20 en 21) zijn nu samengesteld uit een legering van ijzer en nikkel, het 25-Centavostuk (Yeomannr. 33) is thans van koper-nikkel.

Equatoriaal Guinee : Ter vervanging van de Spaanse peseta werd hier per 29 september 1975 de munteenheid gewijzigd in de 'Ekuele', hetgeen gepaard is gegaan met de uitgifte van de onderstaande nieuwe munten:

1 Ekuele, aluminium-brons, Ø 18,5 mm, 2,436 gram
 5 Ekuele, koper-nikkel, Ø 20,5 mm, 3,376 gram
 10 Ekuele, koper-nikkel, Ø 24 mm, 5,3 gram
 Afgebeeld zijn één uniforme voorzijde en alle keerzijden.



Fiji-eilanden : Ter completering van de serie circulatiemunten, die uitgegeven is na de invoering van het decimale stelsel in 1969, werd met het jaartal 1975 een koper-nikkelen 50-Centsstuk in omloop gebracht (Ø 32,5 mm, 15,6 gram, 12-zijdig).



Frankrijk : Ingevolge een in het parlement verkregen meerderheid van stemmen zal Frankrijk een 5-Francsstuk in omloop brengen met het portret van wijlen generaal de Gaulle.

Griekenland : In 'De Florijn' nr. 23 werd melding gemaakt van de uitgifte van nieuwe 10- en 20-Drachmaistukken. Thans zijn met het jaartal 1976 daaraan toegevoegd de munten van 50 Lepta (Ø 18 mm, 2,5 gram), 1 Drachme (Ø 21 mm, 4,1 gram) en 2 Drachmai (Ø 24 mm, 6,1 gram). De drie munten zijn vervaardigd van een legering van koper en tin.



Honduras : De in Yeoman onder nr. 41 vermelde munt van 5 Centavos is met het jaartal 1975 in een legering van koper en tin uitgegeven. Voordien werden de 5-Centavosstukken vervaardigd van koper-nikkel.

India : In het kader van het FAO-hulpprogramma werden met het jaartal 1976 onderstaande munten uitgegeven:

5 Paisa,	alluminium,	vierzijdig, Ø 22 mm
10 Paisa,	alluminium,	rond, Ø 26 mm
10 Rupee,	koper-nikkel,	Ø 39 mm
50 Rupee,	zilver 500/1000,	Ø 44 mm

Alle munten bezitten dezelfde voorzijde, die hieronder is afgebeeld, met het opschrift (vertaald) 'VOEDSEL EN WERK VOOR ALLEN', zinnebeeldig voorgesteld door een landbouwtractor tegen de achtergrond van een industriecomplex, omgeven door twee korenaren.



Italië : Als gevolg van de voorthollende inflatie werd de aanmuntning van 5-Lirestukken stopgezet, omdat men er nagenoeg niets meer voor kan kopen.

Bovendien wil men nieuwe munten van 200 en 500 Lire in de circulatie gaan brengen, terwijl de Munt te Rome voor het opvoeren van de produktiecapaciteit in West-Duitsland een nieuwe muntpers heeft besteld.

Israël : Met het jaartal 1976 is een zilveren herdenkingsmunt (900/1000, Ø 37 mm, 26 gram) uitgegeven op de 28-jarige onafhankelijkheid.

Volgens de hebreeuwse zienswijze betekent het getal 28 'Koach' (= sterkte), waarmee men de politiek-godsdiensstige gedachte 'sterkte door geloof' tot uitdrukking wil brengen.

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Prins Mauritslaan 109 - Beek (Limburg). Telefoon 04402 - 28 13

PRIJSLIJST OP AANVRAAG GRATIS



munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken

leverancier muntenalbums, muntenbladen, muntenhouders



Jamaica : Op dit eiland werd een koper-nikkelen munt met het jaartal 1976 in omloop gebracht. Het is een 20-Centsstuk (Ø 20 mm, 11,31 gram), waarvan de keerzijde refereert aan de bosbouw, o.a. door het opschrift (vertaald) 'BOSBOUW VOOR ONTWIKKELING'. Een lichte wijziging t.o.v. de in Yeoman onder nr. 32 afgebeelde munt. De voorzijde werd niet gewijzigd.



Kameroen : Op de 100-Francstukken is de naam van de staat gewijzigd in CAMEROUN - CAMEROON, dit om tegemoet te komen aan het Engelsprekende deel van de bevolking. Voorheen stond de staatsnaam alleen in het Frans op de munten.

Lybië : Eerst op 1 september 1975 zijn na de anti-monarchistische staatsgreep nieuwe munten in omloop gebracht ter vervanging van de op naam van koning Idris I geslagen stukken. Het zijn de volgende munten:

1 Dirham 1975/1395,	messing op stalen kern,	Ø 16 mm, 1,75 gram
5 Dirham 1975/1395,	idem	Ø 18,5 mm, 2,5 gram
10 Dirham 1975/1395,	koper-nikkel op stalen kern,	Ø 20 mm, 3 gram
20 Dirham 1975/1395,	idem	Ø 24 mm, 5,5 gram
50 Dirham 1975/1395,	idem	Ø 24 mm, 5,5 gram
100 Dirham 1975/1395,	idem	Ø 27 mm, 8 gram

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Mauritslaan 61 - 63

Boeken

Penningen

Geleen

Catalogi

Medailles

Telefoon 04494 - 47810

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

Het stuk van 20 Dirham heeft een gladde, ronde rand, terwijl het 50-Dirhamstuk een gewelfde rand heeft.

Op de voorzijde staat de waarde aanduiding, op de keerzijde het wapen van Egypte, waarmee Lybië officieel nog een unie vormt, en het opschrift (vertaald) ARABISCH-LYBISCHE REPUBLIEK. Daar alle munten qua type gelijk zijn is alleen het 100-Dirhamstuk afgebeeld.



Mali : Hier zijn twee FAO-uitgaven van 50 en 100 Francs aan de omloop toevertrouwd met voorzijden, die refereren aan de landbouw. De munten zijn vervaardigd van koper en zink en hebben een diameter van 23,5 mm resp. 28 mm.

Malta : Ter herdenking van de eerste verjaardag van deze onafhankelijke republiek werd in december 1975 een 25-Centsstuk uitgegeven, vervaardigd uit een legering van koper en tin (Ø 28 mm., 10.8 gram, 8-zijdig).



Marokko : Met het jaartal 1975 (1395 AH) werd een koper-nikkelen 5-Dirhamstuk in circulatie gebracht (Ø 29 mm). Het betreft hier een FAO-munt.



Nepal : Ter gelegenheid van het Jaar der Vrouw werden in 1975 in de Munt te Katmandu drie munten geslagen. Het zijn een 10 Paisa van messing (Ø 18,5 mm, 2,2 gram), een koper-nikkelen Rupee (Ø 26,5 mm, 6,95 gram) en een zilveren 10 Rupee (500/1000, Ø 33,5 mm, 15,2 gram).



Oostenrijk : Ter herdenking van het feit, dat 200 jaar geleden de bouw van het Burgtheater te Wenen plaatsvond, werd op 18 mei 1976 een zilveren 100-Schillingstuk uitgegeven (Ø 36 mm, 24 gram).



Papoea Nieuw Guinea : De eerste muntenserie, uitgegeven met het jaartal 1975, van het voormalige Australische deel van Nieuw Guinea ziet er als volgt uit.

- 1 Toea, brons, afbeelding v.z. paradijsvogelvinder
- 2 Toea, brons, afbeelding v.z. vuurvis
- 5 Toea, koper-nikkel, afbeelding v.z. schildpad
- 10 Toea, koper-nikkel, afbeelding v.z. buideldier
- 20 Toea, koper-nikkel, afbeelding v.z. kasuaris
- 1 Kina, koper-nikkel, afbeelding v.z. krokodil

Afgebeeld zijn de keerzijden van de 1, 2, 5, 10 en 20 Toea en hun uniforme voorzijde, alsmede de voor- en keerzijde van de Kina.



JACQUES SCHULMAN B.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

Paraguay : Dit Zuid-Amerikaanse land is met naam en faam bekend vanwege de vele series pseudo-munten. Voor de variatie heeft men met de uitgifte van onderstaande munten in 1975 ook eens aan de circulatie gedacht.

1 Guarani,	roestvrij staal, Ø 18 mm, 3 gram
5 Guaranies,	idem Ø 20 mm, 3,6 gram
10 Guaranies,	idem Ø 22 mm, 4,3 gram
50 Guaranies,	idem Ø 26 mm, 7,1 gram



Polen : Aan de circulatie werden drie nieuwe munten toevertrouwd. Het zijn twee messing stukken van 2 Zlotych (Ø 21 mm, 3 gram) en 5 Zlotych (Ø 24 mm, 5 gram) en een koper-nikkelen 20 Zlotychstuk (Ø 29 mm, 10,2 gram), dat geslagen werd ter gelegenheid van het Jaar der Vrouw. De drie munten dragen alle het jaartal 1975.

Voorts rolden speciaal voor verzamelaars een groot aantal 100- en 200-Zlotychstukken van zilver uit de persen ter herdenking van de toneelspeelster Helena Modrzejewska (1840-1909), de componist Jan Paderewski (1860-1941), de generaal en vrijheidstrijder Kasimierz Pulaski (1747-1779) en de veldheer en vrijheidstrijder Tadeusz Kosciuszko (1746-1817).



Potugal : In zilver werden uitgegeven stukken van 100 en 250 Escudo's ter herinnering aan de revolutie van 25 april 1974.

Roemenië : De circulatiemunten van 5 en 15 Bani, geslagen op nikkelen muntplaatjes met een stalen kern, worden met ingang van 1975 vervaardigd van aluminium. Het type blijft gelijk.

Spanje : Van de in 'De Florijn' nr. 23 aangekondigde nieuwe munten met de beeltenis van koning Juan Carlos I zijn inmiddels de stukken van 1 Peseta (koper-alluminium, Ø 21 mm, 3,5 gram) en 5 Pesetas (koper-nikkel, Ø 23 mm, 5,9 gram) aan de omloop toevertrouwd.

Opvallend is, dat wijlen generaal Franco aan zijn titulatuur op de munt de woorden 'por la gracia de Dios' (= bij de gratie Gods) liet toevoegen, een toevoeging die over het algemeen alleen aan vorsten is voorbehouden, terwijl Juan Carlos zich eenvoudig 'rey de España' (= koning van Spanje) laat noemen.



Swaziland : Ook hier werd ter gelegenheid van het Jaar der Vrouw in 1975 een munt uitgegeven, die vervaardigd is uit koper-nikkel (Ø 30 mm, 1,8 gram).



Thailand : Ter gelegenheid van de in 1975 in Bangkok gehouden 'SEAP-Games' (South East Asian Peninsular Games = Spelen van het Zuidoost Aziatische Schiereiland) werd een koper-nikkelen munt van 1 Baht in circulatie gebracht (Ø 25 mm, 7 gram).



Muntenhandel

J. VAN MASTRIGT

Botersloot 20
Rotterdam - 3001
tel. 010 - 14 35 80

*Wij kunnen U een uitgebreide sortering munten voorleggen.
Wij stellen Uw bezoek aan onze winkel bijzonder op prijs.*

Tuvalu : Voor deze voormalige Gilbert & Ellice-eilanden is door de Londense Royal Mint een muntenserie geslagen, bestaande uit stukken van 1, 2, 5, 10 en 20 Cent(s) en van 1, 5 en 10 Dollar(s). De laatste twee stukken, resp. van zilver en van goud, zijn duidelijk pseudo-munten; de overige stukken zouden voor de circulatie bestemd kunnen zijn.



Verenigde Arabische Republiek : Met het jaartal 1974 zijn, ter herdenking van de 'overwinning' in de Yom-Kippur-oorlog, een koper-nikkelen munt van 5 Girsch en een zilveren van 10 Girsch uitgegeven.

IJsland : De 1 Krone (Yeomannr. 15a), vervaardigd uit een legering van nikkel-brons, zal door een aluminium munt worden vervangen.

Zuid-Afrika : Met het jaartal 1976 en met de beeltenis van Johannes Jacobus Fouché (geb. 6 juni 1898), een Zuidafrikaans staatsman, werden de volgende munten ten behoeve van de circulatie uitgegeven:

2 Cents, koper-nikkel-tin,	Ø 22,4 mm, 4,2 gram
5 Cents, koper-nikkel,	Ø 17,3 mm, 2,5 gram
10 Cents, koper-nikkel,	Ø 20,6 mm, 3,8 gram



Zwitserland : Ter herdenking van het feit, dat het in 1976 500 jaar geleden is, dat de slag bij Murten werd uitgevochten, werd in een oplage van 1,5 miljoen stuks een koper-nikkelen 5-Francsstuk uitgegeven (Ø 31,2 mm, 13,3 gram).

Zwitserland



BOEKEN

Rubriek verzorgd door J.C. van der Wis

Onderstaande boeken worden door de fa. Mevius & Hirschhorn geïmporteerd en zijn tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Burton Hobson en Dr. Ernst Nathorst-Böös: Münzkatalog Skandinavien von 1534 bis heute. München, 1971. Prijs incl. BTW f 37,00.

In deze catalogus zijn in chronologische volgorde de gouden, zilveren en koperen munten beschreven, die sinds 1534 in Denemarken, Finland, Noorwegen en Zweden zijn geslagen.

Aan ieder munttype is een nummer toegewezen, dat overeenkomt met de nummers in de Engelse en Skandinavische uitgaven van dit boek.

Het rijk geïllustreerde werk vermeldt naast de data van uitgifte en de gegevens omtrent muntmetalen, etc., ook vertalingen van opschriften in het Duits en prijsindicaties in de kwaliteitsklassen fraai en prachtig.

Dr. Nathorst-Böös, een vooraanstaand Zweeds numismaat, schreef uitvoerige numismatische inleidingen bij ieder hoofdstuk. De verzamelaar van Skandinavische munten wordt hier een uitgebreide en betrouwbare catalogus voorgelegd, die, gezien de verwevenheid van de geschiedkundige ontwikkeling in de bovenvermelde landen, een interessant gebied omvat.

Chester L. Krause en Clifford Mishler: Standard Catalog of World Coins 1800-1975. Iola/ München, 1976. Prijs incl. BTW f 65,00.

Vergeleken met de uitgave van 1974 heeft deze catalogus van moderne munten van de gehele wereld belangrijke wijzigingen ondergaan. Ging de uitgave van 1974 terug tot ca. 1850, deze derde druk, bij gewerkt tot en met 1975, gaat terug tot 1800, waardoor thans meer dan 55.000 munttypen (1974: 35.000) van 563 landen, staten, provincies en steden (1974: 273) worden beschreven, compleet met jaartallenreeksen, oplagecijfers en waar nodig en voorzover bekend gegevens omtrent muntmetalen, munt- en muntmeestertekens, gehalten, gewichten, diameters en eventueel geconstateerde vervalsingen. Hiervan worden er ca. 30.000 exemplaren afgebeeld (1974: 17.000).

Een andere belangrijke wijziging is, dat de pseudo-munten niet meer apart achterin de catalogus worden vermeld, maar opgenomen zijn onder de circulatiemunten van de desbetreffende landen onder de vermelding NCLT (non circulating legal tender). Dit was al het geval met handelsmunten en 'tokens'. Deze catalogus houdt er (gelukkig!) geen eigen nummering op na, maar verwijst naar de eerder verschenen en als standaardwerk algemeen aanvaarde catalogi van Yeoman ('Modern World Coins' en 'Current Coins of the World', Craig ('Coins of the World 1750-1850'), Friedberg ('Gold coins of the World' en 'Coins of the British World') en Kann ('Illustrated Catalog of Chinese Coins'). Geen extra verwarring op het gebied van de nummering dus.

Genoemde uitbreiding heeft dit werk tot de meest omvangrijke catalogus van moderne munten gemaakt, waardoor het met zijn schat aan gegevens de bijnaam 'telefoonboek' heeft gekregen.

Voor de Europese verzamelaars is een Duitse vertaling van de inleiding bijgevoegd.

**Ottfried Neubecker en Wilhelm Rentzmann: Wappen-Bilder-Lexikon. München, 1974.
Prijs incl. BTW f 65,00.**

Deze heraldische encyclopaedie omvat, overzichtelijk naar motief geordend en van een uitvoerig register voorzien, de wapens van staten en andere overheden van de gehele wereld vanaf de oudheid tot aan heden.

In de inleiding wordt uitleg gegeven van de geschiedkundige ontwikkeling van de heraldiek en de systematische ordening van de op wapenschilden voorkomende motieven, alsmede de nodige aanwijzingen voor het hanteren van deze encyclopaedie.

Ingedeeld naar een vijftal hoofdgroepen (geometrische figuren, figuren ontleend aan de kosmos, levende wezens, planten en levenloze figuren) en onderverdeeld naar motief worden vervolgens de minutieus getekende wapenschilden afgebeeld op pagina's van groot formaat. Deze presentatie maakt het beschouwen van de wapenschilden tot een groot genoegen en doet voor de geïnteresseerde de fascinerende wereld der heraldiek volledig opengaan.

Ook voor numismatici is deze encyclopaedie van bijzonder belang. Immers de plaatsen van herkomst van moeilijk te determineren munten en penningen kunnen met behulp ervan gemakkelijk worden vastgesteld.

Een zaken- en namenregister completeert dit buitengewone werk, waarvan de tekst (uitgezonderd het voorwoord en de inleiding) in het Duits, het Engels en het Frans is gesteld.

Albert Pick: Papiergeldkatalog Europa seit 1900. München, 1973. Tweede herziene en verbeterde druk. Prijs incl. BTW f 43,50.

Het verzamelen van papiergeld begint de laatste jaren steeds meer aan populariteit te winnen. Het vormt immers een belangrijk onderdeel van de geldcirculatie en is geldgeschiedkundig gezien zeker zo belangrijk als het muntgeld.

Gestegen populariteit verlangt literatuur en Albert Pick kan een zekere pioniersgeest ten aanzien van het verschaffen daarvan bepaald niet onzegd worden. Eerder in deze rubriek werden van zijn hand o.a. aangekondigd 'World Papermoney' en 'Papermoney catalogue of the America's'.

Deze catalogus beschrijft de sinds ca. 1900 in Europa uitgegeven bankbiljetten, de door de diverse overheden uitgegeven vormen van papiergeld, alsmede de militaire uitgaven die in grotere gebieden circuleerden. Het Duitse inflatiegeld uit de twintiger jaren van de lagere overheden en van particulieren en instellingen is niet in dit werk opgenomen.

De biljetten zijn gerangschikt naar land en datum van uitgifte onder vermelding van gegevens betreffende de voorstellingen op voor- en keerzijde, kleuren, etc., terwijl tevens getracht is de biljetten een voor verzamelaars te aanvaarden prijsindicatie toe te kennen.

De belangrijkste typen, afkomstig uit de beroemde verzameling van de Beierse Hypotheek- en Wisselbank te München, zijn afgebeeld.

Ook met dit werk heeft Albert Pick een uitstekende catalogus geschapen, die een verdere stimulering van het verzamelen van papiergeld zeker zal bevorderen.

Albert Pick: Papiergeld sammeln. München, 1971. Prijs incl. BTW f 17,50.

In dit boekje geeft Albert Pick, één van de meest vooraanstaande specialisten op het gebied van papiergeld in Europa, op een duidelijke en gemakkelijk te bevatten wijze richtlijnen voor een ieder, die zich intensief met het verzamelen van papiergeld wil bezighouden, om het even of hij pas begint of zijn verzameling wil ordenen en uitbreiden.

Achtereenvolgens worden in deze handleiding de volgende min of meer op zichzelf staande onderwerpen behandeld: Het door de Staat uitgegeven papiergeld; Bankbiljetten; Noodgeld; Het opbouwen van een algemene verzameling, een gespecialiseerde verzameling of een motiefverzameling; Varianten; De papiergeldgeschiedenis; Het verzamelen van biljetten uit het begin der papiergeldgeschiedenis; Het papiergeld van het Duitse Rijk sinds 1874; Biljetten van de banken der Duitse deelstaten; Bijzondere papiergelduitgaven; Vervalsingen; Het opbergen en conserveren van een verzameling; Het aanleggen van een bibliotheek.

De autoriteit van de schrijver staat er borg voor, dat de behandeling van bovenstaande opstellen zodanig is geschied, dat de lezer zich een duidelijk beeld kan vormen van de mogelijkheden op het gebied van het verzamelen van papiergeld, terwijl Albert Pick hem daarbij voldoende ruimte laat naar eigen inzichten een papiergeldverzameling op te bouwen of te ordenen en uit te breiden.

boeken

Hermann Krause : Numismatisches Wörterbuch - Numismatic Dictionary. München, 1971.
Prijs incl. BTW f 11,50.

De geweldige uitbreiding van het aantal muntenverzamelaars gedurende het laatste decennium heeft onder meer tot gevolg gehad, dat vele verzamelaars van vreemde munten buitenlandse tijdschriften en catalogi hanteren of prijslijsten en veilingscatalogi uit het buitenland ontvangen. Zeer sterk is ook de lang niet altijd gemakkelijk leesbare toevloed van Engelstalige literatuur uit de Verenigde Staten naar Europa. Doel van de schrijver van dit boekje is de (Duitstalige) lezer toegang te verschaffen tot het Engels-Amerikaanse numismatische vakjargon.

Aangezien de Nederlandse verzamelaar geconfronteerd wordt met een toevloed van Engels- zowel als Duitstalige numismatische literatuur, etc., kan dit boekje ook voor hem alleszins nuttig zijn. Er zijn n.l. tal van Engels-Amerikaanse woorden en uitdrukkingen, waarvan de betekenis in numismatisch verband niet uit een woordenboek te halen is, maar bij vertaling in het Duits ineens duidelijk wordt, terwijl dat met de Duitstalige woorden vertaald in het Engels evenzo het geval is.

Kennis van één van beide of van beide talen is voor het hanteren van dit boekje uiteraard noodzakelijk.

H. Winskowsky : Münzen pflegen - sachgerechte Reinigung, Konservierung und Aufbewahrung einer Münzensammlung. München, april 1976. Achtste druk. Prijs incl. BTW f 17,50.

Een onoordeelkundige behandeling van munten kan de kwaliteit ervan aanmerkelijk doen verminderen. Weer andere munten verlangen een behandeling om de kwaliteit ervan te handhaven. Winskowsky geeft in dit boekje aan, welke munten gereinigd en geconserveerd mogen of moeten worden en welke niet.

Vele moderne munten van b.v. aluminium, koper, nikkel, enz. moeten geconserveerd worden, omdat zij anders al na enige jaren aan kwaliteit en schoonheid verliezen. De onvervangbare patina van een oude Romeinse munt te verwijderen is uit den boze.

Op grond van zijn persoonlijke ervaringen geeft de schrijver een systematische handleiding voor de reiniging en verdere behandeling van munten, al naar gelang de aard van het muntmetaal, de kwaliteit, de waarde en de ouderdom. Bovendien kunnen de door hem aanbevolen conserveringsmiddelen steeds weer zonder nadelige gevolgen worden verwijderd.

Voor wie zich om welke redenen dan ook genooddakt ziet munten uit zijn collectie te reinigen en te conserveren, is dit boekje een leerzame en noodzakelijke handleiding. Dat dit probleem enorm in de belangstelling staat, bewijst de uitgave van een achtste druk sinds november 1969.

Heinz Dietzel : Die Münzen Europas ab 1945. Berlin, 1976. Achtste herziene en verbeterde druk. Prijs incl. BTW f 9,50.

Prijscatalogus in zakformaat met afbeeldingen op 2/3 grootte van alle munttypen, prijsindicaties voor een drietal kwaliteitsklassen (zeer fraai, prachtig en stempelglans), gegevens omtrent muntmetalen en perioden van muntslag, alsmede een verwijzing naar de catalogi van Yeoman en voor wat betreft de Duitse munten naar die van Jaeger.

Heinz Dietzel : Die Münzen Oesterreichs ab 1848 mit Lombardei und Venetien. Berlin, 1976. Vijfde druk. Prijs incl. BTW f 4,75.

Prijscatalogus in zakformaat met afbeeldingen op 2/3 grootte van alle munttypen, prijsindicaties voor de kwaliteitsklassen 'zeer fraai', 'prachtig' en 'stempelglans', gegevens omtrent muntmetalen, muntplaatsen en -tekens, jaartallenreeksen en een verwijzing naar de bekende catalogi van Craig en Yeoman. Als extra bijlage is een overzicht toegevoegd van het sinds 1762 in Oostenrijk uitgegeven papiergeld.

Paul Pennington : How to read Greek coins. Chicago, 1975. Prijs incl. BTW f 4,25.

Met dit boekje probeert de schrijver in een kort bestek de lezer de grondbeginselen van het Grieks bij te brengen, teneinde hem in gelegenheid te stellen zelf de meest frequent voorkomende opschriften op Griekse munten te kunnen lezen. Dat dit geen eenvoudige zaak is, zal de lezer weldra bemerken. De schrijver gaat uit van een bepaalde taalkundige kennis, die lang niet een ieder eigen is. Daar komt nog bij, dat de Nederlandse lezer het Engels erg goed moet beheersen, wil hij volledig begrijpen, waar de schrijver met hem heen wil. Indien aan deze beide voorwaarden is voldaan, zal de geïnteresseerde lezer er vervolgens de nodige tijd voor over moeten hebben, wil hij de 'cursus' met goed gevolg doorlopen.

MUNTENHANDEL J. MEVIUS

Oosteinde 161

Vriezenveen- 0 tel. 05499 - 1322

(ca. 10 km. van Almelo)

Munten, penningen, bankbiljetten, numismatische literatuur, albums etc.

Abonnements-service op nieuwe munten met 10% korting.

Particuliere munten- en boekenlijsten op aanvraag.

Ons adres Utrechtsestraat 33 werd per 28 mei 1976 gesloten.

Mevius & Hirschhorn

INTERNATIONAL B.V.

AMSTERDAM-1004

SARPHATISTRAAT 91

tel. 020 - 22.76.42

Groothandel in boeken, accessoires, uitgeverij.

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers, o.a. Whitman, Seaby, Pröh, etc.

Groothandels-catalogus voor handelaren op aanvraag verkrijgbaar.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amersfoort

Secretariaat : Soesterweg 269, Amersfoort, tel. 033 - 19562.

Bijeenkomsten elke 3e maandag van de maand, in de kantine van de Ned.Middenst.Bank te Amersfoort.

Amsterdam

Secretariaat : Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550 - 18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat : Bilderbeekstraat 36, Boxmeer, tel. 08855 - 1448.

Brabant

Secretariaat : Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040 - 43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd 'De Baronie')

Secretariaat : Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Groningen

Secretariaat : Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050 - 4 50 86.

Streefdata bijeenkomsten: 17 september

15 oktober

19 november

17 december

21 januari 1977

18 februari

18 maart

22 april

20 mei

Den Haag

Secretariaat : Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070 - 18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat : Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280 - 6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

A g e n d a : 15 sept. Grote onderlinge veiling. Uiteenzetting over 'De Florijn'. Voorbespreking Hobbytentoonstelling. Aanvang half 8 in 'De Tamboer'.

13 okt. Lezing mevr. Wil de Kreuk, hoofdredactrice van de Muntkoerier.

10 nov. Lezing prof. dr. H. Enno van Gelder, directeur van het Kon.Penningkabinet.

15 dec. Lezing annex veiling, verzorgd door de heer Jacq. Schulman.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat : J. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200 - 3 57 35.

Bijeenkomsten op de 1e maandag van de maand in Hotel-restaurant De Steur, Oudestraat 8 te Kampen, aanvang 20.00 uur.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat : Klavecimbellaan 2, Uden N.B., tel. 04132 - 65013.

Bijeenkomsten op de eerste maandag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw' aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing. Toegankelijk voor iedereen.

Limburg

Secretariaat : Bonnefanten Museum te Maastricht, tel. 043 - 19300.

Lisse

Secretariaat : van Speykstraat 46, Lisse - 1660, tel. 02521 - 12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7 - 8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat : Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208 - 1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat : C. Duindam, Duinweg 49 te Noordwijk a/Zee.

Bijeenkomsten iedere eerste maandag van de maand om 20.00 uur in De Rank, aan de Golfweg in Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat : Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309 - 2700.

A g e n d a : 28 sept.'76 Lezing door mej. Drs. G. v.d. Meer.

26 okt. Lezing door de heer P.J. Soetens.

30 nov. Onderlinge veiling.

25 jan.'77 Spreker nog niet bekend.

22 febr. Lezing door de heer J.C. Flohil.

Rotterdam

Secretariaat : Burgem. Lefèvre de Montignylaan 190, Rotterdam-3013, tel. 010 - 188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat : Bentheimerstraat 75, Oldenzaal, tel. 05410 - 3041.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand, in zaal 3 van de Vrijhof van de Technische Hogeschool Twente, Hengelosestraat te Enschede, aanvang 20.00 uur.

Utrecht

Secretariaat : Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030 - 931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht op de 4e woensdag in de maand, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten

Contact-adres : Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717 - 3105.

Zeeland

Secretariaat : M. Kersten, Statenlaan 152, Middelburg.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

FEDERATIE

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op ZATERDAG 20 NOVEMBER 1976.

In "De Oude Tram" naast het station te Amersfoort, om 10.00 uur.



'DE SNEEKER VLIET'

J.B. Westerhof, numismaat

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek
tel. 05150 - 7198

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

'R A T E L' Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage). (X)

Wie wil Schulmannr. 163 ruilen tegen Schulmannr. 162?

Conditioes nader te overleggen.

Dietrich Meinen, 2935 Bockhorn Hilgenholterstrasse 50, BRD
Tel. 04453 - 7451.

Advertentiekosten p. nummer f 5,00 p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 25 41 320 van T. Kuik te Kampen. Tekst zenden aan P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739.

Ieder, die een bepaalde munt zoekt, mag éénmalig een gratis 'Muntje' plaatsen.
(Dus géén aanbod, géén partijen).

Inkoop-Verkoop van munten of inruil van oude ansichtkaarten Ned. Postz. bandel 'DE VELUWE', Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift 'De Florijn'?

Stort dan f 14,00 op giro 2541320 van T. Kuik te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Gaat u verhuizen?

Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstraat 10 te Kampen, tel. 05202 - 4180.

Heeft u zich zojuist geabonneerd op 'De Florijn'?

Er zijn nog oude nummers van 1972, 1973, 1974 en 1975 verkrijgbaar tegen f 2,00 per stuk, plus portokosten.

Ruilbeurs in Borken (Dsl.) nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand.

Aanvang 20 uur in café Spanne-macher. (X)



offsetdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 — zwolle

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 070 - 881095

Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.

Maandags gesloten.

munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop - verkoop

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst



Aan serieuze verzamelaars van zowel antieke als moderne munten van de gehele wereld (ook Nederland), zenden wij op verzoek gaarne onze maandelijkse prijslijsten toe.

A. G. van der Dussen bv
Hondstraat 5
Maastricht 5001
tel: 043-15119

CORBA Int.

MUNTHANDEL

★
★

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 053 - 32 18 98

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284

020 - 292276

020 - 292286

020 - 292287



ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

i n k o o p - v e r k o o p

'n advies kost u niets

wij zenden u op aanvraag gratis onze prijslijsten



de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

november 1976

25

E. TEN KATE IZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten



Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

gaat verhuizen

zie advertentie elders in dit nummer



"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

november 1976

nr. 25

5e jaargang

de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie : P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdagen liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen : T. Kuik, Populierenstraat 10, Kampen, tel. 05202 - 4180
Postbus 39, Kampen, postgirorekening 25 41 320
abonnementsprijs f 14, — per jaar (5 nummers)

advertentietarieven:

hele pagina : per keer f 70, — of f 300, — per jaar

halve pagina : per keer f 40, — of f 175, — per jaar

kwart pagina : per keer f 25, — of f 90, — per jaar

advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand

CONCORDIA RES PARVAE CRESCUNT

Vijf jaren De Florijn; het vijftiende nummer hebt u in de hand. En dit lustrum zal wel en niet het einde zijn. Wel, omdat u De Florijn in deze vorm niet weer zult zien, en niet, omdat hij zijn voortzetting zal vinden op een hoger plan door de fusie met De Geuzenpenning.

Een heugelijke ontwikkeling, want van de aanvang af is steeds het streven geweest, zowel de contacten tussen de vele nieuwe muntverzamelaars te bevorderen, als een aanvulling te vormen op De Geuzenpenning. En dat liefst in samenwerking met De Geuzenpenning.

Reeds bij het eerste contact, in 1971, tussen de Numismatische Kringen Moneta Campensis, Twente en Oost-Nederland, welk contact is uitgegroeid tot de landelijke Federatie, heeft deze gedachte op de voorgrond gestaan als een onderdeel van het besluit om een eventueel kringblad van Moneta Campensis op groter schaal te doen verschijnen. En het is te voorzien dat, wanneer de mogelijkheden van De Geuzenpenning worden gecombineerd met de jonge levenskracht van De Florijn, de 'kleine zaken zullen groeien', zoals weleer de eendracht der Zeven Provinciën tot een Gouden Eeuw heeft geleid.

Is de blik derhalve gericht op de toekomst, toch past het bij dit bijzonder lustrum even

om te zien en een woord van welgemeende dank uit te spreken aan al degenen, die, steeds belangeloos, een bijdrage hebben geleverd aan de groei en de bloei van ons aller Florijn. En gelukkig zijn er dat teveel om op te noemen.

Drie namen echter, Korteweg, Kuik en Van der Wis, zijn zozeer aan het welslagen van De Florijn verbonden, dat ons 'Proficiat' in de allereerste plaats hun toekomt. Ook al weten wij het wel, toch is het moeilijk voorstelbaar hoeveel werk (en vaak ondankbaar en onnodig werk!) aan de redactie en de administratie was verbonden. Het behaalde succes is vooral aan hen te danken.

Wordt bij het muntverzamelen een florijn meestal verworven om zijns zelfs wil, daarbuiten is het beter als het geld dient ter besteding voor een groter goed. En hoe zal De Florijn dan beter floreren dan door op te gaan in een samenwerking, die bij het begin de scheppers reeds voor ogen stond?

Moge de wapenspreuk van de Unie ook in vreedzame zaken zijn kracht bewijzen.

Concordia res parvae crescunt.

Leve De Florijn!

C.J. Holtslag.

Voorzitter, Federatie van Numismatische Kringen in Nederland.



VERZAMELAARS VERENIGING TILBURG

INTERNATIONALE MUNTENVERZAMELAARS TILBURG

Georganiseerd door de V.V.T. in 1976 op de zondagen

26 september - 28 november

in het Restaurant Strandpark,

Beekse Bergen bij Tilburg.

Zaal open 10.00 - 17.00 uur.

ENTREE fl. 2,00

Inlichtingen:

Secr.: Mevr. E. Jussen-Bos

Jacob van Campenstraat 26, Tilburg

Tafel reservering

J. Jussen

013-676870

en

013-555447

LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ

De munten van de franse revolutie.

Inleiding

In de 18e eeuw hadden de franse koningen, zoals alle vorsten in Europa, absolute macht. Dat betekende dat de wetgevende, de rechtsprekende en de uitvoerende macht hun toebehoorden.

Zij regeerden bij de gratie Gods, zij dankten hun macht dus aan God en hun maatregelen moesten in dank aanvaard worden.

Daartegen kwamen in de tweede helft van de 18e eeuw bedenkingen.

Voltaire had scherpe kritiek op het staatsbestel en vooral op de kerk.

Montesquieu bezocht Engeland, kwam onder de invloed van het engelse systeem en was er daarna een voorstander van dat wetgevende, rechtsprekende en uitvoerende macht in verschillende handen kwamen (trias politica).



Penning van Rousseau

Rousseau schreef in 1762 'Du contrat social'. Op de keerzijde van de penning waarop u Rousseau afgebeeld ziet, staat vertaald in het Nederlands: 'de wetgevende macht behoort aan het volk en kan slechts hem behoren'. Bovendien meende hij: 'alle mensen zijn gelijk; de mens is van nature goed, de beschaving heeft hem bedorven'.

Revolutionaire gedachten dus, die in veler geest ingang vonden.

Het is de tijd van verlichting en rationalisme. Men krijgt een onbeperkt vertrouwen in het menselijk kunnen geleid door het verstand.

Er waren vorsten, zoals Frederik de Grote van Pruisen, en Catharina II van Rusland die de verlichte ideeën toepasten, maar de touwtjes zelf strak in handen hielden (verlicht despotisme).

In 1775 verklaarde Amerika zich onafhankelijk van Engeland. Daarbij verklaarde men:

'Wij achten het een onbetwistbaar feit, dat alle mensen gelijk geschapen zijn en dat zij daardoor het recht op eigen leven, vrijheid en nastreven van geluk hebben. Indien een regering dit in de weg staat, heeft een volk het recht haar te wijzigen of af te zetten'.

Deze vrijheidsoorlog was zeer populair in Frankrijk omdat men in de zevenjarige oorlog Canada en India aan Engeland had verloren.

Veel Fransen vochten samen met de Amerikanen, o.a. markies de la Fayette. De vrijwilligers hadden grote invloed in Frankrijk toen zij met hun ideeën van vrijheid terug kwamen.

Toestand in Frankrijk

Lodewijk XV (1715-1774) begon al met een grote schuld, die onder zijn regering niet minder werd. Zijn maîtresse, Madame de Pompadour, kostte de staat 36 miljoen livres. Wat was een 'livre'?

Het geldstelsel was afgeleid van het romeinse, waarin

1 libra = 20 solidus = 240 denarius

in Frankrijk:

1 livre = 20 sol = 240 deniers

1 livre (= 1 pond) was afgeleid van het Tourse gewichtssysteem, waarin 1 pond circa 494 gram was; denk aan Engeland waar het pond nog altijd aangeduid wordt met £.

1 pond zilver werd dus oorspronkelijk verdeeld in 20 sol en elke sol in 12 deniers.

Door inflatie was een livre allang geen pond meer. De hierbij afgebeelde munt, de écu, had een waarde van 6 livres, terwijl zijn gewicht slechts circa 29 gram bedraagt.



Ecu van Lodewijk XV

De tekst heeft een latijnse vorm en luidt vertaald: 'Lodewijk XV, door Gods genade Koning van Frankrijk en Navarre'.

Op de keerzijde het wapen van de Bourbons met de spreuk: 'De naam des Heren zij geheiligd'.

Het randschrift luidt: 'Domine fac salvum regem', dit betekent: 'Heer behoud de vorst'.



Ecu van Lodewijk XVI

Van Lodewijk XVI werd een overeenkomstige écu geslagen.

De monétaire organisatie in Frankrijk was goed maar wat traag.

De koning werd geadviseerd door een controleur général des finances. Er waren 32 muntthuizen, waarvan in 1789 nog 17 actief.

In de munthuizen zelf was controle op fabricage, gewicht en gehalte.

Maar er moesten ook stukken worden gezonden naar het Cour des Monnaies, waar ze op-

nieuw werden gecontroleerd.

Aanleiding tot de revolutie

De financiële toestand van Frankrijk was zoals vermeld zeer slecht: het koninklijk huis kost bijna 10% van de staatsinkomsten. Koningin Marie Antoinette wordt Madame Deficit genoemd!

Door de steun aan de Amerikaanse vrijheidsoorlog (1200 miljoen livres) wordt de toestand nog veel slechter. Het geld hiervoor was geleend tegen hoge rente tot zelfs 12% toe. De helft van de staatsinkomsten, circa 470 miljoen livres, moest worden gebruikt voor het betalen van de rente van de schulden.

Er zijn drie standen: de adel, de geestelijkheid en de bourgeoisie. Adel en geestelijkheid, die samen drievijfde van het land bezaten, hadden nagenoeg vrijdom van belasting. De derde stand of bourgeoisie, waaronder advocaten, dokters, notarissen en industriëlen moeten bijna alle belasting betalen.

De minister van financiën, Necker, ziet in dat deze toestand onhoudbaar is. Op zijn voorstel wordt de Staten Generaal die sedert 1614 niet bijeen was geweest, bijeen geroepen met het doel hierin verandering te brengen. De regering riep de derde stand met dubbele vertegenwoordiging op, omdat men van adel en geestelijkheid veel tegenstand verwachtte, immers, van hen moet de meerdere belasting komen.

De omgeving van de koning weet hem echter over te halen deze maatregel weer ongedaan te maken door de beslissing dat de drie standen afzonderlijk zullen vergaderen en dat iedere stand slechts één stem uitbrengt.

De derde stand weigert dit en roept zichzelf uit tot Nationale Vergadering. Eén van hen, Abbé Sieyès van de kathedraal van Chartres karakteriseert de toestand van de derde stand in drie vragen en drie antwoorden:

Wat is de derde stand? Alles

Wat is hij tot dusverre in onze staatsvorm geweest? Niets

Wat verlangt hij? Iets te worden.

Als de derde stand op een morgen hun vergaderzaal gesloten vindt trekt men naar de tegenoverliggende kaatsbaan en legt daar de eed af niet uit elkaar te gaan voordat een Constitutie (grondwet) is gevormd. Een grondwet legt de rechten van het volk tegenover de vorst vast.

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831

Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

Door een gerucht over het ontslag van eerste minister Necker die men voor progressief houdt komt het volk in beweging en bestormt de beruchte koninklijke gevangenis, de Bastille op 14 juli 1789.

De regering durfde de daders niet te bestraffen en daardoor werden in het land vele kastelen bestormd zodat de edelen naar het buitenland vluchtten. Lodewijk, die alle greep op de situatie verloren had kon weinig meer doen dan het gebeurde goedkeuren en liet zich zelfs het embleem van de revolutie, de driekleurige cocarde, op de hoed spelden.

De avond van de 4e augustus stond één van de edelen in de nationale vergadering op (de standen vergaderden nu samen) en stelde voor alle feodale rechten af te schaffen. Er ging daarna een golf van zelfopoffering door de vergadering waarbij de ene edelman na de andere van zijn privileges afstand deed.

Toen de koning bepaalde besluiten van de nationale vergadering niet goedkeurde en het volk erachter kwam, dat de koning erover dacht het gezagsgetrouwe 'régiment de Flandres' in te schakelen, trokken de Parijse vrouwen naar Versailles, zij namen de bakker en de bakkersvrouw, zoals men spottend de koninklijke familie noemde, mee naar Parijs terug, waarna zij praktisch als gevangenen in de Tuilerieën bleven.

De nationale vergadering vormde een Constituante (wetgevende vergadering). Maar voordat men aan de grondwet begon formuleerde men de rechten van de mens:

- De mensen zijn van nature gelijk.
- De wetgevende macht hoort aan het volk.

Als gevolg hiervan worden alle lijfstraffen en horigheid afgeschaft.

Bij decreet van 2 november 1789 kwamen alle goederen van de kerk en de gevluchte adel aan de staat. Omdat deze goederen niet in massa verkocht konden worden, gaf men assignaten uit met het land in onderpand. Men zou ze innemen naarmate de verkoop van het land vorderde, maar deze verkoop ging bijzonder slecht.

De guillotine begon zijn werk te doen. Men liet de adel, zoals men dat spottend noemde 'in de zak niezen'.

Om de uitgaven van assignaten in evenwicht te houden was het nodig munten te slaan, maar er was geen metaal. De koning gaf daarom zijn gouden en zilveren vaatwerk. De Assemblée verzocht hem echter dit niet te doen. Wel werden de kerkelijke overheden uitgenodigd het zilverwerk dat niet nodig was voor de dienst in te leveren.

Omdat er niet genoeg binnenkwam werd in oktober 1789 l'Emprunt patriotique opgericht, een nationale lening dus. Hierdoor kon er weer goud en zilver worden gemunt, maar voor het kopergeld bleef de toestand zorgwekkend.

Eind 1789 was er geen koper meer in de munthuizen. De arsenalen leenden metaal maar dit hielp niet voldoende.

Op 22 augustus 1790 vorderde de nationale vergadering de niet in gebruik zijnde klokken van kloosters en kerken. Het Comité des Monnaies weigerde medewerking: klokkenbrons is geschikt om te gieten maar niet om er munten van te slaan, daarvoor is het te bros, het scheurt bij de slag. Daarom probeerde men munten te gieten. Het succes was niet groot. Particulieren begonnen muntplaatjes te maken.

Er kwam een wet die een nieuw type munt voorschreef. Men schreef voor de zilveren munten een prijsvraag uit. Bekroond werd een ontwerp van Duvivier.

Dit toonde de beeldenaar van de koning met daaromheen 'Louis XVI roi des Français'. Het latijn was dus verdwenen.

De keerzijde was een ontwerp van Dupré: de franse genius staande voor een altaar het woord 'Constitution' graverende met een scepter. Het wijd geopende oog in de scepter symboliseert de rede.

Verder waren afgebeeld een haan als symbool van de waakzaamheid en een fasces (lic-

VEILIGHEIDSDIENST NEDERLAND

BRITSELEI 26 - ANTWERPEN
Telefoon 09 - /32 - 2 - 322486

JAN HEINSTRAAT 38 - 's-HERTOGENBOSCH
Telefoon 073 - 13 15 74



Alleen importeur van

WÖRL-ALARM

Europa's grootste speciaalbedrijf van sabotage- en storingsvrije beveiligingssystemen, met meer dan 35.000 apparaturen in bedrijf.

Toonaangevend op gebied van beveiliging

Onze beveiligingsadviseurs demonstreren op aanvraag vrijblijvend door geheel de Benelux elk gewenst beveiligingssysteem.

Eigen gespecialiseerde technische dienst, welke dag en nacht bereikbaar is.

Onze apparaturen zijn toegestaan door P.T.T., politie en verzekeringsinstanties.

INBRAAK - OVERVAL - BRANDBEVEILIGING

visueel - akoestisch - en stil alarm.

Aansluiting op eigen alarmcentrale

Uit ons leveringsprogramma:

RADAR GHz 1 9.5 GHz
RADAR GHz 2 2.4 GHz
RADAR GHz 3 S + 3 E
INFRAROED 20 HZ
ULTRA-SONIC
ELECTRONICA
GLASBREUKMELDERS
GELUIDDEFECTIE
OPTALARM
ALARM 70 B
MINI-ALARM
AUT. TEL. KIESAPPARAAT
GROOT RADAR
3 D - KAPAZITIE
RADAR R 69 S 1
QUARZ-RADAR R 69 S 3
GELDTRANSPORTTASSEN
ROOK- EN BRANDMELDERS
GASDETECTORS



3 livres van Lodewijk XVI uit het jaar 4 van de vrijheid

torenbundel) als symbool van de gewapende macht.

In de nationale vergadering ontstond een debat over de spreuk:

Sit nomen domini benedictum. Men vond het meer conform de tijd deze te vervangen door: Régne de la roi (regeren bij de wet).

Voor het kopergeld gaf men Duvivier opdracht een ontwerp te maken.

Voor de voorzijde gebruikte hij de bovenbeschreven beeldenaar. Op de keerzijde stond de fasces met de Phrygische muts, die de Jacobijnen als symbool van de vrijheid waren gaan dragen. Dit geheel stond in een krans van eiken- en lauriertakken met daaromheen de woorden: La nation la loi le roi.

Men begon een nieuwe jaartelling met als begindatum 10 augustus 1790.

De sedert die datum verstreken jaren werden aangegeven met l'An . . . de la Liberté.



12 denier van klokkenbrons uit het jaar 4 van de vrijheid

De kwestie van het klokkenbrons was nog niet opgelost. Men besloot munten van dit brons te gaan gieten. Duvivier kwam met een model. Het Comité des Monnaies verwierp

Muntenhandel GRONINGANA



A. NAP

Oude Kijk in 't Jatstraat 60

Groningen

Tel. 050 - 135858

Munten, bankbiljetten, antieke prenten en kaarten, oude ansichtkaarten, boeken op elk gebied met een speciale afdeling numismatische literatuur.

het gieten, de wet gaf immers aan de munthuizen het monopolie van de muntslag. De fabricage van muntplaatjes werd aan de particuliere industrie overgelaten in verband met het probleem van het vervoer van de klokken.

De gebroeders Monnéron kwamen het eerst op het idee Médailles à échange te maken voor de assignaten. Zij vroegen Dupré de médaille van het Pacte fédératif hiervoor te wijzigen. Om het ovaal kwam te staan, vertaald, 'vrij leven of sterven'.



Monnéron Médaille de Confiance de 5 sols

Zij lieten deze 'tokens' in Engeland slaan met behulp van de door James Watt ontwikkelde stoommachine. De nationale vergadering maakte bezwaar maar men verdedigde zich met artikel V van de rechten van de mens: alles is geoorloofd, wat niet verboden is.

Op 3 september kwam toen een verordening: Het is iedere particulier verboden munten te maken of te laten maken.

Iedereen betaalde zoveel mogelijk met assignaten. Munten werden aan de circulatie onttrokken zodra ze de openbare kassen verlaten hadden. De uitgifte van assignaten steeg in de zomer van 1792 tot 2 milliard. Er dreigden twee prijzen voor eetwaar te ontstaan in munten en in assignaten.

In juni 1791 vluchtte Lodewijk XVI naar het leger aan de grens. Hij werd echter bij Varennes herkend en naar Parijs teruggevoerd. Het aftreden van de koning werd geëist. Zover kwam het echter nog niet.

Lodewijk was wel gedwongen de eed op de inmiddels klaargekomen grondwet af te leggen, waarmee de periode van de constitutionele monarchie begint (1791-1792).



*Penning, geslagen naar aanleiding van de eed op de grondwet door Lodewijk XVI
tekst: aan de wil van het volk valt niet te twijfelen, ik aanvaard de grondwet*

Buiten Frankrijk begon men verbreiding van de vrijheidsideeën te vrezen. Er ontstond een oorlog: Frankrijk tegen Oostenrijk en Pruisen.

Lodewijk XVI hoopte op een nederlaag. Eerst leek het daarop, maar het revolutionaire plebs zoals men de revolutionairen in het buitenland noemde, wonnen bij Valmy (sep-

tember 1792) door hun enthousiasme. Goethe zei tegen duitse officieren: 'Von hier und heute geht eine neue Epoche der Weltgeschichte aus; und ihr könnt sagen, ihr seid dabei gewesen'.

Het franse volk vermoedde terecht, dat de koning met de vijand heulde. Het bezette de Tuilerieën. De koning werd geschorst en gevangen gezet in de Temple.

De revolutie ging gepaard met een andere mode. De kniebroek werd vervangen door de lange broek die we nu nog dragen. De revolutionairen werden daarom sans-culotten genoemd. De pruiken maakten plaats voor het korte haar (zie de munten van Napoleon).

Iets dergelijks zagen we ook in onze tijd: de nozem, die hun onbestemd gevoel van onbehagen met onze maatschappij demonstreerden, werden gevolgd door de provo's en kabouters met duidelijk gerichte maatschappijkritiek. Ook zij demonstreerden hun 'anders zijn' met andere kleding en andere haardracht. Ook het taalgebruik vertoonde in beide gevallen veranderingen.

Er was een enorm enthousiasme, men ging een nieuwe, betere wereld bouwen die tot stand zou komen door met verstand te werk te gaan.

De Marseillaise ontstond: *Allons enfants de la patrie, le jour de gloire est arrivé* . . . De overwinning op al het verkeerde en domme.

Men wilde de vrijheid aan andere volkeren brengen. Zo rukten in 1795 de franse legers onder Pichegru en Daendels over de bevroren rivieren ons land binnen. Willem V vlucht, de patriotten dansten om de vrijheidsboom: vrijheid, gelijkheid en broederschap. Het bestaande systeem zakte geruisloos als een kaartenhuis ineen.

Patriottische stadsbesturen verbieden het dragen van oranje en zelfs wordt ergens gesteld dat oranje wortels peentjes moeten heten en prinsesseboontjes slaboontjes.

Op de westfriesse munt wordt het tafeltje met het boek waarop de nederlandse maagd steunt onder franse invloed met een guirlande versierd.



détail van een gulden Westfriesland (vergroot) détail 3 guldenstuk Holland (vergroot)

Bij het sluiten van de vrede staat de Bataafse Republiek vrije doorvaart over de Schelde toe en belooft 25000 man franse troepen te onderhouden. Als deze troepen echter steeds weer door nieuwe in lommen geklede worden vervangen ontstaat het liedje:

Hop Marianneke, stroop in 't kanneke
Laat de poppekens dansen
Eertijds was de Prins (Pruis) in 't land
En nu die kale Fransen.

en

Toen Willem regeerde die boze guît
Kochten we brood voor drie en een duit
En onder de schelmse municipalen
Moesten we zes en een oortje betalen
Doch nu we vrije Bataven heten
Moeten we soep à la maigre eten

Terug naar het Frankrijk van 1792.

Er worden verkiezingen gehouden. De wetgevende vergadering werd vervangen door de Nationale Conventie.

Nationale Conventie

In deze Conventie zaten geen koningsgezinden. Het eerste besluit dat men nam op 22 september 1792, 9 uur 18 minuten 30 seconden luidde:

Frankrijk wordt een Republiek (men besepte, dat men geschiedenis maakte!).

De burger geworden koning citoyen Louis Capet werd voor de Assemblée gedaagd beschuldigd van hoogverraad. Hij werd veroordeeld en in januari 1793 moest ook hij in de zak kiezen.

In Lyon bleef men met de beeldenaar van Lodewijk XVI munten, daar de Conventie verzuimd had wijziging van de muntstempels voor te schrijven en het levensgevaarlijk leek van de bestaande regels af te wijken!

Terwijl de uitgifte van assignaten en munten in klokkenbrons in versneld tempo doorging werden pas op 5 februari 1793 nieuwe munttypes gedecreteerd voor de gouden en zilveren munten (de republiek was al in september 1792 uitgeroepen).

De beeldenaar van Lodewijk XVI werd vervangen door een krans eikentakken met daaromheen 'République Française'. De Génie de la France op de keerzijde bleef. Wel verdween uit het randschrift: 'le roi'.



Munt van Six Livres na het afzetten van Lodewijk XVI

Opnieuw werd de jaartelling gewijzigd. Men begon nu op de datum van het uitroepen van de republiek (22 september 1792).

Zo zijn er uit 1793 munten met de beeldenaar van Lodewijk XVI en datering 'het jaar 5 van de vrijheid' en daarnaast munten met eikenkrans en datering 'het jaar II'. Dit laatste slaat dus op het 2e jaar van de republiek.

Voor de koperen munten koos men een ontwerp van Dupré met tafel en balans. Op het vlak van de tafel staat gebeiteld: 'alle mensen zijn gelijk voor de wet'.



Holland; 1/2 Driegulden; afslag in goud: UITERST ZELDZAAM

De grootste kollektie munten bijeengebracht in een unieke katalogus.

De kollektie Provinciale en Koninkrijksmunten van de NMB is de grootste kollektie in Nederland en omvat ondermeer tal van interessante en zeldzame exemplaren in kwaliteiten tot „Proof” en „Fleur de Coin”. Een toonaangevende kollektie, waarin uiteraard ook alle „gewone” munten zijn vertegenwoordigd, opgebouwd door ervaren experts. Een kollektie bovendien, waar de Nederlandsche Middenstandsbank achter staat.

Geïnteresseerden kunnen de nieuwe katalogus, die uniek te noemen is (450 afb./4400 nrs), verkrijgen door middel van een aanvraagformulier dat klaarligt bij elk NMB-kantoor.

Ook rechtstreeks te bestellen bij de NMB, Afdeling Numismatiek, Postbus 1800, Amsterdam.

NMB

NEDERLANDSCHE
MIDDENSTANDBANK

De NMB denkt met u mee. Probeer 't.



1 Sol met tafel en balans

Het zal u opvallen, dat het 'Fraternité' nog ontbreekt. Ook zien we 'république française' in plaats van 'française'. Boven de tafel als symbool van de Rede: het oog.

Onder leiding van Robespierre nam de Conventie op 24-8-1793 een decreet aan, waarbij het decimale muntstelsel werd ingevoerd.

Het livre zal worden verdeeld in 10 décimes en elke décime in 10 centimes, de munt waar onze cent zijn naam aan dankt.

Een décime zou éénhonderdste kilogram wegen.

Frankrijk was niet het eerste land dat op het tientallig stelsel overging. In Amerika had Jefferson in 1785 al een voorstel hiertoe gedaan en in 1792 werd de dollar in 100 cent verdeeld.

Het zojuist ingevoerde type met tafel en balans moest dus weer verdwijnen. 12 September 1793 werd besloten tot aanmaak van stukken van 5 décimes.



Het 'Robespierre stuk' van 5 décimes

Op dit zogenaamde Robespierre-stuk zien we op de ene zijde de Natuur die de trekken vertoont van de egyptische godin Isis. Uit haar borst spuit het water van de wedergeboorte in een bekken. De president van de conventie geeft een citoyen van dit water te drinken. De afgebeelde fontein stond op de Place de la Bastille. Op de andere zijde van de munt stond de waarde en 'République Française'. Française was namelijk volkstaal, een aanpassing aan de gewijzigde machtsverhoudingen lag voor de hand. Het randschrift van deze munt is 'Liberté-Égalité-Indivisibilité'. Ook hier dus nog geen 'Fraternité'.

De muntwetten gingen slechts over koper; goud en zilver werd niet gemunt.

Op 8 oktober 1793 werd over de gouden en zilveren munten beslist dat de eenheid van deze munten 0,01 kg zou wegen, de zilveren munt zou Républiqueine heten en de gouden Franc d'or. Op de munten moest vermeld worden; 'Le peuple seul est souverain'. Dit decreet werd niet uitgevoerd.

In het voorjaar van 1795 had men voor 20 milliard aan assignaten uitgegeven.



Assignaat

Op 28 Thermidor III (15 aug. 1795; ook de maanden hebben nieuwe namen) werd besloten dat de munteenheid voortaan Franc zou heten.

1 Franc = 10 décimes = 100 centimes.

De zilveren franc zou 5 gram wegen en 4,5 gram zilver bevatten.

De franc was al door Jean le Bon in 1360 ingevoerd toen hij vrij kwam uit engelse gevangenschap. Na 1643 was deze munt echter in onbruik geraakt. De naam franc (= vrij) klonk goed in revolutionaire oren.

Van de vele ontwerpen werd slechts het zilveren 5 francs stuk geslagen naar een ontwerp van Dupré: Hercules tussen Liberté en Égalité met als tekst 'Union et Force'. Dit ontwerp komt in de franse numismatiek met onregelmatige tussenpozen tot in onze tijd terug.

In februari 1794 had men alle munthuizen behalve Parijs gesloten.

Deze centralisatie was voorbarig. Door transportmoeilijkheden en overvallen op geldtransporten was men in oktober 1795 gedwongen de munthuizen te heropenen.

De verwarring in het land werd hoe langer hoe groter. De revolutie kon niet tot stilstand

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Prins Mauritslaan 109 - Beek (Limburg). Telefoon 04402 - 28 13

PRIJSLIJST OP AANVRAAG GRATIS



munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken
leverancier muntenalbums, muntenbladen, muntenhouders



Het 5 francstuk ontworpen door Dupré uit het jaar 6 5 francstuk uit het jaar 1874

worden gebracht. De guillotine draaide op volle toeren. Een schouwspel, dat door de Parijzenaars op de tribunes werd gevolgd. Danton stelde voor de terreur te stoppen. Robespierre stuurde hem naar de guillotine. Iedereen was bang voor iedereen. Na een verwoed debat in de conventie werd Robespierre zelf gegrepen en naar het schavot gebracht. De terreur verminderde.

Directoire 1795 - 1799

Het Directoire dat nu aan de macht kwam was een stap terug. Het census-kiesrecht werd ingevoerd, dat wil zeggen, dat het stemrecht afhing van het vermogen. Er waren nog andere veranderingen: een jong generaal beloofde zijn soldaten een rijk, vruchtbaar land over de Alpen. Het 'wij brengen de vrijheid' was voorbij.

De generaal won op slag, zijn soldaten verrijkten zich in Italië, de veteranen gaven de bijnaam 'le petit caporal' aan hun generaal Buonaparte.

Men besloot met assignaten te stoppen, maar gaf eerst een enorme hoeveelheid uit. Het aantal steeg tot 30, zelfs tot 40 milliard.

Men beloofde de stempels in het openbaar te vernietigen.

Het leek echter onmogelijk zich van de assignaten te ontdoen, men had geen vertrouwen in nieuw geld. De wetgever dwong niet langer assignaten aan te nemen. De koperen munten van 1 en 2 décimes en 1, 2 en 5 centimes droegen het symbool van de Vrijheid (Marianne) met daaromheen 'République Française'.



Un décime

Omdat de intrinsieke waarde van vele koperen munten lager was dan vastgesteld, moest de er op vermelde waarde tot de helft worden verlaagd. Daartoe werden deze munten deels versmolten, deels opnieuw geslagen. Hierbij bleef vaak een deel van de oude afbeelding zichtbaar.

Een medewerker van de Parijse munt kwam op het wegslijpen van de 2 en de 's' van de '2 décimes'-stukken. Na oefening kon 1 man 17000 stuks slijpen per dag en een ander 42.000 maal 'UN' inslaan. Op deze manier kon men het vertrouwen in de op de munten

vermelde waarde behouden.



2 Décimes gewijzigd in Un décime

Begin 1797 werd de geforceerde koers van de assignaten verlaten, zij hadden toen 99,966% van hun waarde verloren. De staatsschuld moest getiërceerd worden. Het land werd van alle kanten aangevallen door Engeland, Oostenrijk, Rusland en Duitse vorsten. De strijd verliep niet gunstig. Bij verkiezingen kwamen steeds meer mensen naar voren die voor herstel van de monarchie waren. De republiek kon zich slechts door herhaalde staatsgrepen staande houden.

Hiervan maakte generaal Bonaparte gebruik. Hij verliet zijn troepen in Egypte en deed op 18 Brumaire VIII (1799) een staatsgreep, waarna hij zich met twee collega's het staatsbestuur liet opdragen.

Het Consulaat - 1799 - 1802

Het consulaat is een driemanschap met Bonaparte als eerste consul.

Hij stelde snel orde op zaken, ontwierp een staatsregeling die door het volk bekrachtigd werd en een burgerlijk wetboek (Code Civil), dat later door veel volken werd overgenomen.

Door het teruggekomen vertrouwen kwamen de oude munten weer te voorschijn.

Voor de aan de dag gekomen livres was een koers nodig. Nadat ze eerst iets hoger gesteld waren, werd in 1810 de livre gelijk aan de franc van 28 Thermidor III met een gewicht van 5 gram en een gehalte van 0,9.

Door de assignaten was het papiergeld in discrediet, daarom werd besloten tot de aanmaak van munten:

gouden munten van 40 en 20 francs en zilveren munten van 5, 2, 1, 1/2, 1/4 franc.



5 Franc van Napoleon als Premier Consul

Het klokkenbrons werd verlaten: koperen munten van 2, 3 en 5 centime.

1 Centime was niet nodig, immers $3 - 2 = 1$ centime!

Als randschrift werd gekozen: 'Dieu protège la France' (God behoeft Frankrijk), in plaats

van 'Liberté Égalité Fraternité'.

De godsdienstige spreuken kwamen dus weer terug.

In 1803 bezocht Bonaparte de munt van Parijs en benoemde Tiolier tot graveur in plaats van Dupré.

In 1802 werd Bonaparte benoemd tot Consul voor het leven.



Napoléon Empereur de la République

In 1804 laat hij zich de titel van 'Empereur' aanbieden, maar de republiek bleef gehandhaafd, want men riep het keizerrijk niet uit als een staatsvorm, men verklaarde slechts, dat het opperbestuur van de republiek was toevertrouwd aan een 'Empereur', zoals vroeger bij de Romeinen aan een 'Imperator'.

Op 1 januari 1806 werd de republikeinse kalender afgeschaft.

Op 5 augustus 1807 werd besloten, dat de beeldenaar van een lauwerkrans zou worden voorzien, zoals dat ook bij de Romeinse imperatores gebeurde om hun overwinningen te eren. Uit de munten is duidelijk te zien hoe Napoleon zich de romeinse keizers ten voorbeeld stelde.



Denarius van Keizer Augustus 2 x ware grootte

*5 Francstuk van Napoleon
Empire Français*

Empire Français, 1809 - 1815

Van 1 januari 1809 af werd op de munt het 'République Française' vervangen door 'Empire Français'.

In 1810 trouwde hij de dochter van de Oostenrijkse keizer, Marie-Louise.

Zijn broers werden koning in de landen aan de grenzen:

Lodewijk in Holland, Jérôme in Westfalen, Joseph in Spanje en zijn zwager Joachim Murat in Napels.

In 1812 kwam de nederlaag met de tocht naar Rusland. De geallieerden vielen binnen, Straatsburg en Antwerpen hielden stand, slaan noodmunten eerst met de 'N' van Napole-

Lodewijk Napoleon
Koning van Holland



Joseph Napoleon
Koning van Spanje



Jérôme (Hieronymus)
Napoleon
Koning van Westfalen



Gioacchino (Joachim) Napoleon
Koning van Napels en Sicilië



on maar na diens nederlaag met een 'L' voor de onmiddellijk uit Engeland toegesnelde broer van Lodewijk XVI.



Noodmunten op naam van Napoleon
van de stad Antwerpen



Noodmunten op naam van Lodewijk
van de stad Antwerpen



Restauratie 1815 - 1848

3 Mei 1814 deed Lodewijk XVIII zijn intree in Parijs.

In zijn eerste toespraak zegt hij 'François' in plaats van 'Français'.

Hij moest zich nog wel aanpassen!

Op de munt werd ook de pruik 'gerestaureerd'. Het ontwerp is van Tiolier, die gehandhaafd bleef.

Als randschrift kwam weer: 'Domine salvum fac regem' (Heer behoud de vorst). Maar de oude latijnse legende kwam niet terug, dit werd eenvoudig: Louis XVIII roi de France.



5 Franc van Lodewijk XVIII



Gedurende de 100 dagen werden in Londen, in opdracht van de Engelse koning, gouden 20 francstukken van Lodewijk XVIII geslagen. Ze werden o.a. gebruikt om de troepen van Wellington te betalen.

Toen Napoleon op St. Helena zat keerde de rust terug in Europa.

Lodewijk XVIII was gematigd, maar zijn regering minder. Ney werd gefusilleerd, de adelaar moest uit de dierkundeboeken verdwijnen.

Voor de nieuwe franse munten werd weer een prijsvraag uitgeschreven. Deze werd gewonnen door Michaut, dezelfde die ook voor onze Koning Willem I de beeldenaar ontwierp.

Na alle hevige ontladingen leverde de revolutie toch vele blijvende verbeteringen:

- het feodale stelsel verdwijnt en daarmee de voorrechten van adel en geestelijkheid
- gelijkheid van alle burgers voor de wet
- een beter belastingstelsel
- invoering van het decimale stelsel voor maten en munten.

J. Koning

MUNTHANDEL HABETS

Munten
Penningen
Medailles

Mauritslaan 61 - 63
Geleen
Telefoon 04494 - 47810

Boeken
Catalogi
Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.
Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

SPOTMUNTEN EN SPOTPENNINGEN OP NAPOLEON III

U zult ongetwijfeld de hieronder afgebeelde gulden kennen. In mei 1940 hebben de Duitsers, door bij Ypenburg en Valkenburg neergelaten parachutisten, geprobeerd de Nederlandse regering in Den Haag in handen te krijgen. Op advies van de regering is Koningin Wilhelmina op 13 mei uitgeweken naar Londen. Gedurende de oorlog werden naar aanleiding van deze gebeurtenis door het verzet Nederlandse guldens zó bewerkt, dat de beelde-naar van Koningin Wilhelmina werd voorzien van een helm, terwijl het omschrift werd gewijzigd in: WILHELMINA IN LONDEN. Deze munten werden verkocht met het doel het Nederlandse verzet tegen de Duitse invallers te versterken. Men zegt, dat Koningin Wilhelmina voor deze munten weinig waardering had: op munten mag niet gegraveerd worden!



*Gulden van Koningin
Wilhelmina uit 1940*

Een eerder geval van graveringen op munten kwam voor in Frankrijk na de nederlaag van Napoleon III tegen Pruisen bij Sedan in 1870. De bedoeling was geheel anders dan in het Nederlandse geval, het ging hier om bespottung van Napoleon III. Ter verduidelijking volgt een overzicht van de aanleiding tot en het verloop van de oorlog van 1870 tussen Frankrijk en Pruisen.

In 1848 werd de Franse koning Louis Philippe bij de februari-staking verdreven en Frankrijk vormde zijn tweede republiek.

Louis Napoleon, de zoon van Lodewijk Napoleon die van 1806 - 1810 koning van Holland was, slaagde erin, zich tot president te laten benoemen en zich op 2 december 1852 tot keizer te laten uitroepen. Nog dezelfde dag gaf hij opdracht de franse munten te laten voorzien van de rondschriften: NAPOLEON III EMPEREUR en EMPIRE FRANÇAIS. Omdat de Europese koningsdochters weinig neiging toonden met hem te trouwen, trouwde hij met een adellijke Spaanse schone Eugénie (die overigens haar liefdesbrieven liet opstellen door de schrijver Prosper Mérimée).



10 Centimes van Napoleon III

Tegen 1870 was de ster van Napoleon III in Frankrijk dalende o.a. door het Mexicaanse avontuur. Bovendien werd Napoleon III geplaagd door een ernstige ziekte en daarom sloot BISMARCK, bondskanselier van het snel groeiende Pruisen, dat het moment voor een aanval op Frankrijk gekomen was, temeer daar Frankrijk door Bismarck's slimme politiek, niet op steun van bondgenoten kon rekenen.

Het feitelijk conflict laaide op over de kandidatuur voor de vacante Spaanse troon, waarvoor op aandrang van Bismarck een prins van de Hohenzollern's met tegenzin kandidaat stond. Frankrijk, nerveus geworden door de groei van Pruisen, eiste de intrekking van de

MUNTENHANDEL J. MEVIUS

Oosteinde 161

Vriezenveen

tel. 05499 - 1322

(ca. 10 km. van Almelo)

Munten, penningen, bankbiljetten, numismatische literatuur, albums etc.

Abonnements-service op nieuwe munten met 10% korting.

Particuliere munten- en boekenlijsten op aanvraag.

Ons adres Utrechtsestraat 33 werd per 28 mei 1976 gesloten.

Mevius & Hirschhorn

INTERNATIONAL B.V.

AMSTERDAM-1004

SARPHATISTRAAT 91

tel. 020 - 22.76.42

Groothandel in boeken, accessoires, uitgeverij.

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers, o.a. Whitman, Seaby, Pröh, etc.

Groothandels-catalogus voor handelaren op aanvraag verkrijgbaar.

kandidatuur. De Pruisische koning Wilhelm I stemde erin toe om zijn verwant te vragen zich terug te trekken, waardoor Frankrijk's voornaamste doel werd bereikt. Maar bepaalde kringen in de regering - niet de keizer zelf - waren uit op een schitterender diplomatieke triomf om het kwijnende prestige van de keizer op te vijzelen. Daarom werd nog de eis gesteld, dat Pruisen in geen enkele omstandigheid ooit zijn kandidatuur opnieuw mocht stellen. Wilhelm, die het geval als geëindigd beschouwde, vond het onnodig de Franse ambassadeur opnieuw te spreken en hij deelde zijn besluit in een, als het Emser telegram bekende, bericht aan Bismarck mee. Voordat hij het bericht publiceerde, veranderde Bismarck het enigszins, waardoor de indruk ontstond, dat Wilhelm opzettelijk weigerde de Franse ambassadeur te spreken, met de uitdrukkelijke bedoeling Frankrijk te beledigen. Woedende reacties in de Parijse kranten en een ogenblikkelijke oorlogskoorts - een noodlottig gemakkelijk op te wekken zaak - beheerste de regering.

Benadrukt moet worden dat Napoleon niet het algemene Franse vertrouwen deelde en evenmin de fatale verblindheid van de commandant die zei, dat er 'zelfs geen knoop van een slobkous ontbrak'.

Maar de zieke man gaf toe aan de wil van keizerin Eugénie, die zich verlustigde in het vooruitzicht van het conflict en trots pochte: 'dit is mijn oorlog'.

De desillusie zou snel komen. Na enkele kleine successen viel een goed uitgerust en getraind Pruisisch leger Elzas en Lotharingen binnen. Enkele zware gevechten waren voldoende om het voornaamste deel van het Franse leger in Metz in te sluiten.

De ontmoedigde en angstige keizer stelde voor om met de rest van de hoofdmacht naar Parijs terug te trekken. Een dergelijke beslissing zou de strijd hebben verlengd en zou Frankrijk de kans hebben gegeven nieuwe soldaten in de strijd te betrekken.

Maar Eugénie en haar adviseurs konden de vernedering niet dulden en verboden deze stap, er de keizer van overtuigend dat hij zijn troon zou verliezen als hij terugtrok.

Zo trok de geplaagde keizer, die nu weinig controle meer had over zijn troepen, tegen eigen bedoelingen in, op om Metz te ontzetten. Hij raakte in een ongunstige positie en was getuige van de verpletterende nederlaag van zijn leger bij Sedan.

Op de derde september arriveerde in Parijs het dramatische bericht: 'het leger van Chalons heeft zich overgegeven; ik zelf ben een gevangene. Napoleon'.

Binnen een dag was de menigte de Assemblée binnengedrongen met kreten als 'Weg met het Keizerrijk!' en Gambetta, een vurige, jonge politicus, die zich al onderscheiden had door zijn gedurfde oppositie tegen Napoleon, had de nieuwe Republiek uitgeroepen - de Derde in de Franse geschiedenis.

Bismarck's doel was bereikt: in 1871 werd door de verzamelde Duitse vorsten het nieuwe Duitse Keizerrijk onder keizer Wilhelm I, koning van Pruisen, uitgeroepen in de spiegelgalerij te Versailles.



50 Centimes van Napoleon III(Sedan) 10 Centimes van Napoleon III(gegraveerde helm)

U ziet hierboven afgebeeld een zilveren 50 centime stuk waarop dwars over het hoofd van Napoleon III gestempeld staat: Sedan.

Daarnaast een koperen 10 centime stuk waarop door graveren Napoleon III voorzien is

van een Pruisische helm, de 'Pickelhaube'.

De laatste foto's tonen afbeeldingen van geslagen koperen spotpenningen, waarop de volgende teksten voorkomen: Napoleon III le petit (de kleine).

N'ayant pas le courage de mourir à la tête de mon armée, je demande une cachette au Roi de Prusse (daar ik de moed niet heb te sterven aan het hoofd van mijn leger, vraag ik aan de koning van Pruisen een plek om mij te verbergen).

Vampire de la France Sedan 2 Sept. 1870 (i.p.v. Empire français).

Du plus grand des Empereurs voilà tout ce qu'il reste
(dit is alles wat is overgebleven van de grootste aller keizers).



Spotpenningen van Napoleon III

J. Koning

**49 abonnees hebben hun abonnementsgeld voor
1976 nog steeds niet betaald !**

Wij willen hen hier niet met name noemen (doch men zou dat bijna doen).

Het zijn 36 Nederlanders, 11 Belgen, 1 Duitser en 1 Fransman.

Betaal s.v.p. Uw abonnementsgeld voor 1976 alsnog !

Maakt U even f 14, — over op giro 25.41.320 van T. Kuik te Kampen.

De Florijn 'draait' zonder winst, doch kan niet buiten Uw bijdrage!

Abonneren op het nieuwe tijdschrift ?

U hoeft niets te doen, want U wordt automatisch als abonnee overgeschreven.

UITSLAG PRIJSVRAAG NAAM NIEUWE TIJDSCHRIFT

Juryrapport

Op de prijsvraag voor een naam van het per 1 januari uit te geven nieuwe tijdschrift op numismatisch gebied zijn 97 brieven binnengekomen die tezamen 167 voorstellen bevatten. De jury was niet alleen verrast door het grote aantal inzendingen, maar heeft ook met genoegen veel vindingrijke, weloverwogen en zelfs geestige ideeën aangetroffen.

Bij de keuze heeft de jury zich laten leiden door twee criteria:

de naam dient enerzijds suggestief en gemakkelijk hanteerbaar te zijn, anderzijds tot uitdrukking te brengen dat het blad zich zowel tot muntverzamelaars als tot penningliefhebbers zal richten. Op grond hiervan heeft zij talrijke voorstellen terzijde moeten leggen die te weinig pregnant waren, niet algemeen begrijpelijk of te eenzijdig gericht op munten of penningen. Tenslotte heeft zij gekozen voor de naam: DE BEELDENAAR, met ondertitel MUNT- EN PENNINGKUNDIG NIEUWS.

Het woord beeldenaar dat in de eerste plaats de voorstelling die zowel op munten als op penningen voorkomt aanduidt, in het bijzonder, maar niet uitsluitend de daarop veelal voorkomende kop, en bovendien de naam is van oude geïllustreerde munttarieven, voldoet goed aan de beide gestelde eisen, mits voorzien van een duidelijke ondertitel.

Dit voorstel is gedaan door twee inzenders, die dan ook de eerste prijs zullen delen. Het bleken te zijn: Mv. Christina Nijland, Marie Koenenlaan 105, Tilburg en K.A. Soudijn, Basielhof 71, Oosterhout. Ook verschillende andere inzenders hebben de naam De Beeldenaar voorgesteld, maar hetzij met een minder geschikte ondertitel, hetzij zonder ondertitel wat niet voldoende de strekking van het blad tot uitdrukking brengt.

De jury heeft lang stilgestaan bij de door diverse inzenders geopperde naam MUNT EN PENNING, die ook goed aan de gestelde criteria voldoet, maar tenslotte werd afgewezen als te weinig sprekend om als visitekaartje voor een tijdschrift te dienen. Zij wenst echter de tweede en derde prijs gezamenlijk toe te kennen aan de vijf inzenders die deze titel hebben voorgesteld. Dit bleken te zijn: E.L. Denijs, Brink 4, Noordwijkerhout; J.H.J.M. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle; G.Th. Renkens, Louis Regiusstraat 38, Weert; H. Welling, Vicarieweg 13, Vaassen; M.A. van der Wijst, Nederlandlaan 1, Heerlen.

Ook anderen stuurden dezelfde naam in, maar dan voorzien van een in dit geval overbodige ondertitel; enkele brieven met hetzelfde voorstel konden niet voor een prijs in aanmerking komen, omdat niet voldaan was aan de voorwaarde dat de naam van de inzender in een gesloten couvert moest worden toegevoegd.

Amsterdam, 27 september 1976

A.N. Zadoks-Josephus Jitta
D.H. Couvée
H. Enno van Gelder
J. Koning

TEN AFSCHIED

In januari 1972 verscheen het eerste nummer van De Florijn, Nederlands tijdschrift voor muntenverzamelaars, uitgave van de Federatie van Numismatische Kringen. Het leerde ons, dat de eigenlijke geboortedatum van het nieuwe tijdschrift 6 november 1971 was en dat de heren P.C. Korteweg en T. Kuik de mannen achter de schermen waren.

Thans zijn wij 5 jaar verder en heeft De Florijn zijn bestaansrecht volledig bewezen. Toch ligt het laatste nummer voor U.

Er is alle reden om De Florijn, zijn initiatiefnemers en degenen die hem maakten, erkentelijk te zijn voor wat zij tot stand hebben gebracht.

Het zal hun vele uren vrije tijd en wellicht wat grijze haren hebben gekost.

Vele verzamelaars van munten en penningen hebben zij veel nuttige en actuele informatie verschaft.

Met De Geuzenpenning gaat het blad nu op in een breder opgezet tijdschrift voor numismatiek.

Naast dankbaarheid voor 5 jaar numismatische publiciteit moet uiting worden gegeven aan de hoop dat deze fusie leidt tot een even succesvol tijdschrift in de wereld van munten en penningen.

P.W. Meijer,
voorzitter Koninklijk Genootschap
voor Munt- en Penningkunde.

TEN GELEIDE BIJ EEN FUSIE

Toen nr. 1 van 'De Florijn' onder de ogen van haar lezers kwam, begin januari 1972, kregen deze op bladzijde 1 daarvan een 'Ten geleide' te lezen. Een 'Ten geleide' bij de geboorte en verdere levensweg van een numismatisch tijdschrift dat o.m. als doel medekreeg om op niet-commerciële grondslag de belangen van de numismatiek en de numismatische verzamelaars te dienen.

Op de vraag in hoeverre deze doelstelling werd verwezenlijkt, kunnen wij, als redactie, moeilijk zelf een oordeel geven. Het antwoord wordt dus aan andere - terzake kundige - personen overgelaten. Zeker is dat U nu nummer 25 van 'De Florijn' onder ogen hebt en dat dit tijdschrift, met haar 5 nummers per jaar, dus 5 jaren heeft bestaan. In dit tijdsbestek werd een aantal van plus minus 1000 betalende abonnees bereikt, volgens ons door nummeringssysteem. Een redelijk resultaat, lijkt ons, verkregen door belangeloze vrijetijds werkzaamheid van op het gebied van het 'runnen' van een tijdschrift vrijwel geheel onervaren amateurs.

Gedurende deze 5 jaren bestond een goede - zij het niet erg intensieve - relatie met 'De Geuzenpenning', een 4 keer per jaar verschijnend tijdschrift, zich bewegend zowel op het gebied van de numismatiek, als op het terrein van de penningkunst. Dit tijdschrift was een uitgave van twee instellingen, te weten het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde en de Vereniging voor Penningkunst.

'De Florijn' was bedoeld te zijn één der activiteiten van de Federatie van Numismatische kringen in Nederland, een instelling welke in feite niet verder kwam dan wat wel werd ge-

noemd een vriendenkring van de in de numismatiek geïnteresseerde personen, zonder enige rechtsgrond. Hopelijk komt er binnenkort toch meer 'lijn' in deze Federatie, mogelijk in min of meer nauw contact met het Koninklijk Genootschap voornoemd.

Per 1 januari 1977 zullen beide voornoemde tijdschriften, dus zowel 'De Geuzenpenning' als 'De Florijn', opgeheven zijn. Opgeheven om op deze datum te worden herboren in de vorm van één tijdschrift, op deze plaats voor het gemak te noemen 'Geuzeflorijn', doch waarvan de echte naam op dit moment nog niet bekend is. De Redactie zal bestaan uit vertegenwoordigers van resp. het Kon. Genootschap, de Vereniging voor Penningkunst en de Federatie, alle drie eerdergenoemd. Een bundeling van krachten dus, ten voordele van het nieuwe tijdschrift en daarmee ten voordele van de Numismatiek en de Penningkunst, alsmede de respectievelijke verzamelaars. Hiermede wordt aldus bereikt datgene wat destijds de oprichters van 'De Florijn' voor ogen stond als doelstelling, doch toen - nòg - niet kon worden verwezenlijkt. Reden waarom 'De Florijn' in het leven werd geroepen.

Vandaar dus het hierboven vermeldde 'Ten geleide bij een fusie'. De redactie van 'De Florijn' hoopt hartelijk dat het uit deze fusie te voorschijn komende tijdschrift een v e r d i e n d lang leven zal krijgen. Verdiend door een juiste taakopvatting van haar redactie en een juiste waardering van een ieder op wiens weg het ligt deze te geven.

Van de 'De Florijn'-redactie besloten twee personen om - gegronde - gezondheidsredenen, geen zitting te nemen in de nieuwe redactie. Als initiatiefnemers van 'De Florijn' menen zij, althans voorlopig, het werk verbonden aan het nieuwe tijdschrift aan anderen te mogen overlaten. Aan het tot stand komen van de fusie hebben zij intensief meegewerkt.

Tenslotte een dankwoord - zeer welgemeend - van de 'De Florijn'-redactie aan het adres van velen. Namen noemen kan niet, want de lijst zou te lang worden. Bedoeld worden de schrijvers van artikelen en van andere copy, de abonnees, de adverteerders en de vele anderen die door hun daadwerkelijke medewerking of sympathie het ons mogelijk maakten om onze 'De Florijn' gedurende vijf jaren te 'runnen'. De wetenschap dat dit tijdschrift voor velen van betekenis was, geeft ons toch een gevoel van voldoening.

T.Kuik.

JACQUES SCHULMAN B.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

(Ingezonden brief)

BIJ HET AFSCHIED

In het communiqué, in het septembernummer van 'De Florijn' is de verschijning per januari a.s. van een nieuw tijdschrift voor de munt- en penningkunde aangekondigd. 'De Geuzenpenning' en 'De Florijn' zullen dan niet meer verschijnen. Dat is enerzijds te betreuren, doch anderzijds is het een gelukkige zaak dat het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde, de Federatie van Numismatische kringen in Nederland en de Vereniging voor Penningkunst hun publicaties gaan bundelen en dat de redacties van beide tijdschriften elkaar hebben gevonden.

'De Geuzenpenning' heeft de leeftijd van een kwart eeuw ruimschoots gehaald, 'De Florijn' heeft het gelaten bij vijf jaren. Bij deze laatste constatering is het goed even stil te staan.

Hoewel de wens van de voorzitter van 'Moneta Campensis', vermeld in het eerste nummer van 'De Florijn', te weten het vieren van de verjaardag van 'De Florijn' tot in lengte van jaren, niet geheel in vervulling gaat, is de hoop dat dit blad zal bijdragen tot de bloei van de numismatiek in het Nederlandse taalgebied, waarvan de voorzitter van het Koninklijk Genootschap in hetzelfde nummer spreekt, stellig wel vervuld. De belangstelling voor (met name) munten is de laatste jaren sterk toegenomen, zij het - gezien de catalogusprijzen - helaas niet slechts op numismatische gronden. 'De Florijn', alsook 'De Geuzenpenning', beide geheel vrij van commercie, hebben in dit laatste huns ondanks, ook bijgedragen.

Een hartelijk woord van dank aan de redactie, die in praktisch ongewijzigde samenstelling, de uitgifte van 'De Florijn' gedurende 5 jaren geheel onbezoldigd heeft verzorgd (en verzorgd was het!) is hier wel op zijn plaats.

Zoals gewoonlijk heeft een abonné geen weet van de zorgen welke de redactie steeds heeft gehad om het blad op tijd en met een goede inhoud te laten verschijnen, hoeveel moeite de verzending kost en hoeveel geduld nodig is om de abonnementsgelden te innen.

Schrijver dezes hoopt dat de redactie in dit laatste nummer nu eens niet alleen beeldenaren van munten, maar nu ook eens een 'groepsfoto' met haar eigen conterfeitsels ten afscheid wil opnemen.

Redactie, respectievelijk de afdelingen Opmaak, Advertenties, Abonnementen, Expeditie, enz., enz., nogmaals hartelijk dank voor Uw goede arbeid,

J. Grondhuis.

AFSCHEID

Van deze plaats dank ik alle medewerkers van en aan 'De Florijn'.
Zonder Uw hulp was dit alles, deze 25 nummers, niet tot stand gekomen.

- Ik dank de heer Kuik, de initiatiefnemer. Hij deed het rot-werk: geld loskrijgen van wanbetalers, maar ook de boekhouding, de adressering en de verzending van ONS tijdschrift.
- Ik dank de heer Koster, onze inpakker ofwel banderolleur.

- Ik dank de heer Van der Wis voor zijn vaste rubrieken en zijn overige veelvuldige bijdragen. Aan hem draag ik op, (gelukkig niet posthuum!) de gewijzigde afbeelding op het omslag van ONS blad.
- Ik dank de heer Koning, ons derde redaktielid, voor zijn (op afstand) toekijken, hier en daar minzaam een vingerwijzing gevend. Maar evengoed voor zijn gewaardeerde bijdragen.
- Ik dank drukker Van Esch, mevrouw Keesenberg en Henk Leenman voor hun moeite en geduld.
- Ik dank mijn vrouw voor haar, dikwijls moeizame eind-correcties. Zij ontdeed de tekst van al te vreemde woorden, onlogische wendingen en cliché's.
- Ik dank de schrijvers van de verschillende artikelen voor hun bijdragen.
- Ik dank alle stille medewerkers, zoals leden van het Koninklijk Penningkabinet, 's Rijks Muntmeester, leden van het Koninklijk Genootschap en van musea.
- En voorts allen, zonder wie 'De Florijn' niet tot stand was gekomen. Het was fijn, met U te werken.

Niet zonder weemoed ben ik, bij dit afscheid.

Immers, 'De Florijn' floreert nog steeds.

Een gezond blad dat samen met 'De Geuzenpenning' de voedingsbodem vormt voor ONS nieuwe tijdschrift.

Veel succes, jonge Beeldenaar!

P.C. Korteweg.

Muntenhandel

J. VAN MASTRIGT

Botersloot 20
Rotterdam - 3001
tel. 010 - 14 35 80

*Wij kunnen U een uitgebreide sortering munten voorleggen.
Wij stellen Uw bezoek aan onze winkel bijzonder op prijs.*

Chili: In 1975 werd een koper-nikkelen 1-Pesostuk (Ø 24 mm., 5 gram) uitgegeven met op de voorzijde de beeltenis van de vrijheidsstrijder Bernardo O'Higgins, die in 1817 de Spanjaarden uit Chili verdreef en datzelfde korte tijd later ook uit Peru deed.

Het opschrift, rechts van zijn borstbeeld, luidt BERNARDO O'HIGGINS.

In 1976 werd eenzelfde munt uitgegeven, waarop het opschrift op de voorzijde werd veranderd in LIBERTADOR B O'HIGGINS. Dit laatste stuk is hieronder afgebeeld.



Costa Rica: Ter herdenking van de 25-ste verjaardag in 1975 van de Costaricaanse Centrale Bank werden een drietal nikkel circulatiemunten aan de omloop toevertrouwd. Het zijn stukken van 5, 10 en 20 Colones (resp. 12, 16 en 20 gram, Ø 29,7 mm, 32,8 mm. en 35,8 mm).

De voorzijden zijn van het gebruikelijke type met het staatswapen, de keerzijden vertonen inheemse plantensoorten en dragen het opschrift ANNIVERSARIO DEL BANCO CENTRAL 1950 - 1975.



Joegoslavië: Hier werd met het jaartal 1976 een nieuwe circulatiemunt uitgegeven ter waarde van 10 Dinar, vervaardigd uit een legering van koper, nikkel en zink (Ø 30 mm. 10 gram).



Mali: Onderstaand de afbeeldingen van de beide F.A.O.-munten, waarvan de uitgifte in 'De Florijn' nr. 24 reeds werd aangekondigd.



Oostenrijk: Op 22 juni 1976 werd een herdenkingsmunt van 100 Schilling uitgegeven op het 1000-jarig bestaan van het hertogdom Karinthië (Ø 36 mm., 24 gram, legering 640/1000 zilver en 360/1000 koper).

Voor gewone exemplaren bedroeg de oplage 2 miljoen stuks, terwijl er 500.000 met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen werden.



Somalie: Ter bevordering van de uitvoering van het programma van de F.A.O. werden met het jaartal 1976 munten uitgegeven in de waarden 1 Shilling, 50 en 5 Cents.

ROTTERDAM

HILTON-HOTEL

**Bezoek de Muntenbeurs, georganiseerd door
'Munthandel Wilhelmina', in het
Hilton-hotel Rotterdam, Gouden balzaal
ingang Kruiskade, op:**

**zondag 14 november 1976
geopend van 10.00 tot 17.30 uur**

Informatie en tafelreservering:

**Munthandel 'Wilhelmina'
Graaf Florisstraat 23
Rotterdam
Telefoon 010 - 77 46 47**

Niklot Klüszendorf: Der Aachener Wechslerprozess - Städtische Münzpolizei und Devissenschmuggler im Spätmittelalter. Frankfurt am Main, 1975. Prijs incl. BTW f 33,75.

Tijdens een werkbezoek aan het stedelijk archief van Aken in november 1971 werd de schrijver op merksaam gemaakt op een schriftrol, die als enige tot nu toe bekende bron een inzicht geeft in de handel en wandel van laat-middeleeuwse geldspeculanten en die geschreven moet zijn in de jaren 1344-1349.

De stad Aken, die toentertijd nog geen muntrecht bezat, had in 1314 van koning Lodewijk van Beieren het privilege gekregen binnen haar gebied de muntomloop wettelijk te regelen en bij overtreding der wetten tot vervolging over te mogen gaan. Zo kon de stad de koersen van vreemde munten vaststellen, minderwaardig geld verbieden en de in- en uitvoer van geld, goud en zilver aan bepaalde regels onderwerpen, dit alles ter bescherming van de eigen geldcirculatie. Dat ontduiking der stedelijke wetten op ruime schaal plaatsvond vanwege het geldelijke gewin en dat de stadsregering de uitvoering der wetten serieus nam, moge blijken uit een monsterproces, waarvan het verloop in de helaas niet geheel volledig bewaard gebleven schriftrol wordt weergegeven en waarin ca. 210 personen ten tonele worden gevoerd, ongeveer 2 procent van de toenmalige bevolking van Aken.

Naast de originele Latijnse tekst van de schriftrol en een Duitse vertaling belicht de schrijver de gehele monetaire entourage, waarin een an ander kon plaatsvinden.

Door de nauwe munthistorische verbondenheid van Aken en omgeving met de Nederlanden en door het unieke karakter van de schriftrol zou ik een ieder, die zich in de economische verhoudingen van de late Middeleeuwen interesseert, dit alleraardigste boekje warm willen aanbevelen.

Stewart J. Westdal: A guidebook for the identification of Roman coin inscriptions.

Tweede herziene en uitgebreide druk. San Diego (California), 1973. Prijs incl. BTW f 7,60.

Deze gids is bedoeld om de verzamelaars van Romeinse munten te helpen op een snelle en betrouwbare wijze deze munten aan de hand van de daarop voorkomende opschriften te determineren.

De gids bestaat uit drie gedeelten; met behulp van het eerste deel kan men bepalen, door welke munten of op naam van welke muntautoriteit munten uit de tijd van de Republiek werden geslagen, met behulp van het tweede deel kan men vaststellen onder welke keizers de munten van het Romeinse Imperium werden geslagen en met behulp van het derde deel kan men bepalen, onder welke keizers en in welke koloniale of provinciale muntplaatsen bepaalde stukken werden aangemunt.

Voor verdere gegevens verwijst de schrijver naar de bekende standaardwerken.

Stuart Mosher: Coin mottoes and their translations. Overdruk uit 'The Numismatist' 1948. Prijs incl. BTW f 5,25.

Dit boekje bevat een welhaast complete lijst van op munten voorkomende Latijnse en anderstalige opschriften in alfabetisch-lexicografische volgorde en een vertaling daarvan in het Engels. Aangezien veel verzamelaars het Latijn niet beheersen, terwijl zij toch geïnteresseerd zijn in de betekenis ervan, mag dit boekje vooral voor hen van belang worden geacht. Een handig naslagwerkje!

Ralph Kankelfitz: Katalog Römischer Münzen von Pompejus bis Romulus. Deel 2 (Macrinus t/m Romulus Augustus 217-476 na Chr.). München, 1976. Prijs incl. BTW f 89,25.

Anderhalf jaar na het verschijnen van het eerste deel van deze eerste Duitstalige catalogus van Romeinse munten (zie 'De Florijn' nr. 18) is het tweede en tevens laatste deel op de markt verschenen, speciaal gericht op de verzamelaar en niet op de wetenschapsman. Ook in dit deel heeft Kankelfitz getracht een verantwoorde keuze te maken uit de vele tienduizenden typen en varianten, waarbij hij t.a.v. deze keuze de nadruk heeft gelegd op de portretkoppen.

Aan de ene kant is dit jammer, daar juist de keerzijden zo'n schat aan gegevens omtrent het Romeinse denken en doen opleveren, aan de andere kant noodzakelijk om tot een catalogus te komen, die overzichtelijk en goed te hanteren is.

Bij de muntbeschrijvingen vindt men literatuurverwijzingen en richtprijzen in drie kwaliteitsklassen, die reël zijn en aantonen, dat Romeinse munten ten opzichte van vele andere soorten nog relatief goedkoop zijn.

Ieder hoofdstuk begint met een levendige, beknopte beschrijving van de regeringsperiode en de persoon van de keizer, een kort overzicht van de muntgeschiedenis onder zijn regering en praktische aanwijzingen voor de gebruiker van de catalogus.

Hieraan vooraf gaan overzichten van de munteenheden sinds de invoering van de antoninianus in 215 n.Chr. en de muntplaatsen in het Romeinse rechtsgebied, een heerserstabel, een kaart van het Romeinse Rijk en een literatuurlijst.

Honderden prachtige foto's, vergroot of op ware grootte, doorgaans van munten in topkwaliteit, begeleiden de tekst.

Dr. Arnold Keller: Das Deutsche Notgeld – Katalog Grossgeldscheide 1918 - 1921. Das Deutsche Notgeld – Katalog das wertbeständige Notgeld (Goldnotgeld) 1923 - 1924. München, herdruk 1976. Prijs per deel incl. BTW f 32,25.

In de serie 'het Duitse noodgeld' zijn wederom twee catalogi uitgegeven (voor eerdere uitgaven zie 'De Florijn' nr. 19) in de vorm van fotografische herdrukken van de door wijlen Dr. Arnold Keller in 1954/'55 eigenhandig getypte uitgaven, die destijds in een oplage van 150 exemplaren verschenen en thans begerenswaardige verzamelstukken zijn geworden. Zij vormen nog altijd de grondslag voor onze kennis van het Duitse inflatiegeld, alhoewel er in de afgelopen twintig jaren nog vele stukken noodgeld in welke vorm dan ook aan Kellers opsommingen zijn toegevoegd. De publicaties hiervan zijn gemakkelijk toegankelijk.

Jammer genoeg blijken de getypte catalogi niet altijd even geschikt om er goede fotografische afdrucken van te maken. De leesbaarheid van menig pagina per deel is bepaald slecht te noemen. De afbeeldingen op 2/5 grootte zijn daarentegen van uitstekende kwaliteit; de belangrijkste noodgeldtypen worden afgebeeld.

Interessante historische overzichten met betrekking tot de ontwikkeling van de bovenvermelde noodgeldsoorten gaan vooraf aan de catalogusgedeelten, die allerminst droge opsommingen zijn van cijfers en getallen, maar nog tal van belangrijke wetenswaardigheden bevatten.

Het is nog steeds niet te laat om met een betrekkelijk goedkoop verzamelgebied als het Duitse inflatiegeld te beginnen. Het is een in vele opzichten aantrekkelijk verzamelgebied, waarbij de Keller-catalogi een goede leidraad kunnen vormen.

Hans Meijer: Das Deutsche Notgeld. Heft 8 - Private Notmünzen 1915-1923. Deel 9 in de reeks 'Die Münze'. Tweede herziene druk. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 11,50.

In deze catalogus worden de door particuliere bedrijven en instellingen gedurende de inflatietijd van 1915-1923 uitgegeven noodmunten beschreven onder vermelding van metaal, grootte, vorm, eventueel bekende oplagecijfers en plaatsen van fabricage. Talrijke stukken zijn op ware grootte afgebeeld. Vanwege de moeilijke prijsbepaling van de onderhavige noodmunten is van het plaatsen van prijsindicaties afgezien.

Deze tweede druk is ten opzichte van de eerste zo enorm uitgebreid, dat thans eerst van een betrouwbare leidraad voor het determineren van de betrokken groep noodmunten gesproken kan worden.

Dr. László Gy. Bázik: Ungarische Banknoten 1926-1975. Deel 47 in de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 9,50.

Deze catalogus bevat het papiergeld, dat na de inflatieperiode van de twintiger jaren in Hongarije werd uitgegeven, te weten de biljetten met als munteenheid de 'Pengő', de bankbiljetten van de grootste inflatieperiode na de Tweede Wereldoorlog en die van na 1946, toen de 'Forint' als munteenheid werd ingevoerd.

Daar deze catalogus geen geldgeschiedkundig overzicht geeft van het tijdvak 1926-1975, bevat hij slechts zakelijke gegevens, zoals waarde, datum van uitgifte, formaat en prijsindicaties in Duitse Markken voor zes kwaliteitsklassen (goed tot ongecirculeerd). Omdat weinig mensen buiten Hongarije het Hongaars machtig zijn, werden alle bankbiljetten (77) verkleind, doch duidelijk, afgebeeld.

Heinz Dietzel: Die Münzen von Nordafrika. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 5,75.

Prijscatalogus in zakformaat van de moderne munten (na 1859) van Egypte, Algerije, Lybië, Marokko, Mauretanië met afbeeldingen op 2/3 grootte van alle munttypen, prijsindicaties voor drie kwaliteitsklassen, gegevens omtrent muntmetalen, muntplaatsen en jaren, waarin de munten werden geslagen, alsmede een verwijzing naar de catalogi van Yeoman en Craig. Het papiergeld van de betrokken

landen is in deze catalogus niet opgenomen.

**Roman Freiherr von Procházka: Oesterreichisches Ordenshandbuch.
München, 1974. Prijs incl. BTW f 84,50.**

Dit werk bevat in chronologische volgorde de met talrijke afbeeldingen geïllustreerde beschrijvingen van alle orden, ere- en draagtekens, beloningspenningen en wat dies meer zij, beginnend met de oudste door Oostenrijkse vorsten ingestelde ridderorden en de in het Heilige Roomse Rijk door de keizers en andere belangrijke personen in de Habsburgse erflanden uitgereikte decoraties, met daarop aansluitend de orde- en eretekenen van Oud-Oostenrijk en de Oostenrijk-Hongaarse monarchie, alsmede die van de Republiek en de Bondsrepubliek Oostenrijk.

De decoraties uit de landen, vallende onder de St.Wenceslas- en St.Stephanskroon zijn in afzonderlijke hoofdstukken 'Bohemen' en 'Hongarije' samengebracht.

Bovendien worden tot slot nog de voor alle bovenvermelde gebieden geldende decoraties van de soevereine Malteser ridderorde beschreven.

Sinds de instelling van de oudste Oostenrijkse orde, de z.g.n. 'orde van de haarlok', waarschijnlijk in 1367 door hertog Albrecht III ingesteld, zijn ca. 1400 verschillende decoraties uitgereikt, waarvan de beschrijvingen verstrooid over vele bronnen heeft plaatsgevonden; beschrijvingen, die alle in dit werk zijn samengebracht.

Mede daardoor én door zijn heldere tekst, zijn selectief literatuuroverzicht en zijn prachtige afbeeldingen op kunstdrukpapier kan dit boek met recht aanspraak maken op de titel 'standaardwerk'.

Welt der Münzen. Numismatisch encyclopaedisch werk, uitgegeven in 6 delen.

Prijs per afzonderlijk deel f 140, —, incl. BTW.

Prijs per deel bij afname van alle 6 delen f 100, —, incl. BTW.

Deze encyclopaedische uitgave onder het motto 'Wereld der Munten', die reeds eerder in het Engels en het Frans verscheen, is thans ook in een Duitse vertaling op de markt gebracht.

Het werk mag in deze breed opgezette vorm enig in zijn soort genoemd worden en is verdeeld in een zestal afgebakende gebieden, waaraan tal van vooraanstaande numismaten werkten. Het is ondoenlijk in dit bestek een uitgebreide beschrijving van alle zes delen te geven. Bovendien zal men de schoonheid en de glorie van het geld in al zijn vormen, die door middel van prachtige zwart-wit en kleurenreproducties worden uitgestraald, zelf moeten ervaren.

Volstaan wordt met een karakteristiek van de onderscheidene delen.

G.K. Jenkins en Harald Kùthmann: Münzen der Griechen. München, 1973.

Vele Griekse munten en met name een aantal grote zilvestukken kunnen gerekend worden tot de meest belangrijke kunstvoortbrengsels van de Griekse wereld. Merkwaardig is, dat munten, vergeleken met de algemene cultuurgeschiedenis der Grieken, naar verhouding laat in zwang komen. Eerst in de zevende eeuw v. Chr. ontstonden in Klein-Azië de eerste munten, zoals Herodotus vermeldt en zoals de moderne archeologie heeft bewezen. Onmiddellijk na de uitvinding van de munt verbreidde de productie van het geld, toentertijd bestaande uit het stempelen van schijfjes edel metaal, zich zeer snel door de antieke wereld. Begaafde kunstenaars schiepen kleine kunstwerkjes, die zelfs door de barbaren aan de randen van de Griekse wereld werden nagemaakt.

Men kan de wereld der Griekse munten op tweeërlei wijze benaderen; geografisch, waarbij men de ontwikkeling der muntslag op een bepaalde plaats van het begin af aan onderzoekt, of chronologisch tegen de achtergrond van de Griekse cultuurgeschiedenis. Voor dit boek werd de laatste mogelijkheid gekozen. Eerst wordt de lezer vertrouwd gemaakt met de technische verworvenheden, zoals munttechniek, de standaarden in gewicht, legeringswijzen, etc.

Daarna volgt een overzicht van de antieke Griekse wereld (Karthago, Italië, Sicilië, Griekenland en Aegae, Egypte en Klein-Azië), wier muntgeschiedenis naar de drie grote tijdperken (archaische, klassieke en hellenistische perioden) is ingedeeld.

Bijna alle in de tekst vermelde munten worden d.m.v. reproducties van stukken van de beste kwaliteit afgebeeld, waar nodig in vergrote vorm.

Dr. C.H.V. Sutherland: Münzen der Römer, München, 1974.

De gecompliceerdheid van het Romeinse muntwezen heeft tot gevolg gehad, dat — meeste boeken handelend over dit thema, zich hetzij met elementaire inleidingen wendten tot de leek, hetzij zich met gedetailleerde onderwerpen richten tot de specialisten op dit gebied.

Dit werk houdt het midden tussen bovengenoemde twee uitersten.

boeken

Dr. Sutherland behandelt hierin de complexe geschiedenis van het Romeinse muntwezen tegen zijn historische achtergrond. Een overvloed van afbeeldingen van zorgvuldig geselecteerde munten geven een helder totaalbeeld van het Romeinse muntwezen, zijn plaats binnen de Romeinse geschiedenis en zijn verwevenheid daarmee en zijn weergave als spiegelbeeld der Romeinse Kunst sinds de eerste muntvervaardiging door de Romeinen plaats vond.

Romeinse munten onderscheiden zich in velerlei opzicht van de Griekse, niet alleen vanwege de onderscheidene kunstzinnige opvattingen, maar ook door het feit, dat zij de beroemde analytische geesthouding der Romeinen heel duidelijk naar voren brengen.

Romeinse munten kunnen min of meer exact gedateerd worden; de voorstellingen erop speelden een propagandistische rol in de politiek, die welhaast te vergelijken is met de krant in onze tijd; de voorstellingen op de munten werden dikwijls uit politieke overwegingen en met een speciaal oogmerk ontworpen.

Dr. C.H.V. Sutherland, conservator van de 'Heberden Coin Room' in het 'Oxford Ashmolean Museum' is een wetenschappelijk gevormd numismaat, die zich door zijn vele publicaties en zijn scherpe blik voor het kunstzinnige aspect van het muntwezen in zijn totaliteit een grote naam heeft verworven.

P.D. Whitting: Münzen von Byzanz. München, 1974.

Byzantijnse munten werden gedurende meer dan duizend jaren in een groot en dichtbevolkt rijk geslagen en komen in een gebied, dat zich uitstrekt van de Zwarte Zee tot aan de Libanon, Syrië en Israël, heden ten dage nog in aanmerkelijke aantallen bij opgravingen aan het licht: koperen, zilveren, maar ook talrijke gouden munten, waaronder vele zeldzaamheden en kunstwerkjes van hoog gehalte.

Dat Byzantijnse munten veel minder bekend en daarom goedkoper zijn dan Griekse of West-Romeinse munten, hangt o.a. samen met de tot nu toe geringere interesse van de verzamelaar voor de Byzantijnse geschiedenis. Deze omstandigheid geeft hem echter wel de gelegenheid veel nieuws te ontdekken en te onderzoeken.

Wanneer wetenschapsmensen een boek schrijven, resulteert dat vaak in een werk, dat alleen voor vaklui te begrijpen is en niet voor geïnteresseerden met een geringere vooropleiding. Dit gevaar heeft de schrijver op grond van zijn grote beheersing van de stof onderkend en vermeden.

Tekst en afbeeldingen vormen een harmonische eenheid.

Zowel de vergevorderde numismaat als de aankomende verzamelaar zullen gefascineerd raken door de steeds weer heldere presentatie van de bonte wisselingen in de geschiedenis van het Byzantijnse Rijk met zijn expansiedrang en zijn gebiedsverlies, zijn usurpatoren en burgeroorlogen; wisselingen die van de munten zijn af te lezen. Ook in dit werk speelt het visuele aspect een voornamelijk rol.

Philip Grierson: Münzen des Mittelalters. München, 1976.

Het is voor het eerst, dat in een werk in deze vorm een totaaloverzicht gegeven wordt van de Middeleeuwse muntgeschiedenis. Het is een standaardwerk geworden, dat van belang geacht mag worden voor allen, die zich beroepshalve of uit liefhebberij interesseren voor de geschiedenis van het muntwezen in de Middeleeuwen.

De schrijver behandelt de ontwikkeling ervan eeuw voor eeuw. Deze op het eerste gezicht willekeurig gekozen lijkende indeling (het einde van een eeuw valt immers per definitie niet altijd samen met een afgeronde periode in de ontwikkeling van het muntwezen) maakt het de schrijver mogelijk tot een heldere en beknopte uiteenzetting te komen van een lang en veel bewogen tijdperk.

Hij begint bij het binnendringen van Germaanse stammen in Italië in de vijfde eeuw (met een inleiding over de munten van het christelijke Rome) en eindigt in de tweede helft van de vijftiende eeuw, het begin van het 'moderne' muntwezen.

Onder de beschreven en afgebeelde munten bevinden zich prachtige stukken, die te vergelijken zijn met die uit de Grieks-Romeinse tijd of uit de Renaissance periode.

Daarnaast zijn ook de meer gewonere munten afgebeeld, want alleen daardoor kan de lezer een volledig beeld krijgen van de onderscheidene perioden in het Middeleeuwse muntwezen.

De schrijver, Philip Grierson, is als hoogleraar in de middeleeuwse geschiedenis en numismatiek verbonden aan de universiteiten van Cambridge en Brussel, terwijl hij als wetenschappelijk adviseur voor tal van Munt- en Penningkabineten optreedt.

Met zijn autoriteit aan kennis op het gebied van de middeleeuwse numismatiek is het hem gelukt een boeiend werk samen te stellen, even boeiend als de geschiedenis van het muntwezen der Middeleeuwen.

Münzen der Neuzeit - nog in bewerking.

Herbert Rittman: Moderne munten. München, 1974.

Dit laatste deel in de reeks 'Wereld der Munten' behandelt de geldgeschiedenis van de wereld, zoals die er op dit ogenblik uitziet en begint in principe rond 1800. Indien van een bepaald land de ontwikkeling van het huidige circulatiesysteem wat eerder of later begonnen is, wordt van dit principe afgewe-

boeken

ken. Het werk eindigt met de situatie in onze tijd.

De in dit deel beschreven periode uit de muntgeschiedenis onderscheidt zich van voorgaande perioden, doordat de 'Wereld der Munten' met de invoering van bankbiljetten en door overheden uitgegeven papiergeld veranderde in een 'Wereld van Munten en Papiergeld'. Bovendien vond er een overgang plaats van het gebruik van munten met een intrinsieke waarde naar het gebruik van betaalmiddelen die hun waarde ontleen aan het teken, dat erop staat.

Daarom ook kon de schrijver zich niet bepalen tot het muntgeld alleen.

In verband hiermee is dit werk ook interessant voor diegenen, die geïnteresseerd zijn in de monetaire geschiedenis van de moderne volkeren en staten.

De schitterende, voor een deel in kleur afgedrukte fotopagina's ondersteunen de tekst op de voortreffelijke wijze en verschaffen veel esthetisch genot.

De verzamelaars van betaalmiddelen in welke vorm dan ook uit de laatste twee eeuwen verhogen met dit voor een ieder goed leesbare werk het plezier in hun hobby, terwijl de liefhebber van geschiedenis in het algemeen er eveneens veel genoeg aan kan beleven.

Hans Meijer: Das Papiernotgeld des nachmaligen Landes Thüringen 1914-1923. Deel 33 in de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1976. Prijs incl. BTW f 11,50.

Prijscatalogus van noodgeld van het landschap Thüringen, dat thans binnen de D.D.R. ligt, volgens alfabetische volgorde van landelijke en stedelijke districten.

De gebieden, die thans tot de deelstaat Beieren behoren op grond van de volksstemming van 1920, zijn in dit boekje niet te vinden, evenals dat het geval is met de door Dr. Keller abusievelijk aan Thüringen toegeschreven noodgeldbiljetten.

De catalogisatie bestaat uit vermelding van waarde, datum van uitgifte en kleur, terwijl de belangrijkste typen op 2/3 grootte zijn afgebeeld.

Herbert Rittmann: Deutsche Geldgeschichte 1484 - 1914. München, 1975. Prijs incl. BTW f 140, —.

In dit zeer omvangrijke werk van 1067 pagina's beschrijft Herbert Rittmann de geldgeschiedenis van de Duitse landen vanaf het einde der 15de eeuw tot aan het begin van de Eerste Wereldoorlog, een 'dikke klus', als men het tijdsbestek en het onderwerp in beschouwing neemt.

Om tot 's schrijvers aanvangspunt te komen, heeft hij een lange aanloopperiode nodig, handelend over het muntwezen in de tijd der Karolingers en over het verval van het Duitse muntwezen in het midden en tegen het einde der Middeleeuwen.

Vervolgens behandelt Rittmann afwisselend de ontwikkelingen in het Duitse muntwezen van algemene aard en regionale ontwikkelingen, die daarop aansluiten of hun invloed hebben uitgeoefend.

Ook aan het muntwezen in de Nederlanden is een hoofdstuk gewijd, waarin de nadruk, die op de Tachtigjarige Oorlog wordt gelegd, enigszins te zwaar is uitgevallen, terwijl de ontwikkeling van het muntwezen in de Zuidelijke Nederlanden na de afscheiding als gevolg van die oorlog er wel heel be-scheiden vanaf komt.

Daar Rittmann er een prettige schrijfrant op na houdt, wil de zin der kritiek bij het lezen wel eens achterwege blijven. Indien men zich niet laat verleiden tot het lezen van een numismatische roman, dan komt men tot de ontdekking, dat de schrijver zich keer op keer in zijn 'dikke klus' heeft verslikt. Om enkele voorbeelden te noemen: Gelderland wordt vereenzelvigd met Zutphen, Friesland met West-Friesland, bezemstuivers werden volgens de schrijver alleen geslagen in 1738 en 1764, terwijl mij vele tientallen andere jaartallen bekend zijn, duiten met het VOC monogram werden al in 1724 in omloop gebracht, terwijl dat eerst in 1726 het geval was.

De naar het voorbeeld van de Engelse Unité geslagen gouden ridders, die als 'Nationalmünzen' worden betiteld, doen gelijk al 14 Gulden in plaats van de 10 Gulden 2 Stuiver bij de invoering ervan in 1606. Uit het bovenstaande moge blijken, dat Rittmanns werk met de nodige omzichtigheid gehanteerd dient te worden.

Ca. 100 pagina's met voetnoten, een ca. 50 pagina's tellend register en ruim 70 pagina's tabellen, re-producties van muntverordeningen, etc. completeren het geheel.

*Alle bovenvermelde boeken worden geïmporteerd door Mevius & Hirschhorn Int. B.V.
te Amsterdam en zijn tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.*

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amersfoort

Secretariaat: Soesterweg 269, Amersfoort, tel. 033 - 19562.

Bijeenkomsten elke 3e maandag van de maand, in de kantine van de Ned.Middenst.Bank te Amersfoort.

Amsterdam

Secretariaat: Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550 - 18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat: Bilderbeekstraat 36, Boxmeer, tel. 08855 - 1448.

Brabant

Secretariaat: Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040 - 43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd 'De Baronie')

Secretariaat: Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Groningen

Secretariaat: Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050 - 4 50 86.

Streefdata bijeenkomsten:

- 19 november
- 17 december
- 21 januari 1977
- 18 februari
- 18 maart
- 22 april
- 20 mei

Den Haag

Secretariaat: Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070 - 18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat: Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280 - 6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

A g e n d a: 10 nov. Lezing prof. dr. H. Enno van Gelder, directeur van het Kon.Penningkabinet.

15 dec. Lezing annex veiling, verzorgd door de heer Jacq. Schulman.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat: J. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200 - 3 57 35.

Bijeenkomsten op de 1e maandag van de maand in Hotel-restaurant De Steur, Oudestraat 8 te Kampen, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a: 6 dec. ruilavond
4 jan. jaarvergadering

Kennemerland

Contact-adres: P.D.J. Zuurendonk, Neptunusstraat 29, Haarlem.

Bijeenkomsten iedere 4e dinsdag van de maand (behalve in juli en augustus) in het Buurtcentrum 'Noord', Reggestraat 21 te Haarlem-Noord. Aanvang 20.00 uur.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat: Klavecimbellaan 2, Uden N.B., tel. 04132 - 65013.

Bijeenkomsten op de eerste maandag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw' aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing. Toegankelijk voor iedereen.

Limburg

Secretariaat: Bonnefantent Museum te Maastricht, tel. 043 - 19300.

Lisse

Secretariaat: van Speykstraat 46, Lisse - 1660, tel. 02521 - 12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7 - 8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat: Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208 - 1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat: C. Duindam, Duinweg 49 te Noordwijk a/Zee.

Bijeenkomsten iedere eerste maandag van de maand om 20.00 uur in De Rank, aan de Golfweg in Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat: Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309 - 2700.

A g e n d a: 30 nov. Onderlinge veiling.

25-1-'77 Spreker nog niet bekend.

22 febr. Lezing door de heer J.C. Flohil.

29 mrt. Spreker nog niet bekend.

26 apr. Korte voordrachten door enkele leden van onze Kring.

14 mei (onder voorbehoud) Gezamenlijke ruildag met de Kringen Twente en Kampen, van 2 - 4 uur in het Postiljon motel te Deventer.

Rotterdam

Secretariaat: Burgem. Lefèvre de Montigny laan 190, Rotterdam-3013, tel. 010 - 188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat: Bentheimerstraat 75, Oldenzaal, tel. 05410 - 3041.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand, in zaal 3 van de Vrijhof van de Technische Hogeschool Twente, Hengelosestraat te Enschede, aanvang 20.00 uur.

A g e n d a: 9 nov. (dinsdag!) Openbare ruil- en informatie-avond met literatuur-ten-
toonstelling.

9 dec. F.H.Wiggers: Overzicht Duitse muntgeschiedenis van 400 v. Chr.
tot heden.

13-1-'77 Interne veiling.

Gepland, doch data nog onbekend:

— J. Vinkenborg, C. Karres: De muntvondst Nijkerk 1958.

— J. Schulman: Besloten veiling (samen met Kring Oost-Nederland).

— Dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus: Penningen.

— Kringleden houden korte voordrachten.

Utrecht

Secretariaat: Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030 - 931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht op de 4e woensdag in de maand, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten

Contact-adres: Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717 - 3105.

Zeeland

Secretariaat: M. Kersten, Statenlaan 152, Middelburg.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

Zwolle

Secretariaat: Mevrouw R. van den Berg, Assendorperstraat 237, Zwolle, tel. 05200 - 11558.

Bijeenkomsten elke 3e maandag van de maand, Wijkcentrum Holtenbroek, Beethovenlaan.

FEDERATIE

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op ZATERDAG 20 NOVEMBER 1976, in 'De Oude Tram' naast het station te Amersfoort, om 10.00 uur.



'DE SNEEKE VLIAGER'
J.B. Westerhof, numismaat

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek
tel. 05150 - 7198

*Wij zijn steeds koper van collecties
munten, boekwerken en antiquiteiten,
in het bijzonder die op de Provincie
FRIESLAND betrekking hebben.*

Gaat u verhuizen?
Geef s.v.p. even uw adreswijziging op
aan T. Kuik, Populierenstraat 10 te
Kampen, tel. 05202 - 4180.

'R A T E L' Braille-tijdschrift voor de
visueel gehandicapte munt- en penning-
verzamelaar.

Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt
steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v.
Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem
(a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl.
bijdrage).

*Inkoop-Verkoop van munten of inruil
van oude ansichtkaarten Ned. Postz.
handel 'DE VELUWE', Nieuwstr. 66
Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.*

Gezocht: Noord-Nederlandse jetons
van vóór 1600.

Ruiling ook mogelijk.
W.P. Drok, H. Mulierlaan 8, Lochem.

Tijdschrift 'De Florijn'

Er zijn nog oude nummers van 1972,
1973, 1974 en 1975 verkrijgbaar tegen
f 2,00 per stuk, plus portokosten.



offsetdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 - zwolle

INDEX over 5 jaargangen van 'De Florijn' 1972 - 1976

tijdschrift-nummer tussen haakjes,
bladzijde-nummer daarachter.

- (4) 66 Akerendam, schatten uit het scheepswrak -
- (3) 41 Aluminium cent met een gat, Geen Nederlandse -
- (18) 462 v. Alsenoy, veiling
- (19) 484 Amsterdam, 700-jarig bestaan van -
- (1) 5 Antillen, nieuwe munten van de Nederl. -
- (3) 39 Antillen, idem
- (11) 259 Antillen, 25 gulden 1973

- (18) 449 Baltische landen (2 afleveringen)
- (17) 433 Bankbiljetten en blinden, De nieuwe Nederlandse -
- (20) 513 Bankbiljetten sinds 1814
- (25) 668 Beeldenaar', Nieuw tijdschrift 'De
- (2) 23 Belgische munten uit de circulatie
- (4) 68 Beroepsnumismaten, Vereniging van -
- (21) 533 Betaalmiddel tot verzamelstuk, Van -
- (4) 67 Bevrijdingstientje, zie ook tienguldenstuk
- (17) 433 Blinden en de nieuwe Nederl. bankbiljetten
div Boeken en tijdschriften (rubriek)
- (2) 24 Braille-tijdschrift 'Ratel'
- (9) 185 Byzantijns kopergeld

- (4) 68 Campagne tegen valsemunterij
- (1) 9 Canadese dollar
- (1) 4 Cent, de Nederlandse - aanmaak
- (3) 39 Cent, de Nederlandse - aanmaak
- (3) 41 Cent, geen Nederlandse - aluminium
- (17) 447 Cent, de Nederlandse - waar zijn ze?
- (21) 547 Centraal Museum te Utrecht opent muntenkabinet
- (8) 162 Chinese munten (3 afleveringen)
- (25) 645 Concordia res parvae crescunt
- (11) 258 Contactdag, Federatieve Numismatische -
- (12) 282 Contactdag, idem
- (24) 627 Corba 25 jaar munthandel te Enschede

- (2) 24 Denemarken, 25 kronenstuk
- (7) 145 Denemarken, sets van 1 en 2 øre
- (11) 262 Denemarken, afschaffing van de øre
- (12) 269 Denarii, Romeins-republikeinse -
- (14) 350 Denarius van Lucius Proculus
- (22) 563 Denarius van Publius Licinius Crassus Marcus
- (4) 67 Diefstal van munten bij Mevius en Hirschhorn
- (7) 140 Diefstal van munten in Zwitserland
- (8) 174 Diefstal van munten uit het museum te Gela
- (9) 207 Diefstal van munten uit het museum te Zofingue
- (12) 280 Diefstal van munten uit het Gröninger Museum
- (19) 483 Diefstal van munten te Namen België
- (24) 627 Diefstal van munten te Eindhoven

- (14) 327 Diersoorten, Munten t.b.v. bedreigde -
- (10) 218 Dissonant, Numismatische -
- (2) 23 Drieguldenstukken, 'Nieuwe' -
- (18) 460 Dukaat 1974, gouden -
- (4) 67 Dukaten, valse gouden -
- (6) 118 Dukaten, valse gouden -
- (17) 439 Dukaten van Gelderland 1698 - 1699, Zilveren -
- (7) 144 Dukaton, Valse V.O.C. -
- (18) 462 Ementor-duit
- (13) 314 Engelse grote ruilbeurzen
- (15) 358 Engelse 'Token'-wezen en de achtergronden (3 afleveringen)
- (24) 627 Enschede, munthandel Corba 25 jaar
- (1) 8 Europese munt, één algemene -
- (4) 57 Europese munt, één algemene -
- (8) 157 Exlibris, Numismatische -
- (22) 575 Fantasie-land Minerva
- (11) 258 Federatieve Numismatische Contactdag te Kampen 20 april 1974
- (20) 514 Feodale munten van Frankrijk in de 10e tot 13e eeuw
- (6) 123 Flevohof, Landdag Numism. Kringen
- (7) 141 Flevohof, idem programma
- (8) 176 Flevohof, verslag idem
- (10) 227 Flevohof, muntenbeurs en tentoonstelling
- (11) 261 Flevohof, idem verslag
- (14) 351 Flevohof, muntenbeurs en tentoonstelling
- (7) 146 Florijnen, Een studie van Nederlandse -
- (3) 40 Franeker, Fries munt- en penningkabinet
- (13) 297 Franeker, idem
- (24) 619 Franse gaatjesmunten
- (14) 351 Franse Revolutie, Kalender der -
- (25) 647 Franse Revolutie, Munten van de -
- (3) 40 Fries munt- en penningkabinet te Franeker geopend
- (13) 297 Fries munt- en penningkabinet te Franeker, beschrijving
- (20) 515 Fries munt- en penningkabinet te Franeker, aanwinsten
- (20) 505 Friese Graven, 11e eeuwse munten van
- (24) 617 Fusie Geuzenpenning en Florijn
- (25) 669 Fusie, Ten Geleide bij een -
- (24) 619 Gaatjesmunten, Franse -
- (21) 533 Gelderland 1698 - 1699, Zilveren dukaten van -
- (15) 369 Geldschein', een nieuw tijdschrift 'Der -
- (22) 561 Gezinsbudget anno 1658
- (10) 227 Göppingen, Sammlertagen in -
- (18) 460 Gouden dukaat 1974
- (4) 67 Gouden dukaten, valse
- (2) 22 Gouden tientjes, valse
- (7) 144 Gouden munten van f 50 en f 100 komen er niet
- (23) 602 Grenswisselkantoren, tentoonstelling in Den Haag
- (5) 94 Gronings Ontzet, penningen ter gelegenheid van 300 jaar -
- (5) 93 Guldens, behoefte aan -
- (13) 314 Guldens naar de zilverhandel, Emmers vol -

- (21) 545 's-Heerenberg, de Munt van -
- (2) 13 Heerlijkheden, Munten der Oost-Nederlandse - (2 afleveringen)
- (21) 542 Heraldiek in de numismatiek (3 afleveringen)
- (19) 484 Historiepenning 700 jaar Amsterdam
- (14) 327 Historisch Genootschap te Hoorn
- (24) 625 Hobby-penning te Hoogeveen
- (18) 462 Holtzhey Jr., Martinus -
- (14) 348 Hoogeveen, hobby-tentoonstelling 1974
- (16) 404 Hoogeveen, 1e lustrum Numism. Kring
- (23) 602 Hoogeveen, hobby-tentoonstelling 1976
- (14) 325 Hoorn, tentoonstelling Muntslag van -
- (14) 327 Hoorn, legpenning Historisch Genootschap te -

- (6) 112 Imitaties van tweestuiverstukken van Holland en Utrecht
- (3) 41 Inwisselen van zilvergeld bij de postkantoren

- (11) 260 Jeugdclub, numismatische -
- (5) 93 Jubileum-tientjes 1973
- (6) 117 Jubileum-tientjes 1973
- (14) 349 Jubileum-tientjes 1973
- (24) 627 Jussen, opening van munthandel te Tilburg

- (16) 401 Kaart van het Romeinse Rijk
- (14) 351 Kalender der Franse Revolutie
- (15) 391 Kartotheekkaarten voor muntverzamelaars
- (15) 367 Klarsicht-hüllen, levensgevaarlijk voor munten
- (22) 574 Koninklijk Penningkabinet, Jaarverslag 1973
- (3) 42 Kopen op een beurs: oppassen!
- (13) 312 Krugerranden, Grote vraag naar -
- (11) 261 Kruis op munten, Het -

- (6) 123 Landdag op Flevohof N.O.P. 31 maart 1973
- (7) 141 Landdag op Flevohof idem, programma
- (8) 176 Landdag op Flevohof idem, verslag
- (11) 258 Landdag te Kampen op 20 april 1974
- (12) 282 Landdag te Kampen, programma
- (17) 421 Landdag te Uden op 31 mei 1975
- (21) 546 Landdag te Uden, idem verslag
- (23) 589 Latijnse Muntunie
- (17) 427 Latijnse spreuken op Nederlandse munten
- (5) 86 Leeuwendaalder in Noord-Amerika
- (15) 367 Levensgevaarlijk voor munten: Klarsicht-hüllen
- (25) 647 Liberté, Egalité, Fraternité
- (14) 350 Lucius Proculus, Geplateerde denarius van -

- (22) 575 Minerva, een fantasieland
- (15) 364 Misdaad, De Florijn en de -
- (10) 225 Misleiding bij aankopen
- (17) 425 Misslag = oplichterij
- (1) 9 Moçambique, twee afmetingen bij 10 escudos
- (17) 424 Moedige beslissing, Pseudomunten ... en een -
- (21) 547 Muntenkabinet in Centraal Museum te Utrecht

- (3) 40 Muntenkabinet te Franeker, Fries -
- (13) 297 Muntenkabinet te Franeker, Fries -
- (1) 7 Muntenverzamelaar, Hoe werd ik een -
- (3) 43 Munten verzamelen
- (5) 77 Munt in onze taal
- (24) 627 Munthandel Corba te Enschede 25 jaar
- (24) 627 Munthandel Annie Jussen te Tilburg, Opening van -
- (14) 325 Muntslag te Hoorn, expositie van Westfries -
- (23) 589 Muntunie. De Latijnse -
- (11) 241 Muntvervaardiging in verleden en heden
- (4) 66 Muntvondst uit scheepswrak 'Akerendam'
- (7) 144 Muntvondst te Zwolle
- (8) 180 Muntvondst te Barendrecht
- (12) 273 Muntvondst in de IJsselmeerpolders
- (20) 369 Muntvondst te Wamel
- (17) 426 Muntvondst te Utrecht, belangrijke
- (24) 624 Muntvondst te Utrecht

- (19) 483 Namen, diefstal te -
- (25) 664 Napoleon III, Spotmunten en spotpenningen op -
- (6) 106 Nassau, De munten van het Prinsdom Orange onder het Huis - (2 afleveringen)
- div Nieuwe munten (rubriek)
- (2) 24 Nieuw tijdschrift 'Ratel'
- (15) 369 Nieuw tijdschrift 'Der Geldschein'
- (24) 617 Nieuw tijdschrift, fusie Geuzenpenning en Florijn
- (10) 218 Numismatische dissonant
- (8) 157 Numismatische exlibris
- (11) 260 Numismatische jeugdclub
- (21) 545 Numism. Kring Amersfoort, oprichting van de -
- (14) 348 Numism. Kring Hoogeveen, Hobby-tentoonstelling 1974
- (16) 404 Numism. Kring Hoogeveen, 1e lustrum
- (23) 602 Numism. Kring Hoogeveen, Hobby-tentoonstelling 1976
- (12) 282 Numism. Kring Kampen, Landelijke Federatieve Contactdag
- (8) 177 Numism. Kring Land van Ravenstein, oprichting van -
- (17) 421 Numism. Kring Land van Ravenstein, Landdag 1975 te Uden
- (7) 141 Numism. Kring Noordoostpolder e.o., Landdag 1973
- (8) 176 Numism. Kring Noordoostpolder e.o., verslag idem
- (18) 458 Numism. Kring Oost-Nederland, verslag 100-ste bijeenkomst
- (7) 143 Numism. Kring Rotterdam, verslag 100-ste bijeenkomst
- (18) 472 Numism. Kring Twente, 10-jarig bestaan van de -
- (11) 262 Nu runder vi af, afschaffing Deense øre

- (7) 145 Oostenrijk, 50 Schilling 1972
- (13) 314 Oostenrijkse Burgentheater 1955
- (18) 458 Oost-Nederland, 100-ste bijeenkomst van de Numism. Kring -
- (2) 13 Oost-Nederlandse Heerlijkheden, Munten der -(2 afleveringen)
- (15) 370 Opbergstelsel voor munten Vari-Chron
- (22) 574 Opzenden van munten niet zonder gevaar
- (6) 106 Orange, De munten van het Prinsdom -(2 afleveringen)
- (18) 459 Oriëntale numismatiek, Vereniging van -

- (17) 427 Pacificatie van Gent, Spreuken op munten sinds de -

- (20) 516 Papoea's, Eigen munten voor -
- (3) 42 Pas op als U gaat kopen op een beurs
- (13) 297 Penningkabinet te Franeker, Fries -
- (22) 574 Penningkabinet, Jaarverslag 1973 Koninklijk -
- (15) 370 Peru, herdenkingsmunten
- (6) 106 Prinsdom Orange, De munten van het -(2 afleveringen)
- (25) 668 Prijsvraag naamgeving nieuw tijdschrift
- (11) 259 Pseudo-munten van de Nederlandse Antillen
- (2) 19 Pseudo-munten niet in de rubriek Nieuwverschenen Munten
- (16) 406 Pseudo-munten niet in de rubriek Nieuwe Munten
- (17) 424 Pseudo-munten en een moedige beslissing
- (22) 563 Publius Licinius Crassus Marcus, Een denarius van -
- (2) 24 Ratel, een nieuw braille-tijdschrift
- (2) 13 Reactie op De Florijn
- (5) 93 Regeringsjubileum Koningin Juliana, zilveren tienguldenstuk
- (6) 117 Regeringsjubileum idem
- (14) 349 Regeringsjubileum idem
- (16) 404 Reizende tentoonstelling 'Stedelijke Muntslag'
- (10) 226 Rheinische Münzfreunde
- (12) 269 Romeins-republikeinse denarii
- (16) 401 Romeinse Rijk, Kaart van het -
- (6) 119 Rijks Munt, stempelfrisse munten
- (7) 140 Rijks Munt, idem aanvulling
- (10) 218 Rijks Munt, Muntprogramma 1974
- (12) 282 Rijks Munt, Muntverslag 1972
- (16) 405 Rijks Munt, Muntprogramma 1975
- (20) 512 Rijks Munt, Muntprogramma 1976
- (22) 573 Rijks Munt, Muntverslag 1974
- (10) 227 Sammlertagen Göppingen
- (4) 66 Scheepswrak 'Akerendam'
- (12) 273 Scheepswrakken in de IJsselmeerpolders
div Schulman B.V., veilingen bij Jacques - 139, 174, 281, 404, 426, 483
- (6) 111 Schulman J., Verslag veiling november 1972
- (9) 207 Schulman J., Verslag veiling mei 1973
- (11) 265 Schulman J., Verslag veiling november 1973
- (2) 27 Speculatie in herdenkingsmunten
- (8) 173 Sportbeoefening bij de gratie van de muntverzamelaars
- (25) 664 Spotmunten en penningen op Napoleon III
- (16) 404 Stedelijke Muntslag, een reizende expositie van het K.P.
- (14) 325 Stedelijke muntslag te Hoorn
- (6) 119 Stempelfrisse munten van de Rijks Munt
- (7) 140 Stenen geld van het eiland Yap
- (8) 180 Stockum's antiquariaat, Van -
- (17) 426 Stuiver gevonden te Utrecht, Uiterst zeldzame -
- (5) 77 Taal, De munt in onze -
- (4) 49 Thematisch verzamelen
- (2) 22 Tienguldenstukken, valse gouden -
- (4) 67 Tienguldenstukken, zilveren
- (5) 93 Tienguldenstukken, zilveren

- (6) 117 Tienguldenstukken, zilveren
- (14) 349 Tienguldenstukken, zilveren
- (24) 627 Tilburg, Opening munthandel Annie Jussen te -
- (15) 358 Token-wezen, Het Engelse -
- (6) 112 Tweestuiverstukken, Imitaties van Holl. en Utrechtse -
- (18) 472 Twente, 10-jarig bestaan van de Numism. Kring -

- (9) 206 Uden, munten-exposities te -
- (10) 225 Uden, verslag idem
- (17) 421 Uden, Numismatische Landdag op 31 mei 1975 te -
- (21) 546 Uden, verslag idem
- (6) 112 Utrechtse tweestuiverstukken, Imitaties van -
- (21) 547 Utrecht, Centraal Museum opent muntenkabinet
- (17) 426 Utrecht, Belangrijke muntvondst te -
- (24) 624 Utrecht, muntvondst te -

- (1) 9 Valse 2½ centstukken 1942
- (2) 23 Valse 2½ centstukken 1942
- (4) 67 Valse dukaten
- (6) 118 Valse dukaten
- (2) 22 Valse gouden tientjes
- (16) 403 Valse munten, Kenmerken van -
- (4) 68 Valsemunterij, Campagne tegen -
- (8) 178 Valsemunterij, vroeger en tegenwoordig
- (3) 36 Valse rijksdaalders
- (4) 67 Valse rijksdaalders
- (5) 92 Valse rijksdaalders
- (16) 403 Valse rijksdaalders
- (7) 144 Valse V.O.C.-dukaten
- (15) 370 Vari-Chron, een verbeterd opbergsysteem in muntkoffers
- (11) 241 Vervaardiging van munten in verleden en heden
- (1) 7 Verzamelen van munten? 'Hoe kwam ik tot het -
- (3) 43 Verzamelen van munten
- (4) 49 Verzamelen, Thematisch -
- (4) 66 Vragenrubriek
- (3) 44 Vroeger tijden, Uit -

- (9) 185 Waarde-aanduiding op Byzantijns kopergeld
- (22) 574 Waarschuwing tegen het opzenden van munten
- (20) 369 Wamel, muntvondst te -
- (1) 2 Welkom Florijn!
- (2) 27 West-Duitsland, speculatie in herdenkingsmunten van -
- (7) 149 West-Duitsland, Hoge prijzen voor munten in -
- (14) 325 Westfriese muntslag te Hoorn, Tentoonstelling van de -
- (1) 9 Wist U dat ...
- (16) 417 Wist U dat ...
- (8) 177 Wollega, tentoonstelling te -

- (18) 473 Yap, Stenen geld van het eiland -
- (12) 273 IJsselmeerpolders, Muntvondsten en scheepswrakken in de -

- (17) 426 Zeldzame stuivers gevonden te Utrecht

- (3) 41 Zilvergeld uit de circulatie
- (13) 314 Zilverhandel, Emmers vol guldens naar de -
- (4) 67 Zilveren bevrijdingstientje,
- (21) 533 Zilveren dukaten van Gelderland 1698 - 1699
- (5) 93 Zilveren tientje regeringsjubileum Koningin Juliana 1973
- (6) 117 Zilveren tientje regeringsjubileum Koningin Juliana 1973
- (14) 349 Zilveren tientje regeringsjubileum Koningin Juliana 1973
- (7) 140 Zwitserse muntroof
- (15) 370 Zwitserse zilverstukken uit de circulatie
- (7) 144 Zwolle, Muntvondst te -
- (20) 512 Zwolse Munt anno 1669

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 070 - 881095

Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.

Maandags gesloten.

**munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop - verkoop**

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst



Aan serieuze verzamelaars van zowel antieke als moderne munten van de gehele wereld (ook Nederland), zenden wij op verzoek gaarne onze maandelijkse prijslijsten toe.

A. G. van der Dussen bv
Hondstraat 5
Maastricht 5001
tel: 043-15119

CORBA Int.

MUNTHANDEL

★
★

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 053 - 32 18 98

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284

020 - 292276

020 - 292286

020 - 292287



ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

i n k o o p - v e r k o o p

'n advies kost u niets

wij zenden u op aanvraag gratis onze prijslijsten